

Вечір покаже, який був день.
Андрій Ворон

І. С. Сміян

ЛЮДИНА ЛЮДИНІ — СМІХ ТА Й ГОДИ

Книга 25

ЖИТТЯ МОЙОГО ПТАХ

Десь літає птах мого життя.
Я не знаю — високо чи низько.
Може над проваллям чорним висне.
Я не знаю...
Віриться мені —
На Вкраїні упаду напевне.
Припаду до рідної землі,
І земля пригорнеться до мене.

Олесь Загородній

Тернопіль
2013

В авторській редакції

Дизайн обкладинки *Оксани Корнєєвої*
Випусковий редактор *Маргарита Більчук*

Формат 60х84/16. 12,13 ум. др. арк., 11,73 обл.-вид. арк. Тираж 250. Замовлення № 13-95.

Видавець і виготовлювач Редакція газети «Підручники і посібники».
46020, м. Тернопіль, вул. Поліська, 6а. Тел. (0352)-43-15-15; 43-10-21.

E-mail: pp@pp.utel.net.ua www.pp.utel.net.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців
серія ДК № 765 від 11.01.2002 р.

Книга-поштою: а/с 376, Тернопіль, 46011.
Тел.: (0352)42-43-76; 097-503-53-76; 094-97-40-376

Сміян І. С.

С 50 Людина людині — сміх та й годі : Книга 25 / І. С. Сміян. —
Тернопіль, 2013. — 208 с.

Ой, як нелегко говорити про життя, коли ти на його останній
сходінці! Воно і тривале і водночас короткочасне. Воно обігріте
сонячними промінчиками, воно ж зазнало немало впливу густих хмар
та грози. Навіть у цій 25-й книжці мені важко пояснювати численні
відтінки його (життя). Одне можу стверджувати, що «Хоча труд і

насолада різні за своєю природою, все ж таки між ними є якийсь природний зв'язок» (Тіт Лівій, 59 р. до н. е. – 17 р. н. е.).

УДК 82-94

© Сміян І. С.,

2013

Так вважав Лаберій (106-43 до н. е.). Так, мабуть, не вважає ніхто в період розвинутого і в період спотвореного капіталізму (XXI століття).

Одна. Для всіх. Честь. Поміркуйте над змістом статті, яку я нижче наводжу, і відкажіть Лаберію. Якщо зможете.

БУЗИНА ЗІ СМІТНИКА

Нарешті скандально відомий Олесь Бузина опублікував легенду стосовно власної біографії. Він заявляє, що «...готовий довести свої козацькі корені до XVII сторіччя». І щоб надати власній персоні причетність до героїчної слави «своїх предків», про своє «козацьке» походження («Сегодня», 22 серпня 2007 р.) додає: «...мої предки — запорожці — тягли на аркані після вдалого походу ... турецьких зайд». «Справжній українець», до того ж з глибокими «козацьким корінням», Олесь Бузина готовий так стати на захист українських святинь, як «кидались» його предки на ляхів та турків.

У вкотре перевиданому опусі про Тараса Шевченка (К.: Арий, 2009) на с. 271 «справжній українець» О. Бузина підкреслює: «...происхожу из деревенского казачьего рода... впервые фамилия бузина появляется на страницах украинской истории в Зборовском реестре 1649 г., где в Иваньковской сотне Уманского полка значится некий Михайло Бузина». Далі «потомок українських козаків» зазначає: «...среди моих предков есть царские и советские офицеры, герои войн, репрессированные, раскулаченные... на памятнике погибшим воинам в селе моего деда (Куземино — І. Шудрик) четыре раза подряд с разными инициалами стоит фамилия Бузина». І далі цей потомок «українських козаків» додає: «...и я должен бить их достоин». А тепер давайте розберемося із цією легендою «потомка запорозьких козаків». Після закінчення Київського університету ім. Т. Г. Шевченка у далекому 1961 році в Охтирці Сумської області та Сумах у мене був приятель Олексій (Льоня) Бузина. Він працював в Охтирському райкому комсомолу. У Сумах Олексій одружився зі своєю колегою по комсомолу Валентиною. Обоє заочно навчалися на українському відділенні філфаку Харківського університету.

Вони, як я пам'ятаю, були порядними людьми, щирими українцями, в основному розмовляли українською мовою. На жаль, у них не було дітей.

Під час «хрущовської відлиги» та Карибської кризи Охтирський райком комсомолу рекомендував мене на службу в органи держбезпеки. Через п'ять років, посилаючись на погіршення стану здоров'я, написавши три рапорти, я нарешті домогся свого звільнення зі служби. Перед моїм звільненням у Сумське управління КДБ з обкому комсомолу прибув Олексій Бузина. Він тоді жартував: «Мені за тридцять, а я вже молодший лейтенант». Згодом О. Бузину перевели на службу до Києва.

Через багато років, перебуваючи у 1985 році у відрядженні в Києві, я зустрів Олексія. Він кудись поспішав, але ми, як давні приятелі, взаємно поцікавилися життям-буттям. Олексій Бузина мені повідав, що працює на посаді начальника особливої інспекції Київського обласного управління КДБ. Дружина працює в центральному апараті профспілок. Поскаржився на стан здоров'я — діабет. Про делікатне питання розповів сам. Дітей так і не було. Тривалий час їздив по дитячим притулках України, щоб знайти хлопця, схожого на нього. Нарешті в Одеському притулку знайшов такого і всиновив. Зараз він навчається в університеті і мріє стати журналістом. Цим прийомним сином і був той Олесь, якому дали прізвище Бузина.

Таким чином, з тріском лопнула вигадана Бузиною примітивна легенда про його «козацьке коріння». Олесь Бузина ніякого генетичного відношення не має до своїх прийомних батьків і героїчних козаків XVII століття. Він разом із Ярославом Тимченко ще в 1998 році в газеті «Киевские ведомости» публічно заявив: «Наши прадеды, оба царские офицеры...». Це ще одна брехня О. Бузини. Отак забрехався «потомок українських козаків» та «царського офіцера». Олесь Бузина, можливо, як це буває в таких випадках, був викинутий десь на смітник іще немовлям своїми генетичними батьками сумнівного походження, а потім переданий в Одеський дитячий притулок. Отам і треба Бузині — покидьку — шукати своє коріння, а не серед українських козаків XVII століття та царських офіцерів.

Декілька років тому в телепередачі «Табу» я побачив лисоголового Бузину — зайду. Мене вразила його зовнішня схожість з прийомним батьком. Тільки він, на відміну від Бузини — старшого, вів себе нахабно і цинічно. Погані гени спрацьовують не зважаючи на зміну середовища.

Рід прийомного батька О. Бузини, можливо, й має козацьке коріння. Що йде від Куземенської сотні. Незадовго перед моїм звільненням, я мав виїхати у відрядження, в Охтирський район. Олексій Бузина попросив мене заїхати до батьків у село Куземин. Під вечір з водієм зайшли у двір садиби. Нас радо зустріли добродушні батьки мого колеги. Хазяйка швидко накрила стіл. Почастувала нас щойно вигнаною слив'янкою. Батьки Олексія Бузини познайомили нас із його двоюрідним братом та сестрою. Потім ми пройшлись старовинним високим валом, з якого було видно Полтавську область. Назад повертались красивим українським селом, що вперше згадується у писемних джерелах 1665 року.

У своїх україножерських описах, особливо у газеті «Сегодня», «нащадок запорізьких козаків» цинічно паплюжить найбільш відомих українських державних і культурних діячів: Богдана Хмельницького, Тараса Шевченка, Лесю Українку, Ольгу Кобелянську, Григорія Сковороду та ін. Невіглас Бузина українську літературу нахабно називає «чахоточною». Стосовно цього закиду Бузини зазначу, що ще у 1905 році спеціальна комісія з авторитетних учених-академіків, в яку входили видатні російські літературознавці і мовознавці Олексій Шахматов та Федір Корш, підготували Доповідну записку імператорської Академії наук Російської імперії «Об отмене стеснений малорусского печатного слова». Ця Доповідна записка була схвалена загальними зборами Академії. Голова комісії Ф. Корш — автор низки праць з україномовознавства (зокрема «Шевченко серед поетів слов'янства» (1912 р.), «Український народ і українська мова» (1913 р.), академіки, на відміну від Бузини, науково обґрунтували високий рівень розвитку української мови та літератури. Вони зазначили: «... в деле демократизации малорусская литература лет на 50 обогнала великорусскую». А в 30-х роках тридцятого (мабуть, двадцятого — І. С.) століття такі україножери, як Бузина, фізично нищили найкращих представників української культури.

Вони і зараз намагаються знищити українську державну мову.

При виході цинічного опусу Бузини про Т. Шевченка харківський професор І. Белебеха у книзі «Честь України» Бузину назвав мерзотником, геростратом, істотою зі смітника, дегенератом, духовною потворою та україноненависником. Оцінюючи творчість Т. Шевченка та

україножера Бузини, останнього назвав «пігмеем». А перший Президент України Леонід Кравчук Олеся Бузину назвав карликом у порівнянні з велетнем Тарасом Шевченком. А сам Шевченко таких, як Бузина, називає недолюдками. Досить точна оцінка. Недарма у літературній Україні це нове явище характеризується як «бузинізм». Шевченко увійшов в історію не тому, що випив з горя, на що акцентує увагу Бузина, а завдяки своїм геніальним творам. Згодом Бузину, як такого, забудуть, як забудуть і його опуси. Ті, хто бузинує, не стають відомими письменниками, якщо українці, зокрема сум'яни, горді за своїх земляків Якова Щоголева, Платона Воронька, Остапа Вишню та Івана Багряного, — то такого україножера, як Бузина, ніхто і ніколи не визнає українським письменником... (Ігор Шудрик... Стаття значно скорочена).

Після цієї статті у мене виникла потреба процитувати Олександра Миколайовича Радищева (1749–1802) — дві глави з оди «Вольниця»:

Для всіх:

И мы внимаем хладнокровно,
Как крови нашей алчный гад,
Ругая всегда бесспорно,
В веселы дни нам сеет яд.
Вокруг престола все надменна
Стоят коленопреклоненно;
Но мститель, трепещи, грядет;
Он молвит, вольность прорекая,
И се молва от края до края,
Глася свободу протечет.

І від себе:

Я в свет исшел, и ты со мною;
На мышцах нет моих заклеп;
Свободною могу рукою
Прияти данный в пищу хлеб.
Стопы несу, где мне приятно;
Тому внимаю, что понятно;
Вещаю то, что мыслю я;
Любить могу и быть любимым;

Творю добро, могу быть чтимым;
Закон мой — воля есть моя.

А тому:

1. Хто з нас не претендує на честь, яка одна? Мабуть, усі.

2. Про кого з нас можуть сказати: у своєму житті витримав іспит на честь. Мабуть, н і про к о г о, майже ж о д н о г о. Сьогодні за зовнішніми ознаками до «майже» я відніс би Ліну Костенко, Бориса Олійника.

3. Автор статті «Бузина зі смітника» Ігор Шудрик документально показав обличчя україножера. Дуже й дуже непривабливе обличчя. Це й закономірно: україножерство може мати лише спотворене та відразливе обличчя. Тут можна додати ще й думку Даля:

Козла спереди бойся,
Коня — сзади,
А злого человека со всех сторон.

4. Мій життєвий досвід свідчить, що найкраща відповідь недобррозичливим людям, — це відсутність усякої реакції на витребеньки психологічно неврівноваженої людини. Відомий письменник та публічний діяч Богдан Іванович Мельничук під час останньої зустрічі сказав мені таке: я не знаю людини, яка б читала більше за вас. Для мене це була неочікувана похвала моєї старості. Так ось, незважаючи на це, Олеся Бузину я не читав і ніколи не буду читати. Більш того, коли я бачу на екранах це чудовисько, то вимикаю телевізор або перемикаю на іншу програму. Те саме я роблю, коли бачу бабусю-депутата Інну Богословську, яка дуже бажає бути молодявою, але меле таке, що вуха в'януть. Хоча не треба забувати й поради Артура Шопенгауера: «Люди уподобляються детям в том отношении, что, если им спускать, они становятся непослушными: поэтому ни для кого не надо быть слишком уступчивым и ласковым...». Не лише поради Артура Шопенгауера, а й інших. Скажемо, Валерія Ніколенка: «Людина людині — сміх та й годі».

5. І «бузинам», і подібним їм істотам я можу дати такий

СОВЕТ

Ты жаждешь славы? Если да —
И жаждать славы вправе, —

Изволь рассчитывать тогда
На полное бесславье!

Фридрих Ницше

6. І що б ми не казали, і що б ми не робили, але «Пам'ять мало зберігає «спалахи матеріальні» — тамування спраги, голоду, більше «спалахи духовні». Це дуже показово (Ілько Лемко).

7. Якраз «спалахи духовні» і свідчать про історичні повтори:

...Його святого мордували,
Во узи кували;
І главу його честную
Терном увінчали?
І вивели з злодіями
На Гольфу-гору;
І повісили меж ними —
За що? Не говорить
Ні сам сивий верхотворець,
Ні його святії —
Помощники, поборники,
Кастрати німіє!

Т. Шевченко (із поеми «Неофіти»)

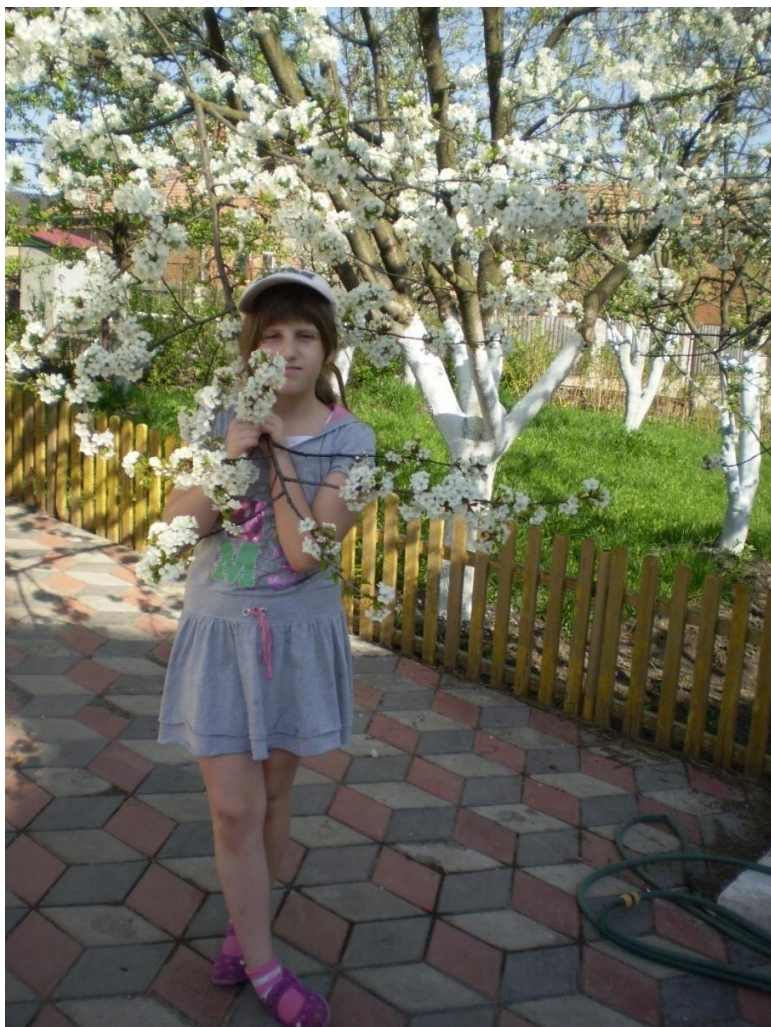
8. Життя наповнене контрастами. І на моє переконання — це явище є рушієм нашого життя. Зло і добро, день і ніч, чорне і світле, сонце і місяць, весна і зима, небо і земля, вода і крига, пустеля і океан, ласка і грубість, трава і колючки, квітка і сіно, старість і молодість, оскаженілість і добродушність, суворість і посмішка, ненависть і любов... — все це з нами, все це змінює нас, змінює постійно. Ми не можемо бути однаковими навіть протягом однієї хвилини. Ми постійно змінюємося, а це означає і живемо. Усе це я веду до того, що чорний піар Бузини завдає заряд для творчої праці нашого мозку. Це по-перше. По-друге. Сприйняття оточуючого нас, особливо природи, посилюється. Я не можу описати надзвичайну красоту сьогоднішнього білого-пребілого суцвіття черешень, вишень, яблунь, груш, слив, синьо-голубого — барвінку, білого та бузковий — бузку... У мене таке враження, що я ще не бачив такого масиву опуклих неземною красою дерев мого саду та такого

ніжного приємного запаху, який панує над моїм подвір'ям. А Марія Баліцька («ВЖ», 4 травня 2012 р.) так бачить

БІЛІ ВИШНІ

В сяйві сонця брунявились вишні —
Вітер стиха крони колисав...
Вечір соловейком тьохкав втішно
Й раз у раз зозулькою кував...
Зранку вишні зодягнулись в біле
І здивували цілий світ,
Небо нахилилось змолоділе —
Наче вишивало Божий цвіт.
Брало нитку із джерел й з росинок...
У туманів вторгувало крам...
...Білі вишні — радості ужинок.
І бджоли молитву слухав храм.
Відкривали ротики тюльпани,
Задивлявся в щастя первоцвіт, —
Вишні в біле зодягнулись зрана,
Мов до Бога йшли складати звіт.

Які високі та різноманітні радісні почуття відчувала моя онучка,
Вікуся, коли так близько спілкувалася з білими вишнями, і не лише!?

А я, фотографуючи її, висловлюю свої почуття словами Фета:

Я пришел к тебе с приветом,
Рассказать, что солнце встало,
Что оно горячим светом
По листьям затрепетало;

Рассказать, что лес проснулся,
Весь проснулся, веткой каждой,
Каждой птицей встрепенулся
И весенней полон жаждой.
Рассказать, что с той же страстью,
Как вчера, пришел я снова,
Что душа все также счастью
И тебе служить готова;
Рассказать, что отовсюду
На меня весельем веет,
Что не знаю сам, что буду
Петь, — но только песня зреет.

У Декларації прав дитини (листопад 1959) є десять принципів. А я б додав би ще й одинадцятий: постійне спілкування дитини з природою — основа здорового розвитку малюка.

Адже

...Знову в рідний край,
Де моя витає мрія,
Де цвіте мій цвіт,
Де зоря моя зоріє,
Де світа мій світ.

Фрідріх Шиллер

Вітуся з барвінком у барвіннику...

А я

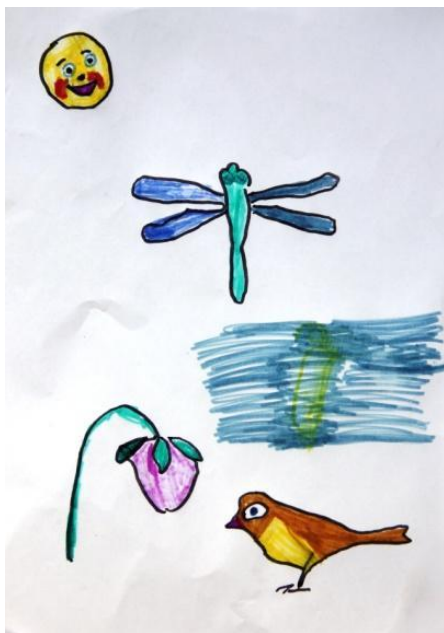
Коли вітер шумить —
Я тебе шукаю.
Коли листя тремтить —
Я тебе чекаю.

Коли річка дзвенить —
Я тебе обнімаю.

Богдан Мельничук

Ось таке взаємне співпереживання з природою надає Вітусі неосяжні та піднесені життєві враження щодо краси навколишнього світу. А тому моя онучка Вікторія на запитання «Як твої справи?» завжди відповідає: «Добре!» А її добросердність, ласка та доброзичливість до ближніх підтверджує це в повсякденній її поведінці та діях. Діях... Це уявлення про навколишній світ, який восьмирічна Вітуся відтворила на чистих аркушах паперу.

Життєві уявлення — невід’ємна частка нашого буття. А особливо уявлення в

КАНУН КУПАЛЫ

Не туман белеет в темной роще,
Ходит в темной роще Богоматерь,

По зеленым взгорьям, по долинам
Собирает к ночи Божьи травы.
Только вечер им остался сроку,
Да и то уж солнце на исходе:
Застят ели черной хвоей запад,
Золотой иконостас заката.
Уж в долинах сыро, пали тени,
Уж луга синеют, пали росы,
Пахнет под росой медуница,
Золотой венец по роще светит.
Как туман, бела ее одежда,
Голубые очи точно звезды.
Соберет она цветы и травы
И снесет их к Божьему престолу.
Скоро ночь — им только ночь осталась,
А наутро срежут их косами,
А не срежут — солнце сгубит зноем.
Так и скажет сыну Богоматерь:
«Погляди, возлюбленное чадо,
Как земля цвела и красовалась!
Да недолг век земным утехам:
В мире Смерть, она и Жизнью правит».
Но Христос ей молвит: «Мать! не солнце,
Только землю тьма ночная кроет:
Смерть не семя губит, а срезает
Лишь цветы от семени земного.

Иван Бунин

Якраз нечутна та невидима розмова з природою дозволила Григорію
Лютотому написати таке:

Бушували космічні вітри,
І тремтіла у млості земля.
Од безумств молодії пори
Кров і досі нам зір застеля!
Сонце — колесо в наших тачанках,
Коні космосу, гей, вороні!

Ми покликані волю зачати,
Народилися ми на коні!

Господи! Яке щасливе життєве спілкування Ти надсилаєш у Всесвіт!
Людино! Помічай це! Насолоджуйся! Дякуй! Не вдивляйся в те, що

Наш век смешен и жалок, все пиши
Ему про казни, цепи да изгнанья,
И только слышишь муки да страданья.
Такие вещи очень хороши
Тому, кто мало спит, кто думать любит,
Кто дни свои в воспоминаньях губит.
Впадал я прежде в эту слабость сам
И видел от нее лишь вред глазам;
Но нынче я не тот уж, как бывало, —
Пою, смеюсь. Герой мой добрый малый.

М. Лермонтов

Ми часто навіть не помічаємо, як природа допомагає вихованню в людини чутливості та чуйності. Ось вам, читачу приклад із книги («Вибрані твори» т. 4, 1977) Василя Олександровича Сухомлинського:

...Я розповів тим самим першокласникам про долю колишнього партизана Андрія Степановича Н. Під час Великої Вітчизняної війни фашисти вбили дружину партизана, а двох малолітніх синів (двох і чотирьох років) вивезли в Німеччину, надрукувавши в місцевих газетах повідомлення про те, що сини партизана будуть виховані в арійському дусі, стануть ворогами комунізму. Коли закінчилася війна, Андрій Степанович почав шукати дітей. Але пошуки були безрезультатними. Він не міг забути страшного лиха. Працював електротехніком у радгоспі, жив замкнуто, уникав спілкування з людьми. Допомога в таких випадках потрібна особлива: чуйне, делікатне проникнення в світ почуття людини, пригніченої горем. Людина, що потребує такої допомоги, відчуває найменшу фальш, найменшу удаваність. Я прагнув пробудити в серцях малят такі почуття, щоб їх допомога, співчуття не ярили душевних ран, а зігрівали ласкою. Треба було просто дати людині радість. Глуху вуличку, де жив Андрій Степанович, ми очистили від бур'янів, посадили яблуні. Андрій Степанович довго не звертав на нас уваги, і ми були дуже засмучені. Але потім він почав виходити до нас із свого дому. Ми бачили,

як він вслухався в дитячі голоси. Потім він попросив принести кілька виноградних ліз. Це прохання нас дуже обрадувало.

Андрій Степанович посадив виноград, запросив нас у дім, пригостив яблуками.

Почалася жвава розмова. Андрій Степанович розпитував дітей про шкільні справи. Із свого боку, діти розповідали про ігри, про прогулянки до лісу, поділилися таємницею: про маленьку лісову печеру, в якій вони ховають свою іграшкову зброю; про таємничий куточок на березі ставка, де плавають щуки.

Андрій Степанович пішов у неділю з дітьми до лісу. Це був незабутній день. Андрій Степанович умів захоплююче розповідати про природу, він показав дітям гніздо зайчихи, лисячу нору, біля греблі ставка — ондатру.

Здавалосьь, людина кілька років чекала, коли до неї прийдуть люди, які по-справжньому співчують її горю, ні словом не нагадуючи про горе. Андрій Степанович перестав бути самотнім, у нього пробудилася згасла було потреба в спілкуванні з людьми. Щонеділі діти йшли з ним до лісу, на берег річки і озера, у степ — скрізь перед ними відкривалося щось нове, невідоме. На весняні і літні канікули висаджувалися на острові, вибирали відлюдний куточок, варили обід, збирали колекції і гербарії. За десять років дружби ніхто не порушив даної обіцянки: не було сказано жодного слова про партизанське минуле Андрія Степановича, ніхто не просив розповісти що-небудь про суворі дні війни. Учні стали дорослими людьми, і їхня дружба з ним ще більше зміцніла...

Або:

ДОПОКИ ЖИВУ

Це мій світ.

Це мій світ. Він такий, як удався.

В ньому хвиля зелена по полю біжить,

А ще вища у морі, де сум заховався,

І над хвилею чайка по колу летить.

Все нечутно так, ніби у кіногазеті —

До сеансу, давно, у глухому селі.

А то раптом прорветься музичним букетом,

Де і жайвір, і чайки, і трактори в ріллі.

Нахиляється мати у білій хустині...

Хороводяться внуки мої. Вже мої...

В цьому світі немає сухої пустині,
Хіба Сухов^{1*} долає під сонцем її.
Іще юний Гагарін...
Каштан в світотінях...
З радіоли у клубі хвилюється вальс
Чи молитва висока із вуст Робертіно...
В Голосієво шепіт: «А звати як Вас?»
Дружній крок на плацу і поштові листівки.
Вчитель — юність спочатку, а може, й не так...
Бахмач, Рівне, Донецьк, Богуслав, Шепетівка...
Сотні тисяч очей, пристрасть, мука, плакат...
Це мій світ! Він мені, як багаття, клекоче.
Він болить і німує, сміється і зве.
Безконечний і милий, сумний і урочий,
І єдиний.
Допоки живу — він живе.

Таке бачення свого життя — у двічі голови Верховної Ради України, письменника, поета Олександра Олександровича Мороза, з яким ми дружимо заочно і від якого я щойно отримав життєстверджувального листа.

^{1*} Герой кінострічки «Біле сонце пустелі»

І. С. Сміяну

Шановний Іване Семеновичу!

Одержав задоволення, читаючи Ваш «Час виявляє правду». В книжці багато співзвучного моїм думкам про життя. Гадаю, нас (як і багатьох читачів) так само хвилюють ностальгічні фото студентських (і не лише) років. Які там відкриті обличчя! Як випромінюється з них високе сподівання на життя, на свою долю! Ці сподівання справдилися, бо Ви жили і живете справді «любов'ю в дії...» Спасибі Вам!

Ваші роздуми про покликання лікаря, людини взагалі, про перспективу медицини, критичний аналіз багатьох владних новацій — те, що хвилює багатьох, стурбованих ситуацією в державі, небайдужих до всього, чим є наше суспільне буття. Думаю, що навіть заочно спілкуючись із Вами, багатьом легше утверджуватись у своїх переконаннях, легше вірити, що життя все-таки буде кращим. І не

Широко Ваш І. С. Сміяну
12.07.12

І. С. Сміяну

Шановний Іване Семеновичу!

Одержав задоволення, читаючи Ваш «Час виявляє правду». В книжці багато співзвучного моїм думкам про життя. Гадаю, нас (і багатьох читачів) так само хвилюють ностальгічні фото студентських (і не лише) років. Які там відкриті обличчя! Як випромінюється з них високе сподівання на життя, на свою долю! Ці сподівання справдилися, бо Ви жили і живете справді «любов'ю в дії...» Спасибі Вам!

Ваші роздуми про покликання лікаря, людини взагалі, про перспективу медицини, критичний аналіз багатьох владних новацій — те, що хвилює багатьох, стурбованих ситуацією в державі, небайдужих до всього, чим є наше суспільне буття. Думаю, що навіть заочно спілкуючись із Вами, багатьом легше утверджуватись у своїх переконаннях, легше вірити, що життя все-таки буде кращим. І не

забувати при тому, що кожна мить життя і тепер по-своєму прекрасна. Просто треба вміти цінити життя.

Ви своїми книжками допомагаєте цьому.

Щиро Ваш підпис О. Мороз

17. 04. 12

Що ж, дорогий мій читачу, я бажав би, щоб ви на свою адресу хоч раз одержали такого листа. Листа, який похмурий день робить світлим, жаркий — помірковано приємним, морозний — оздоровчим та таким, що викликає бажання ще й ще раз наповнити ним свій організм... Листа, якого не можуть замінити жодні пігулки щодо покращення сприйняття навколишнього, спокійного сну, врівноваженої поведінки... Дійсно, Олександр Олександрович полюб за словом, як

МИСЛИВЕЦЬ ЗА КОЛОСКОМ

Тієї пори, коли привільний таврійський степ полум'янів соняхами, стежиною йшов чоловік. Навкруги, доки око сягне, розлігся неозорний колісковий обшир. Безгоміння оточувало мандрівника: жнива ще не розпочалися. Степову тишу порушували тільки жайворони, що подавали голос з синьо-синього неба. Таке небо буває лише на півдні.

Крокуючи вздовж пшеничного поля, чоловік жадібно оглядав найжачене колосся, а його було, як піску на березі моря. Він ішов та йшов, щось шукаючи. А шукав він один-єдиний колосок. Який, питаєте ви? Він і сам не знав, бо ніколи не бачив його, хоча вже давно малював в уяві свою знахідку до найменших подробиць. Той колосок повинен триматися на міцному стеблі, повненький, булавоподібний, ще й чотиризерний і обов'язково вусатий. Цей вусатий красень матиме не більше й не менше — рівно сорок вісім зернят, і будуть вони золотаві, з червоненькою поздовжньою борозенкою.^{2*} На самоті чоловік уже не раз подумки милувався тими сонячними зернятами.

Подорожанин добре розумів, що значно легше знайти голку в скирті соломі, ніж серед коліскового океану золотавого вусаня, якого, може, ще й не створила у своїй велетенській лабораторії матінка-природа. Проте він вірив в успіх і день у день невтомно оглядав пшеничні моря (О. Огульчанський).

^{2*} Сміян І. С. Людина людині — сміх та й годі

Такі пошуки сприяють духовному росту людини, усвідомленню його земного існування та сенсу своїх вчинків. В цьому розуміння того, що «Истина хороша, да и правда не худа» (Даль).

Мені хотілося б, щоб кожен у кінці свого різнопланового життєвого шляху міг поставити знак оклику, як художник

НА МЕЖІ

Помирав художник. Талановитий митець. Очами показав дружині (говорити вже не міг), щоби подала йому пензля, палітру й підсунула до ліжка мольберт із незакінченою картиною. Внизу до неї була прикріплена табличка з назвою — «Життя прекрасне».

Слабкою тремтячою рукою художник підніс пензля до таблички і поставив знак оклику.

Пензель покотився по підлозі... (Богдан Мельничук)

Давайте, читачу, частіше ставити знак оклику!

Адже

Уже восьма за київським,
А тут лиш світає.
То Європі Україна
Сонце посилає.
Воно сходить чистесеньке
На добру годину,
Однакове на австрійську
Й слов'янську дитину.
Усім людям однаково
Шле тепла і світла:
Рождайтеся, мирітеся
На білому світі.
Нема правди окрім ради
У мирі прожити,
Чесно розділити.
Щоб травинка і квіточка,
І люди і звірі
Між собою були рідні
Й до Сонця в довірі.

...Між собою були рідні й до Сонця в довірі. Коли це можливо? «Коли ви дієво благословляєте оточуючих, їм легше нести свою ношу» (Джон М. Темплтон).

Сия есть заповедь Моя, да любите друг друга, как Я возлюбил вас. (Ин. 15, 12). Этими бессмертными словами апостол Иоанн передал то, как Иисус признавал ту глубину любви, к которой мы должны стремиться. Чистая любовь, не затронутая сомнением, не потревоженная мирскими расчетами или мыслью о личной выгоде, представляет собой вершину человеческих достижений. В широком смысле надо смотреть на окружающих, как на наших братьев и сестер, как на друзей. Филипп Нери сказал: «Решительно отдайте себя в руки Божьи и твердо знайте: если Он хочет от вас чего-то, то сделает вас готовыми к вашей работе и даст вам ее совершить». Если посмотреть глазами Духа, то, может быть, частью нашей работы должно быть любовное служение другим?

Когда мы хотим быть благословением, мы находим немало способов благословить окружающих. Мы можем давать им материальные блага, мы можем делиться с ними нашим опытом. Люди, которые сталкивались с проблемой злоупотребления наркотиками и алкоголем и преодолевали их, часто начинают помогать тем, кто стоит перед теми же проблемами. Им понятно, насколько важно преодолеть эти проблемы. Во всех областях человеческой жизни мы можем найти те драгоценные личности, которые могут и хотят быть благословением для других.

Дивные духовные стихи поэта четырнадцатого века Кабира могут взволновать нашу душу, если мы прислушаемся к ним сердцем. «Положим, ты до блеска начистил свою этическую кожу, но внутри не звучит музыка — что тогда? Сын Магомета корпит над словами и выискивает то и это, но если грудь его не пропиталась любовью, что тогда? Йог идет в своем знаменитом оранжевом одеянии. Но если он внутри бесцветен, что тогда?» Разве это не говорит о благословенном служении? Хорошо известный подрядчик-строитель начинает свой день с такой молитвы: «Отче, ты великий Архитектор. Не дай мне громко стучать и пилить, что ты сможешь обсудить со мной свои чертежи. Мое дело это — твое дело. Действуй через меня, чтобы строить хорошие дома

и хорошую жизнь. Помоги мне быть благословением для всех, с кем я встречаюсь». Многие замечают, что получают больше блага от того, что они сами становятся благословением, чем когда их благословляет кто-то другой. Очень часто для того, чтобы быть благословением, достаточно только сказать слова одобрения и поддержки человека чьи обстоятельства могут вызвать уныние и отчаяние.

Э. Стенли Джонс рассказывает, как он видел в развалинах древнего Вавилона хрупкий цветок. Он задумался над тем, как маленький цветок, такой хрупкий, что его легко было смять пальцами, смог пережить огромную империю, основанную на мощной армии. Размышляя над этой тайной, он понял, что это произошло потому, что цветок следовал природной нежности, а нацию погубила ее милитаристская доктрина. Он пришел к выводу, что ответом является любовь. Свет — это постоянная потребность, и каждый из нас может служить проводником благословения.

Английская поэтесса Элизабет Браунинг писала: «Рядом с Божьим даром блекнут любые грезы человека». Поскольку Бог заложил в нас огромные возможности, важно научиться обнаруживать в себе все новые и новые дары, давая им духовную жизнь. Сделать это можно, с любовью и благословением служа своими талантами и способностями окружающим. Божественные идеи могут становиться более реальными для нас и действовать в нас яснее, если мы будем делиться ими с друзьями, соседями, родными.

Воздух, которым мы дышим, необходим для нашего существования, но мы должны постоянно его вдыхать, чтобы наполнять наши легкие свежим воздухом. Бог дарит нам свою любовь, которая действует на нас тогда, когда мы выдыхаем ее другим, освобождая свое сердце для нового притока любви. Магомет, пророк ислама, написал следующее: «Никто не может считаться истинным верующим, если не желает брату своему того, что он желает себе». Мы должны делиться своими дарами, чтобы они могли умножаться в нашей жизни. Например, когда мы делимся знаниями, они только умножаются. Когда мы делимся с другими своими благословениями, они умножаются для нас и наших близких, как умножились хлебы и рыба, которыми Иисус накормил народ. Когда мы делимся семенами с природой, сажая их в землю, возрастающий урожай

многократно увеличивает их количество. Когда мы произносим добрые слова, в нашей жизни приумножится доброта.

Закон благоденствия может указывать на то, что реальной частью работы всей нашей жизни должны быть облегчение ноши окружающих. Разве каждому из нас не приходилось в какой-то момент нашей жизни оказываться в сложной ситуации, сталкиваться с проблемой в личной жизни, испытывать растерянность? И, возможно, в этот момент мы получили от кого-то помощь и сочувствие. Когда мы преклоняемся перед множеством проявлений Духа, которые поют нам каждую минуту, когда мы осознаем и любим внутреннее богатство нашей жизни, мы можем стать благоденствием, которое придает «вкус» нашей жизни. Как это прекрасно — знать, что, открывшись навстречу благоденствию, мы становимся проводниками, через которые эти благоденствия перетекают к другим людям, помогая им. Давайте приостановимся и принесем благодарность за нашу благоденственность и за то, что нам дана возможность быть благоденствием.

* * *

Великие благоденствия дает небо, малые — человек (Китайская пословица).

* * *

Не говори больше о том, каким человеком должен быть хороший человек, — просто будь им (Марк Аврелий).

Джон Темплтон.

«Всемирные законы жизни». М.: 1999

Гарний закон благоденствия... Світлий закон... Добрий закон... Але як важко його втілювати в життя кожному з нас. Це

МАЙЖЕ БАЙКА

Майно доділюють у лісі...
Кому ставок, кому дубок...
Ті, що сильніші, — слабших місять:
Ну що? Ні плиг тепер, ні скок?
Ще почекайте, далі буде...
В реєстрі нині кожен куш...
Ніхто не винен, не підсуден

Ні -чук, ні куч-, ні ющ-, ні плющ.
Отожбо цить! Сидіти тихо!
Служити: «Ап!» (поки живі),
А потім, як дійде до здиху,
Дамо полежать на траві.

А десть вигукують малята
Лічилку, чисту, як сльоза:
«...чотири, п'ять, іду шукати!
А хто не встиг, той винен сам!!!»

Наталя Терещенко

Колоритність життя неймовірна! Не припиняю дивуватись цьому. Учора було 30 градусів тепла (11. 05. 2012) — сьогодні (14.05.2012) 9 градусів, як говорив мій водій, «жари»; вчора сонячні промінчики шукали мене повсюди, я навіть від них ховався — сьогодні я їх з жадовою виглядаю... І так на кожному кроці нашого життя. Постійність — це відсутність життєвої динаміки. Адже «Життя — це процес становлення, комбінація станів, через які ми проходимо. Люди зазнають невдачу тоді, коли вибирають якийсь стан і намагаються в ньому залишитися. Це — різновид смерті (Наїс Нін). Отже, життя має не лише кінець, а й

ПОЧАТОК

Все починалося помалу...
Не за хвальбу чи срібний гріш
Придумав прашур мій орало,
А потім викував леміш.
З конем і плугом він уперто
Пройшов по вранішній росі,
Відважив скибу... І планета
Крутнулася навкіл осі.

Богдан Бастюк

Не лише початок та кінець має homo sapiens, а ще й нескінченну канву своєї вишиванки (життя). Так-так, людина завжди перебуває в нескінченності. У цьому сутність її подиху та серцебиття. Так ось, душа

моя тісно пов'язана не лише з Небесами, а й з медициною. Цим я пояснюю наявність медичних аспектів в усіх моїх спогадах і роздумах. І тому не можу обійти увагою чудове видання, присвячене обласній дитячій клінічній лікарні, видане з нагоди 45-річчя останньої, з якою поділяю своє життя ось уже понад 40 років (від серпня 1970 року).

Ви, читачу, звернули увагу, що більшість своїх думок я висловлюю вустами інших людей, людей, яких я шаную? У цьому випадку я так само зроблю це вустами авторів цієї книги.

Шановні працівники лікарні!

Прийміть найщиріші вітання з нагоди виходу у світ цієї книги. Вона присвячена ювілею вашого чудового закладу! Цього річ минає 45 років від того дня, коли вперше відчинила свої двері Тернопільська обласна дитяча лікарня. Майже 25 літ тому медичний заклад переїхав до нового, сучасного приміщення, в якому перебуває нині.

Славні сторінки вписала дитяча обласна лікарня в історію медицини краю. Неможливо недооцінити подвижницьку працю, яку присвятили лікарі, весь медичний персонал закладу задля збереження, відновлення, врятування здоров'я і життя найдорожчого на землі — наших дітей.

Роль медичного працівника в нашому суспільстві завжди була важливою і необхідною. І кожний лікар розуміє: здоров'я суспільства залежить від професійності, порядності і душевної доброти учнів Гіппократа. Люди з вдячністю і повагою ставляться до тих, хто служить найблагороднішій, найгуманнішій справі — повертає радість життя та здоров'я тих, хто в найскрутніші хвилини здатен підтримати і допомогти.

Дитячій лікар у цій когорті виконує особливо шляхетну місію. Попри всякі труднощі і негаразди він зберігає вірність своїй професії, проявляючи витримку і терпіння, високий професіоналізм і непересічну мудрість, вкладаючи свої знання, вміння та досвід у благородну справу охорони здоров'я найменших громадян. Приємно відзначити, що медичні працівники лікарні у нелегких умовах сьогодення намагаються не знижувати обсягів і якості медичної допомоги, розробляють нові ефективні засоби лікування та профілактики захворювань.

Хочеться підкреслити, що одне з найголовніших досягнень — це збереження кадрового потенціалу лікарні. Тому що без кваліфікованих фахівців своєї справи, без відданих медицині людей вирішити завдання збереження і зміцнення здоров'я дітей неможливо.

Тож з нагоди вашого ювілею і виходу з цього приводу книги хочу висловити щиру подяку всім, хто трудиться на ниві охорони здоров'я та життя найменших мешканців області, хто вкладає свої сили та знання у справу поліпшення медичного обслуговування дітей.

Висловлюю всі медичним працівникам лікарні безмежну вдячність за врятовані життя, за повернуті здоров'я і радість. Ваші талановиті руки дарують людям радість життя, вселяють віру у зцілення. Зі словами вдячності звертаюся до ветеранів медичної служби, які свої знання, досвід, теплоту сердець віддали зціленню людей. Особливо приємно відзначити молодих спеціалістів, які вже здобули заслужену повагу і авторитет.

Бажаю вам поваги від людей, гідного визнання вашої праці, міцного здоров'я та довголіття і змін тільки на краще. Хай ювілей додасть вам наснаги, сил та енергії, творчих звершень у роботі. Хай радість життя, яку ви даруєте сотням своїх маленьких пацієнтів, зігриває і ваші душі та серця. І нехай клятва Гіппократа ніколи не буде обтяжливим обов'язком, а лише приємною місією!

Бажаю всім, хто присвятив своє життя служінню ідеалам добра та людяності невичерпності сил і завзяття, творчої наснаги у вашій важливій праці. Нехай щастя наповнюється кожен день вашого життя, а праця на благо людей приносить задоволення і радість. Велика вам вдячність за вашу людяність, душевність та співпереживання.

Нових ідей і перемог, надійних партнерів і вірних друзів, процвітання, удачі і добробуту вам і вашим родинам.

Начальник головного управління охорони
здоров'я Тернопільської обласної державної адміністрації
Михайло Буртняк

Михайло Миколайович Буртняк — багаторічний начальник управління охорони здоров'я нашої області. Влада змінюється, губернатори обновлюються, а Михайло Миколайович залишається. На відміну від міністрів охорони здоров'я, яких за останній рік було аж чотири. Михайло Буртняк — великий дипломат, Михайло Буртняк — неконфліктна людина. Михайло Буртняк займається лише своєю справою і не «лізе» в політику. Моє з ним багаторічне спілкування дозволяє

зробити наведений висновок. Він належить до керівників, які не заважають працювати підлеглим, а таких мало. Михайло Буртняк може сказати про себе, як і Андрій Ворон: «Десятиліттями я живу в одному місці. Роблю ту саму роботу. Веду бесіди з одними й тими ж людьми. Сідаю за той же стіл у той же час і їм майже однакову їжу. Лягаю в один час в своє ліжко... Минають літа, але ніщо не міняється — ні довкілля, ні я, бо не міняється моя душа. І це добре. Дивлюсь на образи діда, батька, на своїх онуків і правнуків (правнуків у М. Б. ще немає — І. С.) — і здається, що я на цьому світі був завжди. І буду вічно...»

А тому, як у Євгена Безкоровайного, теперішнього голови Тернопільської обласної письменницької організації, у Михайла Буртняка є свої

СПОДІВАННЯ

Як провесінь торкнеться мого духу
І синь небесну жайворон протне.
О, Мати — Земле, в сподівах і муках
Ти знову, рідна, народи мене.
До лжі — нестерпним, помислами світлим,
Не вичерпним любов'ю до людей.
І пригорнися благодатним квітком
До вичахлих морозами грудей.
Усе навколо ще мені належить —
Я любощами вічність перев'ю,
Поки природа жорстко не обмежить
Всесильність нерозтрачену мою.
Бо новий день буде колись останнім
Й зайде за небосхил моя зоря
А ці слова — надії віртуальні
Пробудять у нащадків бунтаря.

Можливо, це й Михайла Буртняка стосується: «Секрет успіху будь-якої людини, яка досягла успіху, завершується тим, що вона виховала в себе звичку робити те, що невдахам робити не подобається» (Джексон Кинг).

У цій же книзі в перших рядках надруковано також Слово головного лікаря Тернопільської обласної дитячої клінічної лікарні Григорія Корицького, заслуженого лікаря України, кандидата медичних наук, яке в дещо скороченому вигляді наводжу:

Шановні країни! Дорогі співробітники! Любі діти!

Дозвольте засвідчити свою повагу та висловити обіцянку, що педіатрична служба області на найвищому рівні надання медичної допомоги в обласній дитячій клінічній лікарні зробить все можливе, щоб маленькі жителі Тернопільщини росли здоровими і щасливими, а очі їхніх матерів сяяли радістю!

Наш заклад — КУТОР «Тернопільська обласна дитяча клінічна лікарня» на 405 ліжок — єдиний у нашому краї лікувально-діагностичний центр, який надає спеціалізовану медичну допомогу 215 тисячам дитячого населення Тернопільської області від народження до 18 років, у тому числі більше 12 тисячам немовлят періоду новонародженості. 60 % дітей області — жителі сільської місцевості, 8,5 тис. — діти, які постраждали внаслідок аварії на ЧАЕС.

У лікарні функціонують 13 стаціонарних відділень, з них 4 відділення (180 ліжок) хірургічного профілю, які забезпечують цілодобову ургентну допомогу хворим дітям з хірургічною патологією, травмпункт, де надають допомогу 8 тисячам травмованих, 2 відділення для лікування хворих новонароджених та недоношених немовлят, відділення анестезіології та інтенсивної терапії новонароджених з виїзною педіатричною бригадою, відділення інтенсивної терапії новонароджених з виїзною неонатологічною бригадою та лабораторію експресдіагностики для надання екстерної медичної допомоги дітям, яка функціонує з 1997 р. і надає допомогу більше 300 новонародженим дітям пологових відділень області та м. Тернопіль і транспортує дітей, які потребують інтенсивної терапії та надання висококваліфікованої медичної допомоги, у спеціалізовані відділення для новонароджених Тернопільської обласної дитячої клінічної лікарні.

З 2007 р. у відділенні реанімації, інтенсивної терапії для новонароджених та відділенні виходжування недоношених

новонароджених надають допомогу новонародженим з екстремально-низькою масою (500 г).

Кількість пролікованих хворих у ТОДКЛ щороку збільшується. Так, за 2009 р. проліковано 13127 дітей, за 2010 р. — 13947 дітей. Щороку у спеціалізовані відділення ТОДКЛ госпіталізують більше 500 дітей, які постраждали від аварії на ЧАЕС, більше 1 тис. новонароджених.

Робота ТОДКЛ у 2009 р. була ознаменована новими досягненнями. Проведено акредитацію закладу на звання «Лікарня, доброзичлива до дитини», отримано найвищий бал — 98,9 %...

...У лікарні працює обласний центр реабілітації для дітей з ураженням центральної нервової системи та вродженою патологією, де щороку проводиться комплексна реабілітація більше 700 дітям-інвалідам, хворим з перинатальним ураженням центральної нервової системи та вродженими вадами розвитку...

Ми впевнені, що піклування про здоров'я маленьких українців — майбутнього української нації принесе щедрі плоди. І хай Бог допомагає нам у здійсненні наших планів та добрих справ.

Григорій Іванович Корицький, один з чотирьох головних лікарів обласної дитячої клінічної лікарні за всю її історію, працює на цій посаді з 1995 року до сьогодні. Іншими словами — він найбільш тривалий час керує цим закладом — 17 років із 45 років його функціонування. І це найвища оцінка його діяльності: організаторської, фахової, гуманної.

Зрозуміло, що всі ті досягнення, про які пишуть Михайло Миколайович і Григорій Іванович можливі лише тому, що є

АНГЕЛИ-ОХОРОНЦІ

Народилось дитя. Першим лікар його зустрічає.
І на руки бере, наче то його власне дитя.
Супроводжує він те рум'яне, беззахисне чадо
Кожний день, кожна мить, все життя.
Все життя... Все життя...
Сходить сонце, і заходить сонце.
Та не сплять до ранку, до зорі
Наші ангели-охоронці,
Лікарі... Лікарі...

Лікарі, лікарі... Так буває, коли ми здорові,
Ми про вас необачно забуваєм в щасливий свій час.
Та в хвилини важкі ми усе вам віддати готові,
Коли нас врятувати не може ніхто, окрім вас.
Сходить сонце, і заходить сонце.
Та не сплять до ранку, до зорі
Наші ангели-охоронці
Лікарі... Лікарі...
Лікарі, лікарі, ви достойні купатися в славі.
Лікарі, лікарі, ви достойні багатими бути.
А якщо лікарів не шанують у власній державі,
Значить, хвора держава, в якій лікарі ті живуть.
Сходить сонце, і заходить сонце.
Та не сплять до ранку, до зорі
Наші ангели-охоронці,
Лікарі... Лікарі...

*Автор невідомий
(думаю, співробітник лікарні)*

Цей вірш — ніби передмова до всієї книжки про лікарню. Вдала передмова. Діяльність же кожного підрозділу висвітлює теперішній його керівник. Останні не залишаються непоміченими, адже їхні фотографії, як правило, значно (іноді в кілька разів) більші від фотографій попередніх керівників. Педіатрам також усе людське не чуже. Але головний зміст книги — досягнення, сенс праці, навіть сенс життя — це спільнота клініки, спільнота дій, спільнота відчуттів радості, жалю і суму. «Життя спільноти певніше за життя в усамітненні. Про потребу життя в спільноті свідчить священне слово Ісуса і Бога: «Де двоє або троє зібрані в моє ім'я, там я серед них» (Мт. 18, 20). А про труднощі життя в усамітненні говорить Соломон: «Горе ж одному, як упаде, і нема нікого, щоб його підвести» (Проп. 4, 10). І Давид похваляє тих, що в любові й згоді співають Богові, кажучи: «Блаженні люди, що знають клич: «Господи!»» (Пс. 88, 16). І ще похваляє спільне життя, кажучи: «От що добре, от що гарне, — це коли браття живуть разом!» (Пс. 132, 1). І Господні учні мали «одне серце й одну душу» (Ді. 4, 32). А Боже зішестя до них було не в пустелі, а в місті серед грішних людей. Отож, потрібна згода і спільне

життя, а усамітнення небезпечне й повне бід» (із книги «Добролюбіє» т. 2. Львів, 2009).

Спільне життя колективу було, є і буде не лише цілющим джерелом творчого існування, а й джерелом удосконалення, розвитку, а з цього завжди буде жевріти

НАДЕЖДА ЛУЧШЕЙ ЖИЗНИ

Мой дух! Доверенность к Творцу!
Мужайся, будь в терпенье камень!
Даров — надежда лучшей жизни!
Когда — ж узрю спокойный брег,
Страну желанную отчизны?
Не Он ли к лучшему концу
Нас всех ведет сквозь жизни пламень?
Все дар Его! И краше всех
Когда струей небесных благ
Я утолю любви желанье,
Земную ризу брошу в прах
И обновлю существованье?

К. Батюшков

Багато років творчо працювала на посаді логопеда в обласній дитячій клінічній лікарні поет і художник Марта Теодорівна Чопик, лауреат Всеукраїнської літературно-мистецької премії імені Іванни Блажкевич. Прикраса цієї обласної лікувальної установи. Живий приклад устремління до збагачення та сонячного опромінення життєвого світогляду дитинством:

ЗАГЛЯДАЛА РАЗ СОРОКА У ВІКНО

Заглядала раз сорока у вікно,
Чи сьогодні, чи учора, чи давно,
Заглядала і питала, чула я:
— Як здоров'я, як здоров'я,
Як здоров'я, дітвора?
А чи ліки не гіркі
І не кислі, й не терпкі?
Краще були б солоденькі

І малюсінькі-маленькі.
Аби ліки ті були,
Щоб здоров'ячко дали.
Хоч гірчичники пекучі,
Наче ті собаки злючі,
Та тепло дають миленькі,
Будьте-будьте здоровенькі.
Я саменька їх приймала
До хвоста їх прикладала.
Вже здорова. Ось літаю.
Чого я і вам бажаю.
Ох, ті голки і шприци,
Ой, болючі є вони!
Та ті ліки, які мають,
Всіх вони оздоровляють.
Про усмішку самі дбайте.
Це теж ліки. Добре знайте.
Майте, друзі, добре серце
Подаруйте мені скельце,
Бо блискуче страх люблю.
У гніздечко покладу,
Щоби сонце притягало
І гніздечко зогрівало.
Щось на дворі зашуміло
І...сорока полетіла.
А чи було так?
Вітер, чи літак.
Було так!

Марта Чоник

Не зміг утриматися і я. Написав та видав брошуру «НІЧОГО, КРІМ ДОБРА (Nil nisi bene)», присвячену педіатрам.

Про педіатрів, про частку нашого суспільства, яка присвячує все своє життя майбутньому своєї країни — оптимальному фізичному і розумовому розвитку потенціалу людини, кожної людини. Педіатр усією своєю сутністю відчуває, що «Обывательський з д р а в ы й с м ы с л —

плохой судья, когда дело идет о важных предметах» (Э. Ренан), виконуючи від всієї душі свою історичну визначеність. У житті держави, кожної держави, здоровий глузд до всебічного оздоровлення малюків, на превеликий жаль, у різній мірі відсутній. І залишковий принцип у своїй увазі до малюків — це найбільша незавершеність дорослої людини. Із добової суми інформації ЗМІ ви, читачу, не знайдете й 1 % відомостей про зусилля щодо фізичного і психічного тренінгу дитини. Сумний висновок моїх роздумів. Прозріння буває. Буває...

Таке прозріння лиш у тих буває,
Чиє чоло пооране літами,
І мудрість споглядає навколо,
Хто надто вистраждав в житті,
Або на грані між життям і смертю.

Співчуття чужій радості — це дар значно більш рідкісний,
аніж співчуття чужому стражданню.

Чарльз Дарвін

Іван Сміян

НІЧОГО, КРІМ ДОБРА

(Nil nisi bene)

Суть в существе твоєм отражена,
Не сможет долго тайной быть она,
Не потому ль, что суть любой натуры
В поступке, словно в зеркале, видна.
Авиценна

Тернопіль
2012

Мов спалах у свідомості зненацька —
І дивишся на все вже іншими очима.
І десь зникає геть все дріб'язкове.
І навіть не важливо, що ти не зробив,
Бо залишається одне — любов до ближніх.

Цей чудовий вірш написала письменниця, випускниця нашого вузу, яку я навчав педіатрії і, яка мешкала в одному і тому ж будинку, що й моя сім'я, навіть на одному й тому ж поверсі, чудова мама близнюків, гарна жіночка — Людмила Кирик-Радомська (1948–2005).

...І десь зникає геть все дріб'язкове... Як це важливо! Адже «Найбільш необхідна наука — це наука забувати непотрібне» (Антисфен з Афін — 450–360 до н. е.). Давно, ще до нашої ери, радили нам забувати непотрібне, дріб'язкове... Педіатри так і поведуться...

Ось які ми гарні (зліва направо): Оксана Волошина — завідувачка дитячого пульмонологічного відділення, доцент Валентина Лобода, я, Любов Мостова — завідувачка відділення патології новонароджених, Руслана Сабала — завідувачка інфекційно-діагностичного відділення, Зоя Дідух — завідувачка відділення виходжування недоношених, і в другому ряду Михайло

*Коробій — завідувач поліклінічного відділенням та багаторічна завідувачка
пульмонологічного відділення Галина Самборська.*

Нам добре. Усміхнені обличчя виражають

СОНЦЕВОРОТ

Співай мені, любове,
коли підуть дощі,
одне гаряче слово
втамує біль душі.
На водах крига скресне,
розтане сон, як сніг,
із лютого на весну
вертає сонцебіг.
Єдиний промінь сонця
сильніший за печаль,
у квітні на долонці
зимовий тане жаль.

Ярослав Веприяк

А це вже частка колективу кафедри, яку я очолював. На передньому плані теперішній завідувач кафедри педіатрії № 2, професор Галина Андріївна Павлишин та я. На фоні обласної дитячої клінічної лікарні — основи життєдіяльності кафедри педіатрії.

У мене склалось враження, що всі, з ким я працював, любили свою справу, свій фак, отримували насолоду від праці... Вони виконували настанову Миколи Томенка: «Роби те, що тобі по душі, — і тоді в тебе виростуть крила». Адже, «Кто возделывает землю свою, тот будет насыщаться хлебом, а кто подражает праздным, тот насытится нищетою» (Притчи Соломона — гл. 1, ст. 8). Та людині, мабуть, мало цього, вона очікує ще й на «ОДОБРЕНИЕ. Мыслителю не нужно никакого одобрения и аплодисментов, если он уверен в том, что вполне может рукоплескать себе сам: без этого он уже никак не может обойтись. Встречаются ли на свете люди, которые все-таки могут обойтись без такого, да и вообще без всякого одобрения? Я сомневаюсь; ведь даже о мудрейших из мудрейших Тацит, который никогда не возводил напраслины на мудрецов, сказал когда-то: «Quando etiam sapientibus gloriae cupido novissima exiit» (когда даже мудрецов жажда славы покидает в самую последнюю очередь) — это значит у него: никогда» (Ф. Ницше). Це я вже про нас, у тому числі і про себе... І сьогодні невідомо

ХТО УВІЙДЕ В КОВЧЕГ?

Хто увійде в ковчег?
Вже відібрані пари.
Чути запах біди,
В когось піт із чола,
Миготять за плечем
Наполюхані хмари,
Перша хвиля води
Вже й до нас підійшла...
Хто увійде в ковчег?
Чим платитиме мито?
Як хроніст нарече
Цю останню межу?
Хтось тим часом відплив,

А когось уже змито,
Я ж з веління душі
Тут байками грішу.
Допишу свій рядок,
Закоркую у пляшку,
І в новий океан
Кину суєтний день.
Не взяли у ковчег?
Звісно, визнати важко.
То хоч звістка моя,
Може, не пропаде?

Наталя Терещенко

Усе думаю, думаю та й думаю. Спогади не мають ні початку, ні кінця. Лише «Шкода, що життєвий досвід, набутий у земному житті, ні до чого, оскільки застосувати його буде ніде» (Ілько Лемко). Досвід... Ну, що ось із таким досвідом нам, працівникам вищої медичної освіти, робити? Порадьте, читачу:

ТРИКУТНЕ КОЛО

(ОЛЬГА СКРИПНИК, ОЛЕКСІЙ СОВА. «ДТ» 11. 02. 2012)

Останнім часом медицина перебуває в центрі уваги керівників усіх рангів. Мало хто втримується від спокуси пропіаритися на важливій соціальній темі. Та, власне, більше й немає на чому — з двох десятків реформ, які запустили, жодна не показала результатів вартих уваги й схвалення громади. Я вже не кажу про розуміння й підтримку. Чого варті кулуарні рішення, коли в рамках економічних реформ в систему Міносвіти передали сотню навчальних закладів, зокрема всі університети та академії медичного профілю. Прем'єр-міністр, міністр охорони здоров'я, профільний комітет ВР — ніхто не засумнівався в необхідності цього кроку. Усі були «за!» таку реформу. Аж доти, доки президент не розкритикував цю ідею:

«Знайшлися люди, які запропонували систему освіти в галузі охорони здоров'я відключити від медичних університетів, інститутів, від медичної бази. У нас вистачає людей, які, як то кажуть, не дружать із головою. Ми відмінили цю дурницю. Я дав доручення уряду, і вже прийнято рішення припинити цей дурний експеримент».

Прикро, що наша життєва філософія може вкладатися лише в трикутне коло. А може й ні (не прикро)? Адже суперечка — це рушій нашого з вами життя. А тому можна навіть, якоюсь мірою, не погодитися з Артуром Шопенгауером: «Н е о с п а р и в а й ничьих мнений, — помни, если бы мы захотели разубедить кого-либо во всех нелепостях, в какие он верит, то можно было бы дожить до Мафусаиловых лет, не покончив с этим». Цього мислителя підтримує й І. Крилов:

Осел останется ослом,
Хотя осыпь его звездами:
Где надо действовать умом,
Он только хлопает ушами.

Я ж крокую вперед.

І знову нас море. Я один, а дівчат багато: доцент Наталя Юріївна, доцент Інга Володимирівна, доцент Софія Сергіївна, доцент Любов Августинівна, професор Галина Андріївна, кандидат медичних наук Вікторія Богданівна, професор Ольга Євгенівна та доцент Світлана Олексіївна (зліва направо).

Закінчилися урочистості з нагоди ювілею моєї учениці Тетяни Степанівни Бабінець. Вона вже в машині, а нас не покидає святковий настрій.

Сьогодні ця фотографія є свідком веселих хвилин, годин... Але вона викликає й сум та біль... Адже на ній, справа від мене, дивиться веселими очима з чарівною посмішкою доцент Ірина Багірян, одна з найяскравіших та талановитих моїх учениць. Вона завершила докторську дисертацію, але погіршення здоров'я та матеріальні негаразди не дозволили їй захистити свій багаторічний науковий здобуток. Вона завжди користувалася великою повагою серед лікарів обласної дитячої клінічної лікарні та колективу кафедри й студентів університету. Для всіх нас і для Ірини Багірян особисто я процитую Ліну Костенко:

Заходить сонце за лаштунками лісу.

Тополя поклонила в даліні...

Вечірній обрій опустил завісу —
космічний цирк запалює вогні!

І цілу ніч дивися хоч задурно
у те склепіння, де горить Персей,
жонглює космос бриликом Сатурна,
і Всесвіт крутить всю цю карусель.

Ірже Пегас, виблискує Корона,
і Волопас пасе своїх Телят
і мерехтять у сійві Оріона
хімерні сальто Діви і Плеяд.
Земні оселі і земні дерева,
і дим солодких цих земних осель!
Кружляють Риби і сузір'я Лева,
Мигтять і сяє вся ця карусель.
Не бійтесь, зорі, я не розіб'юсь.
Я теж тут причепилась і катаюсь,
страждаю, мислю, плачу і сміюсь.
Дивлюсь, як простір гне свої підкови,
туман галактик бачу за плечем.
І хтось страшний, незнаний, загадковий
в космічній пільмі цьвохає бичем!
І все кружляє в дивній круговерті,
саме в собі шукає опертя.
І є природа. І немає смерті.
Є тільки різні стадії буття.

Дві мої учениці, дві Воронцови, але одна Тамара (справа), друга — Наталя (зліва). З різними життєвими прагненнями, різними поглядами, як і всі ми в цьому грішному світі. Але ця фотографія історична. Разом з нами — Мирослав Петрович Коцюлим, неперевершено талановита людина, народний артист України, якого я любив і люблю, якого я завжди запрошував на урочистості нашого вузу і моєї особисті.

Це легенда нашого краю. Його вже з нами немає. Але Тернопілля його завжди пам'ятає та згадує. І від його імені я написав би таке:

Коли я вмер — забув, не знаю...

Я в чорній прірві забуття...

О краю мій, коханий краю,

Коли ж це стратив я життя?!

І скільки вже минуло років,

Як мертвий я лежу в труні,

Лежу, не чуючи пророків

І не палаючи в огні?..

І сниться сон мені: неначе
Десь на холодній чужині
Якийсь вигнанець гірко плаче
І задрить мертвому мені.

Олександр Олесь

Різноманітності життя немає меж. Що не крок — нова подія, інше явище, цікавий кольоровий відтінок... Життя...

Життя — це явище космічне,
І зміст його у тому є,
Щоб засівати добре, вічне,
Допоки кров у венах б'є.

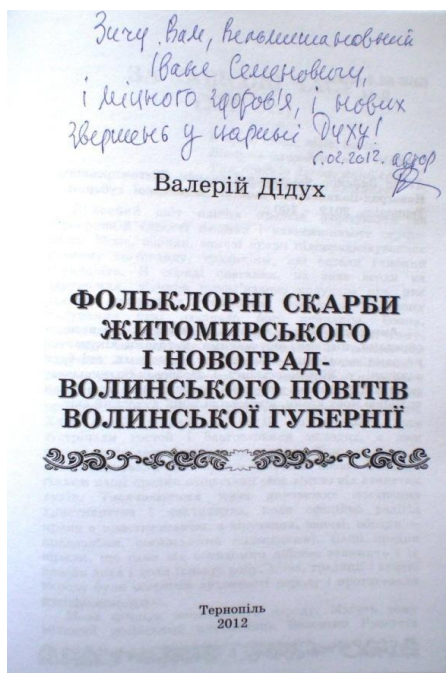
Валерій Дідух

Валерій Дідух, доцент-фізик нашого університету, якого я неодноразово цитував у своїх книгах, вирізняється надзвичайним працелюбством, талановитістю, численними поетичними та прозовими збірками. Ось і цього року (2012) він потішив мене своїми поетичним та фольклорним виданнями «У калейдоскопі часу» і «Фольклорні скарби Житомирського і Новгород — Волинського повітів...».

Величавому
Івану Веніковичу і всім родичам
і друзям!
З вдячністю автор
12.04.2018р.

Валерій Дідух

У
КАЛЕНДРОСКОПІ
ЧАСУ

Вельмишановному Івану Семеновичу і всій родині —
многая і благая літа!

З вдячністю, автор 12. 04. 2012 р. підпис

Зичу Вам, вельмишановний Іване Семеновичу, і міцного здоров'я,
і нових звершень у царині духу! 6. 02. 2012 автор, підпис

Мене якось здивувало те явище, що Валерій Дідух з його численними літературно-художніми виданнями до цього часу не є членом спілки письменників України. А потім знайшов відповідь: видатна особистість не лише України Ліна Костенко також не є членом цієї спілки. Тож відсутність квитка про членство або ордену (Ліна Костенко відмовилася від зірки Героя) — можливо, найбільш вирогідний показник людської гідності. Я в перших своїх книгах якось писав про розмову двох наших професорів, свідком якої був:

Завідувач кафедри гігієни, професор Перов:

— Я за своє життя ніколи і нікому нічого поганого не зробив. Мої вчинки завжди були шляхетні...

Завідувач кафедри патологічної анатомії, професор Хазанов:

— Якщо ти такий гарний, то скажи, за що ж тобі дали медаль «За трудову доблесть»?

Питання професора Хазанова залишилось без відповіді. Хоча відповіддю могли б бути слова Ліни Костенко:

Настане день, обтяжений плодами.
Не страшно їм ні слави, ні хули.
Мої суцвіття биті холодами,
ви добру зав'язь все-таки дали.
І то нічого, що чигали круки,
що проминуло так багато літ.
З такого болю і з такої муки
душа не створить бутафорський плід.

Отже,

НЕ ТЩЕСЛАВЬСЯ И НЕ ГОРДИСЬ, ЧЕЛОВЕК!

«Видишь, что вода во время весны с великим стремлением и шумом течет, но вскоре и протекает; или дым и огонь высоко подымается, — но тотчас исчезает: такое точно состояние гордых и ненавистных людей: свирепеют и шумят и они в гордости своей, но уничтожаются яко вода мимо текущая, — возносятся, как пламень и дым, так что и следа их не видно бывает...» (из книги «Духовные посевы». 1991).

А життя вирує, і не видно ні початку, ні кінця йому. І це незважаючи на те, що «Два рази не живуть, а багато і таких, які й один раз жити не вміють» (Фр. Рюккерт). Правда, індивідуальна доля кожного складається по-різному. Хоча в історичному вимірі вона може бути відображена дуже коротко. Як от «**Новелинка** про дівчинку, яка народилася в селі, школу закінчила в селищі, інститут — у місті, вийшла заміж у тому ж селищі, там працювала до пенсії на цукровому заводі, заробила дві медалі та шість почесних грамот, поховала чоловіка, а потім дорослі діти, яким мати заважала на квартирі, відвезли стареньку до села, де вона у древній батьківській хаті полізла на горище труїти набридлих мишей, прогнилий

бальок обвалився, нещасна впала головою на те місце, де колись стояла її коляска, й уже не піднялася» (Богдан Мельничук).

Ця новелинка — з подарованої мені книги «Суд без суду», на якій написано: Івану Семеновичу — щастя на всі дні. Підпис. 09. 04. 2012.

A photograph of a piece of light blue paper with handwritten text in blue ink. The text is written diagonally from the top left towards the bottom right. It reads: "Наву Бончак", "на Бончак", "09.04.2012." There is a large, stylized signature or mark above the date.

До цієї книги Богдана Мельничука, двічі лауреата Всеукраїнського конкурсу «Коронація слова — 2010», Степан Сапеляк, лауреат Національної премії України ім. Т. Шевченка (м. Харків) написав таке:

КОЛИ ПЕЧЕ В ГРУДЯХ...

Сьогодні, попри «масовку» літературних масок в українській літературі є сучасні мистці, котрі роблять спробу, зокрема в літературі, прорватися на «волю святую» і засвідчити власними найтривожнішими роздумами мотив Вавилонського звучання. Музою Фатуму. Дщері вопіющої... Про призначення людське, про камінь наріжний, що його відкинули не з Божої волі будівничі Великого льоху, де тінь духу пророчого вже не говорить істиною. Де різними голосами переспівуємо чужі імперські епіграфи, щоби ходити в «друзях» на полі смиренному, де вовк пожирає овець... Але каратися щомиті, світитися серцем, вчити

глагол Божий, «Послання...» чи «Кавказ» — нині нечувано, мо й зухвало. Це — як закляття...

Звісно, є сьогодні натовлені серцем і словом мистці, які проймаються силою зерна посеред бур'янового самосіву на перелогах поезії, новели, драматургії чи прози. Серед інших — Л. Різник, А. Кондратюк, В. Шевчук, Б. Стельмах, Ю. Барабаш, В. Кримський і ще, і ще суцї, котрі шукають слідів Кирило-Методіївців...

У цій маргінесній колісницї, на розпутті велелюднім, тягне свою тяж майже з підземелля до вершин Василя Стефаника новелїст естет, енциклопедист Богдан Мельничук, тексти якого відтворюють стан безпорадності персонажів в добу безпутної свободи. Стан, де «Удосвіта селом — дві чорні, як рілля, новини»; «Назустріч із села вже летїли сполохані птахи лементу — Михайло зі Степаном пропали»; «І там дарма, і тут нема. Корова весь день голодна... Таки правда: головата худоба невинна, що влада безголова...»

Можливо, сучасний читач таку «простоту» перегорне, як вуглинку в ватрі, щоби «прикурнуть». Може, через брак ширшого погляду, можливо, через некон'юктурність мислення цього письменника, неавангардовість тих чи інших його творів

Але ось я читаю з благовійним трепетом:

Сюркотїли коники, але дядьки не чули.

Пахло підсушеним різнотрав'ям, та вони цього не зауважили.

Від червневої спеки брався повітряними хвилями горизонт, однак його не бачили...»

Це стиль і форма Євангельських притч. Такі вислови письменник спрямовує углиб, а не вшир. Він повертає підтекст новели до християнської суті. Ще виразніше артистичним видінням й образністю новелїст рухливо само оновляє стиль новели. Намагається щоразу звести текст в одну мистецьку цілісність: насип «між калюжею й ставком. І справа вода, і зліва. Тільки та, що справа, — брудна та мілка, а зліва, — чистіша й глибша: плесо».

Богдан Мельничук ніби переплавляє своєю артистичною фантазією найрізномірніші явища в одне «плесо» — любов, родинне життя, виховання і, навіть, виборчі агітації... це ніби просвітлений ланцюг із кілечками суворих проблем, о вістують сіль життя — гірку правду. Кожна

лінія болю — то художнє осмислення стихії слова, то спроба наповнити зміст твору не патетикою чи спровокованим поняттям, а відвоювати по краплі психіку українства, моральну площину, коли йдеться про людську етику та самоповагу. Коли йдеться про фарисейство, а чи плебейство, як про демократичність або патріотизм. Про різновиди покручів, котрі опустивши очі, називаємо набутком української літератури...

У Богдана Мельничука пізнання з боку героїв його особливостей світла і тьми, добра і зла — це Сковородинська традиція радості серця і драми у деформованому суспільстві. Відсутність масштабних за звичними уявленнями постатей. Можливо, тому у творах тернопільського письменника яскравіє сплетіння грішного з праведним, що шукає собі дороги до рідної господи, схлипуючи: «А що далі? Що з нами буде?!» «...зависли в повітрі, чіплялися за верхів'я дерев, піднімалися до неба...» І це продовження — як міні-ходи «Собору» О. Гончара. Окремі новели Б. Мельничука — це своєрідний портрет «реального соціалізму». В такому ключі письменник, синтезом прийомів народної сміхової культури, притч, сленгу, «батьярства» відтворює у традиційних образах (діда Пера, Степана, Михайла чи ін.) складний шлях непогамованого людського пізнання істини — як добро й водночас нівелювання її людиною. Таке, як на мене, осягнення живучої «битовухи», полишені совком із поєднаними поняттями комунізму й націоналізму — це і є складники авторсько-новелістичного мислення. Це художнє проникнення в соціально-політичні обставини шляхом легалізації у твори імітованої безпутної свободи. Переконливе відображення підміни істинної культури субкультурними гнойовими мухами на ґрунті кримінального середовища — символами комуністичними у націоналістичній псевдооздобі. В такому художньому мисленні письменника і полягають його надзавдання, сенс його вмотивованого домислу, що живить своїм артистизмом життя. І Богданові це цілком вдається через повноцінні романтично-реалістичні візії.

Отже, сьогодні у письменника домінує стиль реалістичного романтизму (і це на відміну ще недавніх його сюрреалістичних колізій — маю на увазі цикл «Майже зоологічні новели», котрий, утім, автор планує продовжити).

Персонажі творів Б. Мельничука — це потужний новітній здобуток образної системи народної оповідної прози (згадаймо доробок, що його залишили О. Стороженко, Марко Вовчок, Н. Кобринська). Композиційно вмонтована книга новел Богдана несе в собі код народної фантазії, «перевтілення» набутої культури в сучасний досвід без найменшого антагонізму. Книга не втрачає цілостності через самостійність сюжетів оповіді, а може, навпаки, як Декамерон Дж. Бокаччо, чи «Про те, що сталося з козаком Бордюгою на зелені свята П. Куліша, рухає славу традицію і стиль багатоплановіше, алегоричним химерним сплетінням, де виразніше запроєктовані сучасні форми мислення, що становлять компонент народного духа чи, як у деяких новелах, агіографічного характеру, хоча й із уникненням, церковної лексики. Доречно згадати, що вміння бачити не однозначно, а стихійно діалектично — одна з рис і драматургії письменника. Тут варто пригадати творчі взірці Самійла Величка чи Стефана Тесловця.

Важливо, що авторові новел «Зламани мальви», «Смерть стоячи», «Кактус на підвіконні», «Дві служниці одного пана» і ще низки оповідок вдається переконати читача в тому, що навіть цей «середній совок», сленговий «бунтар» приховує своєрідне психологічне мікросередовище, неповторне людське буття з його білими та чорними сторонами. І це значимо в новелах Б. Мельничука, як і дуже значиме тут заперечення мізантропії, попри одноманітне знесилення людини у посткомуністичну «житуху». Нашіптування, обмови, плітки після чергової чарки... І поза тим уся ця «сресь» таки тричі «перехреститься», поки «ноги носять»; бо у кожній новелі письменник залишає читача у роздумах «Що то воно буде? Що буде, людоньки?!»

Отже, маємо не позірну збаналізовану витоптану на пустирі імітацію твору, а справжність. Глибину, що сягає джерел вічних. Базованому на сакральному бутті. На просторі майже апокаліпсичному: «Старий Петро добрався з райцентру додому, коли ніж горизонту відрізав останній окрасць від хлібини призахідного сонця...» Замало неприйняття вчорашніх гіпнотичних сеансів...

Бо ж від нас залежить, чи не загубиться, не урветься нитка традицій, ідеальних поривань та віри. Самопошани й поваги до людини з

подобієм Його... І саме книга письменника Богдана Мельничука нагадує читачеві про ці прості істини:

«Що таке життя? Коли пече в грудях, наче кактус там оселився...»

Непевна ніч, непевний день, життя непевне,

Невже пройде, невже мине — і все даремно?» — запитує автор себе та читачів.

І в житті, і в літературі Богдан Мельничук цілеспрямовано творить окрасць хлібини... Шукаючи, пам'ятає, що все починається з молитви. А шукає «невідомого крадія пашниці...»

Шукає слово, що йде від традиції і Духа Святого...

Ось яка висока, якісно інтелектуальна та заслужена оцінка творчих здобутків добре мені відомого й знайомого письменника, поета, драматурга Богдана Мельничука. У цей же день він подарував мені ще й такі свої чудові книги: «Слово від серця» і «Зек, вождь і Гарсія Лорка».

БОГДАН МЕЛЬНИЧУК

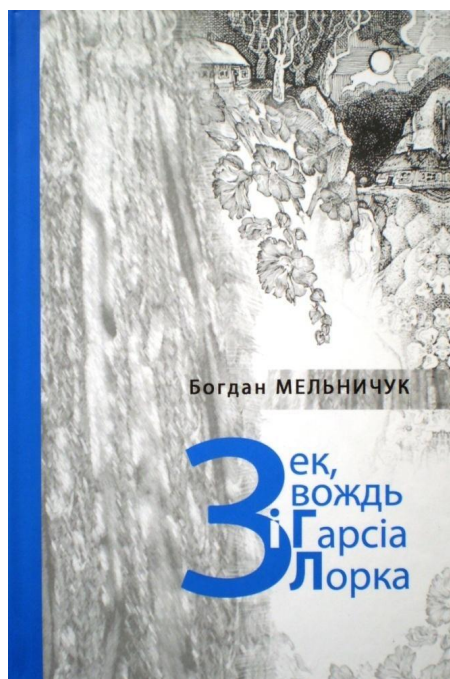
СЛОВА ВІД СЕРЦЯ

A photograph of a piece of white paper with handwritten text in blue ink. The text is written diagonally and includes a signature that appears to be 'П. Івану Сміяну' and the date '09.04.2012'. There are also some other markings and a large 'X' shape drawn over the text.

Лаконічна посвята. Посвята, яку неможливо перекласти одним словом жодною мовою: «Будьмо!» П. Івану Сміяну — Будьмо! Підпис. 09. 04. 2012

І своє «Будьмо!» Богдан підтверджує такими словами:

Слово моє щире,
Впади зерном життєдайним
На ораницю духовності;
Слово моє чисте,
Пролийся дощем травневим
На розуму вруна спраглії;
Слово моє світле,
Озвися тугим колосом
Стодзвонно і непроминально, —
І я буду щасливим,
До днів-літ моїх вервиця
Не стала скиртою марниці.

Тетяна Дігай
Івану Сміяну
на спідручність
В. Мельничука
09.04.2012

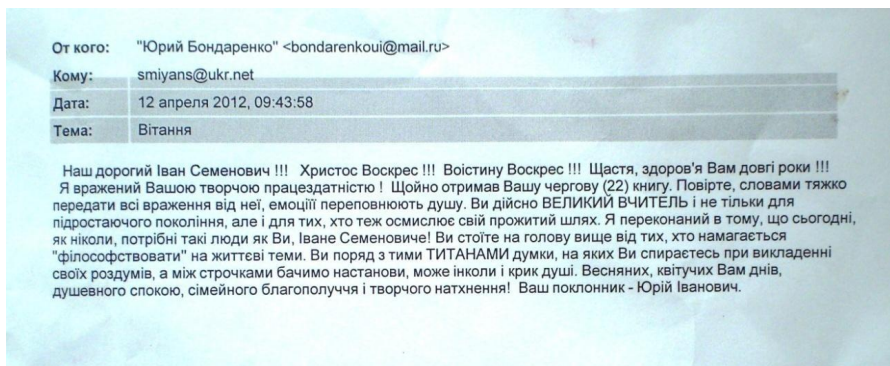
*З теплими та щирими словами: Івану Сміяну — з надією на співдружність.
Підпис. 9. 04. 2012.*

Про цю книгу докладно, з усебічним аналізом та сприйняттям написала письменниця Тетяна Дігай у своїй післямові «На розпутті велолюднім» до цього твору. Я лише наведу один її абзац: «Новели Б. Мельничука — це частково зізнання на кшталт щоденника, частково розміркування на зразок статті, частково оповідь на манер притчі. Це — суміш різноманітностей, котрі дають змогу оглянути домену цілого, що вислизає від жанрів певніших (роман, трагедія, поема тощо). У новелах є чітка композиція, ледь вловимий ритм, розклад, розмірність і разом із тим — момент мистецької гри, добрий смак до експерименту, пошук нового. Тексти Б. Мельничука — взірць ємності та стислості слова. Тематика його творчості — глибоке й достовірне розкриття життя сучасного суспільства, безжальний аналіз реальної дійсності, але не тільки»...

Краще не напишеш. Я лише додам словами Валерія Дідуха:

Нам відведені різні ролі,
Які граєм в театрі життя
Й не збагнуть викрутасів нам долі,
Й не збагнуть нам сенсу буття.

Інколи мені м'яко закидають, що у своїх спогадах і роздумах я занадто багато часу приділяю власній особі. Я пояснюю це просто таким запитанням: а про кого я пишу, на підставі якого і чийого досвіду будуються мої роздуми і спогади? А потім сам собі додаю: «Коли люди старіють, їхнє «я» виступає більш чітко, більш вагомо; «зовнішнє середовище менше впливає на людину, всі її думки концентруються на внутрішньому світі» (Ілько Лемко). А тому я продовжую все в тому ж сенсі.

Наш дорогий Іван Семенович!!! Христос Воскрес!!! Воістину Воскрес!!! Щастя, здоров'я Вам довгі роки!!!

Я вражений Вашою працездатністю! Щойно отримав Вашу чергову (22) книгу. Повірте, словами тяжко передати всі враження від неї, емоції переповнюють душу. Ви дійсно ВЕЛИКИЙ ВЧИТЕЛЬ, і не тільки для підростаючого покоління, але й для тих, хто теж осмислює свій прожитий шлях. Я переконаний в тому, що сьогодні, як ніколи, потрібні такі люди, як Ви, Іване Семеновиче! Ви стоїте вище на голову від тих, хто намагається «філософствувати» на життєві теми. Ви поряд з тими ТИТАНАМИ думки, на яких Ви спираєтесь при викладенні своїх роздумів, а між строчками бачимо настанови, може, інколи і крик душі.

Весняних, квітух Вам днів, душевного спокою, сімейного благополуччя і творчого натхнення! Ваш поклонник — Юрій Іванович.

Хіба можливо отримати від кого б то не було більш теплого та захоплюючого і хвилюючого листа? Мало вірогідно. Цей лист доктора медичних наук, професора, директора навчально-наукового інституту (ННІ) нашого університету Юрія Івановича Бондаренка. Людини надзвичайної скромності, лагідної вдачі та системної працездатності. І Юрій Іванович залишається таким, незважаючи на те, що змінюється

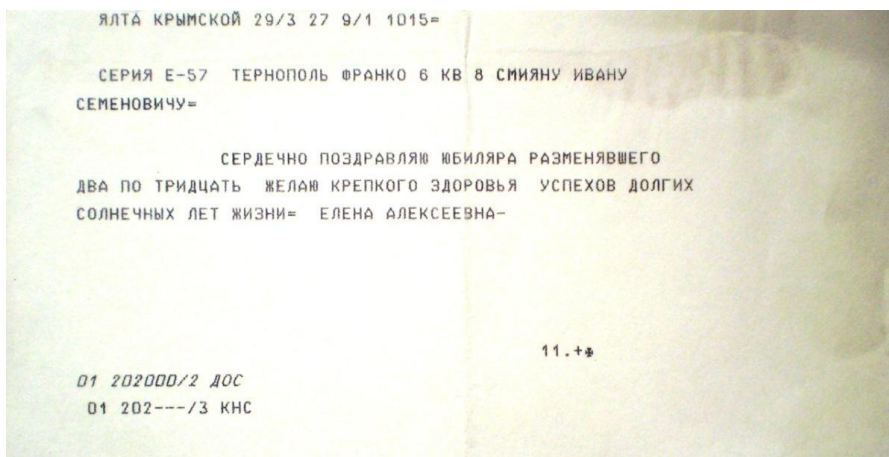
МОРАЛЬ

Век рыцарства давно прошел:
Конь голодает. Но осел,
Убогая тварь, — он будет беспечно
Овсом и сеном питаться вечно.

Генрих Гейне

Такого піднесеного листа щодо моїх спогадів та роздумів, Юріє Івановичу, я ще не отримував ні від кого. Я його сприймаю з відповідною самооцінкою... Але ж він послугував й тому, що я відступив від свого попереднього рішення щодо припинення своїх напрацювань літературно-художнього спрямування. І знову «сідаю за стіл» та повторюю: «Се, стою у двери и стучу: если кто услышит голос Мой и отворит дверь, войду к нему...» (Отк. 3:20 — стр. 521).

Так склалося, що багато-багато років я маю дружні стосунки з колективом кафедри патофізіологічної фізіології: майже кожен мій дисертант на попередній апробації дисертації мав опонента з цієї кафедри (професорів Бондаренка Ю. І., Файфуру В. В., рідше — Маркову О. О.); Марія — лаборант цієї кафедри — була багаторічним зразковим керівником технічного персоналу приймальної комісії; Василь Васильович Файфура був редактором моїх перших україномовних видань; з Оленою Олексіївною нас пов'язувала багаторічна сімейна дружба, про що свідчить і ця телеграма 1989 року:

*Сердечно поздравляю юбиляра разменявшего два по тридцать желаю
крепкого здоровья успехов долгих лет жизни Елена Алексеевна*

Професор Олена Маркова заклала такі основи ефективної педагогічної та наукової діяльності кафедри, які й сьогодні можуть бути взірцем для багатьох організаторів науково-педагогічних кадрів. Тому не випадково професора Бондаренка Ю. І., її учня, призначили директором ННІ моделювання та аналізу патологічного процесу нашого університету. На жаль, Олена Олексіївна покинула нас, і ця трагічна подія спонукує мене навести слова героя книги Ліни Костенко «Записки українського самашедшого»:

«Відходять останні могікани ХХ століття. Помер Микола Амосов, видатний кардіохірург. Чоловік суворий, парадоксальний, розум, як скальпель. Тисячі людей врятованих на фронті, тисячі уже в мирний час. Десятки книг, сотні наукових праць. Його іменем названо малу планету. Чув від батька, що Параджанов був у захваті, коли його побачив. — Гамлет! — кричав він. — Ось яким має бути Гамлет!

Батько знав їх, він багатьох знав. Фактично він був сучасником великих людей, і аж тепер стає зрозумілим, — коли вони відходять. Бо поки вони є, ми ж не знаємо, що поруч з нами планети.

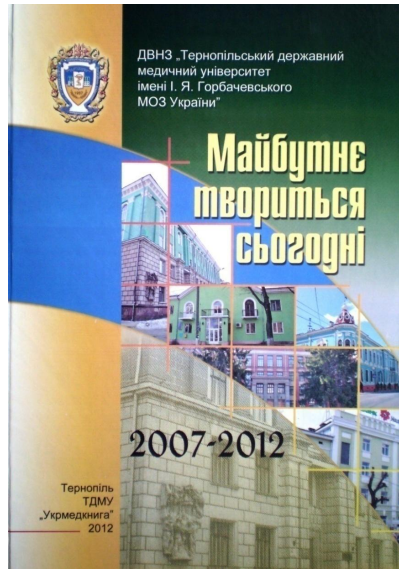
Чиїм сучасником себе можу вважати я?

І кого з наших теперішніх політиків майбутні історики назвуть по імені, а кого в лупу не розглядять? І на кому поставлять Каїнову печать?...»

А також хочу навести вірш Олександра Пушкіна:

Стою печален на кладбище.
Гляжу кругом — обнажено
Святое смерти попелище
И степью лишь окружено.
И мимо вечного ночлега
Дорога сельская лежит,
По ней рабочая телега
..... изредка стучит.
Одна равнина справа, слева.
Ни речки, ни холма, ни древа.
Кой-где чуть видятся кусты.
Немые камни и могилы
И деревянные кресты
Однообразны и унылы.

Але повернемося до життя... Життя мого вузу — Тернопільського державного медичного університету... «Мого» — тому, що з ним пов'язана більша частина мого буття.

55 років виповнилося йому. Мало часу, дивлячись з історичної днини, і багато часу, дивлячись з людської «гори».

Багато часу я спілкувався з колективом нашого вузу, не просто з колективом, а майже з кожною людиною, яка працювала в інституті-академії-університеті та лікувально-профілактичних установах міста й області. І я намагався втілити в життя поради Карла Холмса: «Привычка, которую следует выработать всем нам, должна состоять в том, чтобы видеть нечто хорошее в каждом, с кем мы встречаемся. Мы все можем быть щедрыми в нашей оценке. Все будут за это благодарны. Это улучшает отношение между людьми, приносит новое мужество тем, кто оказался в трудном положении, и заставляет каждого проявлять его лучшие качества. Так что щедро хвалите все, что только можно. Вы никогда об этом не пожалеете». А разве высока оценка окружающих — это не форма благодарения?

Есть нечто сильное и жизнедающее в акте благодарения. Это во многом напоминает подзарядку аккумулятором. Открывая свой ум и позволяя своему сердцу петь от радости, вы можете получить новый прилив духовной энергии, которая наполнит ваш разум, тело, душу и в

все ваши повседневные дела. Для нашего духа не существует лучшего и более сильного тонизирующего средства, чем благодарение. Когда мы благодарны за то, что уже получили, само отношение благодарности притягивает к нам новое благо. Благодарение подобно мощному магниту, который привлекает к нам друзей, любовь, спокойствие, радость, здоровье и материальное благосостояние.

Да, очень легко приносит благодарение тогда, когда мы щедро одарены здоровьем, удобствами, многочисленными дарами и благоприятным опытом. Но как испытать благодарность тогда, когда наши дни становятся мрачными и нам трудно различать наш путь? Но именно в такие моменты благодарение становится особенно важным! Во время «темных и тяжелых» моментов одна женщина в середине дня делает паузу, садится и записывает три вещи, за которые она может быть благодарна. Вот они: 1) жизнь, 2) здравый рассудок, и 3) достаточно ума, чтобы сказать «Спасибо Тебе, Боже!» (із книги Джона Темплтона «Всемирные законы жизни»).

«Желание преклонить колени иногда начинает биться в моем существе. Или, скорее, мне кажется, что мое тело создано для коленопреклонение. Иногда, в минуты благодарности, желание преклонить колена становятся непреодолимой потребностью» (Этти Хиллесам).

Потреба схилити коліна перед Тернопільським державним медичним університетом (інститутом, академією, університетом). Чому? Про це пише в наведеній книзі про вуз у передмові та післямові теперішній ректор ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України» заслужений діяч науки і техніки України, чл.-кор. НАМН України, д. мед. наук, проф. Леонід Якимович Ковальчук:

Дорогі колеги!

У ваших руках не просто книга — це частинка історії нашого університету, яку творимо разом! Водночас це підсумок останніх п'яти років нашої з Вами роботи. За цей період сталося багато змін, досягнуто значних здобутків у галузі освіти, науки та практичної медицини.

Весь цей час ми йшли шляхом модернізації, творили наше майбуття. Кожен з нас робив свій посильний внесок у розвиток університету. Без кожного з Вас, без Ваших намірів і дій, без Вашої праці не було б того, що зараз маємо — теперішнього нашого університету.

Нам лише 55 років. Але, як і в житті кожної людини, 55 років — поважний вік, достатній для того, щоб згадати минуле, творити сьогодення, задуматися про майбутнє. І не просто задуматися, а визначити прерогативи, оцінити та сформувати стратегічні напрямки подальшого розвитку, враховуючи регіональні, загальнодержавні та світові тенденції. Адже правильно сформований, чітко та адекватно визначений стратегічний вектор — це запорука успішного майбутнього нашої Alma mater.

Хочу, щоб кожен з Вас, тримаючи цю книгу в руках, відчув, що у ній є частинка його праці, його самого.

Наш університет пройшов довгий, копіткий шлях становлення. І зараз маємо один з найкращих вищих медичних закладів України. За п'ять років здійснили перехід на кредитно-модульну систему навчання, впровадили європейські методики організації навчального процесу та об'єктивного контролю знань студентів, відкрили нові спеціальності, створили Тернопільську університетську лікарню, консорціум університетів, 5 навчально-практичних центрів первинної медико-санітарної допомоги... А попереду ще багато задумів і планів, що сприятимуть поліпшенню навчальної, наукової та лікувальної роботи. Наступний етап розвитку повинен стати періодом технічного переоснащення університету навчальним і науковим обладнанням.

Головним завданням нашого університету є підготовка висококваліфікованих фахівців не лише для нашої держави, але й для зарубіжних країн. Головний критерій, на який орієнтуються абітурієнт і вся наша країна, якій потрібні кваліфіковані спеціалісти, є якість освіти. Тому щоденно проводимо роботу з вдосконалення навчального процесу, розвитку наукової бази, пошуку нових ринків надання освітніх послуг у сфері медицини та фармації. У нашому університеті для цього створено всі умови: потужна матеріальна база, сучасне медичне оснащення, комп'ютерна техніка, доступ до мережі «Інтернет», сучасна бібліотека.

Високий рівень підготовки фахівців також забезпечуємо потужним кадровим потенціалом, інноваційними технологіями організації та здійснення навчально-виховного процесу, інтеграцією освітньої, наукової та лікувальної діяльності, широкою міжнародною співпрацею, сучасною матеріально-технічною базою, формуванням активної громадської позиції.

Завдяки укладеним міжнародним угодам наші співробітники та студенти мають можливість стажуватись у навчальних закладах Європи й США, брати участь у міжнародних наукових конференціях.

Сподіваюся, наш університет і надалі буде розвиватися так само активно, як і в попередній період. Нехай ця книга надихає Вас на нові звершення в царині науки та практичної медицини! Працюймо на благо нашої Alma mater!

Висловлюю глибоку вдячність усім Вам за велику працю задля розвитку нашого університету, гідного продовження наших традицій. Бажаю всім нам надалі з високим творчим натхненням і наснагою приумножувати здобутки Тернопільського державного медичного університету імені І. Я. Горбачевського на благо та славу України! Ніколи не забуваймо, що майбутнє твориться сьогодні!

ПІСЛЯМОВА

Перегорнута остання сторінка книги — підсумку чергових п'яти літ історії нашого Університету. Ми стали учасниками і творцями нової віхи розвитку Alma mater. Кожен з нас удосконалився, здобув нові знання та досвід, підвищив свою майстерність викладання, якість наукової та лікарської діяльності, допоміг співробітникам та колегам вирішити завдання, розглянути існуючі ситуації та визначитися з майбутніми напрямками роботи. Кожен з нас віддав нашим студентам частинку себе — свої знання, майстерність, досвід. За п'ять років підготовлено нове покоління лікарів, тих, хто вже сьогодні стоїть біля ліжка хворого чи операційного столу, рятує пацієнта в салоні автомобіля швидкої допомоги з повним усвідомленням своєї відповідальності за його життя і здоров'я, діючи згідно із совістю та клятвою Гіппократа. У кожного з них є частинка кожного з нас, наших знань, нашого досвіду, наших вмінь,

частинка нашої душі. За цей період ми зберегли, передали, підтримали і примножили знання для розвитку вітчизняної медицини.

Багато вже зроблено, але ще більшого потрібно досягти. Нові наукові напрямки діяльності, нові статті, нові патенти, захищені та розроблені в цей період — стали історією. Але не зупиняймося на цьому! Працюймо далі. Здобуваймо та примножуймо нові знання, вводимо їх у практику та передаваймо далі — з покоління в покоління майбутніх лікарів.

Кожний з нас зробив посильний внесок у розвиток і процвітання нашого університету — свою працю, вкладені знання і бажання розвитку науки та навчальний процес. Попереду — робота з удосконалення навчально-виховної, наукової, лікувальної роботи, з технічним забезпеченням сучасним навчальним, науковим та діагностично-лікувальним обладнанням. У своїй подальшій роботі ми повинні прогнозувати запити майбутнього. Тільки такий підхід дасть нам можливість досягти постійного прогресу. Нехай всі наші мрії та побажання щодо нашого майбутнього, майбутнього нашого університету, його підрозділів збудуться. Докладаймо зусиль, працюймо та збагачуймо нашу Alma mater, допомагаймо один одному, співпрацюймо в усьому. Медицина — це наше майбутнє, майбутнє наших дітей! Хочеться, щоб у наступні роки ми раділи і пишалися нашими досягненнями. Нехай наші здобутки примножаться. Поважаймо один одного, шануймо один одного, творімо добро і будьмо здорові та щасливі!

Правильні та гарні слова звучать у цих двох посланнях керівника нашого вузу на честь його 55-річчя. Із їх тексту випливає, що «Кожна вирішена проблема народжує нову невирішену проблему» (закон, сформований співробітниками Міністерства праці США). Отже, нашому удосконаленню немає кінця. А якщо врахувати ще й думку Олександра Сергійовича Пушкіна, то...

От западных морей до самых врат восточных
Не многие умы от благ прямых и прочных
Зло могут отличить... рассудок редко нам
Внушает

А тому «Коли узрить Бог, що ум кориться Йому з усієї сили і немає іншої допомоги, окрім Нього, то зміцнює його, кажучи: «Не бійся, Якове, мій черв'ячку, слабосилий Ізраїлю». І ще: «Не бійся, бо я тебе викупив, прикликав тебе, твоїм ім'ям, ти — мій! Чи через води йтимеш, я з тобою, чи крізь ріки, — тебе не затоплять, чи підеш крізь вогонь, — не попечешся і полум'я тебе не обпалить, бо я Господь, Бог твій, святий Ізраїля, я твій Спаситель» (Іс. 43, 1) [із книги «Добротолубіє» т. 2].

На ювілеї, присвяченому 55-річчю нашого вузу, в палаці культури «Березіль» звучала музика, була коротка доповідь ректора, Леоніда Ковальчука, були численні привітання та нагороди працівникам університету. В тому числі, і мені, про що свідчать наведені медалі, диплом та посвідчення. Віднині я ще й Почесний професор свого вузу! В цей час я відчував заспокійливість, навіть якусь самовдоволеність, яка буває при весняній оранці:

ПАХОТА

Что случилось с местностью всегдашней?
С земли и неба стерта грань.
Как клетки шашечницы, пашни
Раскинулись, куда не глянь.

Пробороненные просторы
Так гладко улеглись вдали,
Как будто выравнивали горы
Или равнину подмели.

И в те же дни единым духом
Деревья по краям борозд
Зазеленели первым пухом
И выпрямились во весь рост.

И ни соринки в новых кленах,
И в мире красок чище нет,
Чем цвет берез светло-зеленых
И светло-серых пашен цвет.

Борис Пастернак

*Державний вищий навчальний заклад
"Тернопільський державний
медичний університет
імені І.Я. Горбачевського
МОЗ України"*

*Рішенням Вченої ради Тернопільського
державного медичного університету
імені І.Я. Горбачевського
Від 24 квітня 2012 р.
протокол № 11*

*Сміяну
Івану Семеновичу
присвоєно звання
Почесного професора
університету*

Ректор університету
член-кор. НАМН України
професор

Секретар Вченої ради
університету, доцент

Л.Я. Ковальчук

Т.І. П'ятковський

І в цей час я проникливо зрозумів Гольбаха Поль-Анрі: «Щастя людини завжди завершується відповідністю його бажань оточуючому середовищу». При цьому кожному з нас необхідно пам'ятати, що

ОБИЛИЕ ПЛОДОВ ЗЕМНЫХ ЕСТЬ ДЕЛО ПРОМЫСЛА БОЖІЯ

Преподобному Варлааму хутинському случилось быть у новгородского архієпископа, и святитель, отпуская его после беседы, сказал, чтобы побывал у него старец спустя неделю. «Если Господу угодно, отвечал преподобный, в пятницу первой недели поста св. апостолов пріеду к твоей святине на *санях*». Архієпископ удивился, но не потребовал объяснения.

В ночь перед показанною пятницею выпал глубокий снег, и был сильный мороз. — Преподобный прибыл к владыке на санях. — Архипастырь скорбел о том, что мороз может повредить хлеб. «Не скорби, святой владыка, сказал преподобный, надобно благодарить Господа за милость, — мороз истребит червей, которые погубили бы хлеб в корне, а снег только напоит жаждущую землю». Действительно, на другой день жар дневной растопил снег, и вода напоила сухую землю, а при корнях ржи найдены погібшие от мороза черви; вследствие того и другого был такой урожай хлебов, какого давно не видали. — В благодарную память об этом событіи в пятницу на первой недели Петрова поста совершается крестный ход из Новгорода в Хутынь монастырь (Из кг. «Русские святые, чтимые всею церковію или местно», Филарета, архієп. Черниг., ч. 111. С.-Пб., 1882 г., стр. — 327-328).

Щедрі плоди... колективу університету є наслідком того що «Істинне щастя і блаженство людини міститься лише в мудрості і пізнанні істини» (Спіноза Барух). І в тому, що

Сердце в будущем живет;
Настоящее уныло:
Все мгновенно, все пройдет;
Что пройдет, то будет мило.

А. С. Пушкин

Благом є й те, що більшість із нас не погоджується з твердженням, що

«Нормальный человек считает нужным:

1. Забыть, кто он такой и чего желает, чтобы это мешало производить, воспроизводить и зарабатывать деньги.
2. Признавать законы и обычаи войны, установленные Женевской конвенцией.
3. Тратить годы на обучения в университете, чтобы потом не найти работы.
4. Заниматься с девяти утра до пяти вечера тем, что не приносит ни малейшего удовольствия, чтобы по прошествии тридцати лет выйти на пенсию.
5. Выйти на пенсию, обнаружить, что сил наслаждаться жизнью уже не осталось, и очень скоро умереть от тоски.
6. Пользоваться ботоксом.
7. Понимать, что власть гораздо важнее, чем деньги, а деньги важнее счастья.
8. Высмеивать тех, кто вместо денег стремится к счастью, и называть их «людьми, лишенными амбиций».
9. Сопоставлять все предметы и явления в той системе координат, что и машины, квартиры, вещи, не пытаясь постичь истинный смысл того, зачем и ради чего он живет.
10. Не разговаривать с незнакомыми. Скверно отзываться о соседях.
11. Считать, что родители всегда правы.
12. Жениться, произвести потомство, жить вместе и после исчезновения любви, уверяя, что это нужно ради детей (словно они не слышат ежедневных ссор родителей).
13. Осуждать всякую попытку быть иным.
14. Просыпаться от истерической трели будильника.
15. Верить каждому слову, напечатанному типографским способом.
16. Повязывать на шею кусок разноцветной материи, не имеющий никакого функционального назначения, носящий гордое имя «галстук».
17. Никогда не задавать вопросов прямо, даже если собеседник отлично понимает, что имелось в виду на самом деле.
18. Сохранять на лице улыбку, хотя отчаянно хочется плакать. И жалеть всех, кто демонстрирует свои истинные чувства.
19. Считать, что искусство стоит огромных денег или не стоит ничего.

20. Презирать все, что не стоило больших трудов получить, ибо ради доставшегося просто так не пришлось «идти на жертвы» и значит, оно не обладает необходимыми достоинствами.
21. Следовать моде, даже если она представляется нелепой и неудобной.
22. Пребывать в глубокой уверенности, что у каждой знаменитости скоплены огромные сокровища.
23. Тратить деньги на внешнее благообразие и мало заботиться о душевной красоте.
24. Доказывать всеми возможными средствами, что он хоть и «нормальный» человек, но стоит неизмеримо выше всех прочих.
25. В метро или автобусе стараться не смотреть никому прямо в глаза, чтобы это не истолковали как попытку оболъщения.
26. При входе в лифт поворачиваться лицом к дверям и делать вид, будто пребываете в полном одиночестве, вне зависимости от того, сколько человек набилось в кабину.
27. Никогда не хохотать в ресторане, как бы ни рассмешил его рассказанный анекдот.
28. В Северном полушарии одеваться не по погоде, а сообразно времени года.
29. В Южном полушарии украшать ветви елочки ватой, символизирующей снег, даже если зима не имеет никакого отношения к рождению Христа.
30. Становясь старше, ощущать себя хранителем всей мировой мудрости, даже если ему не доведется прожить столько, сколько необходимо, чтобы убедиться в своей ошибке.
31. Посещать благотворительные чаепития, полагая, что этого совершенно достаточно, чтобы покончить с социальным неравенством.
32. Есть три раза в день, независимо от того, хочется или нет.
33. Свято верить, что другие люди превосходят его во всем — они красивей, умней, богаче, сильнее. И что пытаться раздвинуть собственные границы очень рискованно: лучше уж вообще ничего не делать.
34. Использовать автомобиль, как сокрушительное оружие, делающее неуязвимым.

35. Изрыгать брань по адресу других водителей.
36. Считать, что если твой сын что-то делает неправильно — это результат того, что он попал в «дурную компанию».
37. Сочетаться браком с тем/той, кто может предложить завидное положение в обществе. Любовь подождет.
38. Всегда говорить: «Я пробовал», даже если и не попытался.
39. Оставить самое интересное в жизни на потом, когда для этого уже не будет сил.
40. Не впасть в депрессию от ежедневного многочасового бдения у телевизора.
41. Твердо верить, что все добытое и завоеванное принадлежит ему навеки.
42. Считать, что женщины не любят футбол, а мужчины — готовить и наряжаться.
43. Во всем винить правительство.
44. Быть непреложно убежденным в том, что доброта, отзывчивость, уважительное отношение к другим будут этими другими истолкованы как слабость, уязвимость и возможность легко им манипулировать.
45. А также — в том, что напористая грубость в общении с другими людьми воспринимается как черта сильной личности.
46. Бояться фиброскопии (если ты мужчина) и родов (если — женщина)» (із книги Пауло Коельо «Победитель остается один». М.: 2009).

Господи! Скільки ще пунктів та підпунктів можна навести, щоб підкреслити неосяжність нашого життя! Життя, яке є бурхливим та неповторним, незважаючи на різноманітні нюанси та відтінки, у тому числі й учорашні, які схожі на сьогоднішні:

Весна! Весна! І серце знову,
Як пташка радісно співа,
І звуки, родячись весною,
Самі вбираються в слова.
І душу сповнюють надії,
І руки прагнуть боротьби...

І різні центри й осередки
Ростуть «обильно», як гриби...

Олександр Олесь

І не можу не сказати, що на урочинах прозвучав і гімн нашого університету у виконанні його автора, нашої талановитої випускниці, лауреата багатьох міжнародних і всеукраїнських конкурсів у номінаціях «живопис», «поезія», «вокал»... Наталі Волатовської:

ВРЯТУЙ ЛЮДИНУ

Нерідко брат, сестра, дружина, мати
Чекають порятунку мов причастя...
А лікарів робота — рятувати
Людей від смерті, болі і нещастя.

Приспів:

В єдину ми зібралися родину,
Добро творити кличе нас Господь.
Врятуй людину у лиху годину,
Та мимо бід і горя не прохось!

Це честь висока — медиками стати,
Аби тепло сердець віддати людям...
І не старіє клятва Гіппократа,
Яка завжди дороговказом буде!

Приспів...

І наша альма-матір — це скарбниця,
Де кожен з нас багатство знань черпає...
Хай у віках твоє ім'я святиться —
Ти до здоров'я нам ключ вручасш!

Приспів...

На цих урочистостях було чимало різноманітних зустрічей, очікуваних і ні. Багато спогадів... У тому числі й про наших вихованців, як-от Георгій Петрук-Попик, який написав

ТОСТ ЗА ЗДОРОВ'Я НАЦІЇ

У день 40-річчя Тернопільської медичної академії

Понад ставом — вітер.
Лопотять вітрилами.
Лебединий квітень
Понад Храмом — крилами.
Досягли причалу
Сорок літ регатою.
На козацьких чайках
Вої Гіпократові.
Лиш пливли човні ці
Не до стін акрополя,
А під стяг столиці
Юності — Тернополя.
Тут вдягли, герої,
Вперше медхалати ви.
Тут сталили зброю
Для борні з горбатою...
А боролись з нею
Не лише на Світязах...
Сомалі й Гвінея
Пам'ятають витязів.
Вас, послів здоров'я,
Засилали першими
Захлинатись кров'ю
І Щербицькі, й Брежнєви:
У сніги й тумани,
До вовків і соболів —
У чужі Афгани
І свої Чорнобилі.
Та сьогодні — квітень.
В'ється волі маєво.
Ми — Вкраїни діти,
Ми — державу маємо.
Тож, віддавши шану
Тим, що не вернулися,

Піднімаймо фану,
З нею — чашу мудрості:
За життя і поступ,
Тих, хто нині в праці є,
За любов і розквіт,
За здоров'я нації!

12 квітня 1997

Під час святкування в «Червоній калині» я зустрівся з професором Ситником Олександром Івановичем, багаторічним завідувачем кафедри мікробіології та проректором з наукової роботи. Два ветерани вузу. Можна сказати і простіше: двоє старих, які ще не втратили оптимізму.

Адже «Нет более прекрасного утешения для старца, чем видеть всю мощь своей молодости, воплощенной в трудах, которые не состарятся подобно ему» (А. Шопенгауэр). Це й про нас. На сьогодні Іван Олександрович — єдиний, хто залишився у строю нашого вузу з тих, хто

працював у ньому з 1 вересня 1957 року. Освіченість, різнобічність в інтелектуальних пошуках, приязнь у спілкуванні з іншими, надзвичайна любов до онуків... — ось у чому душа Івана Олександровича «...не має меж...».

У хмарах гори — що в туніках.
У хмарах душу напасеш.
І дрібен дощ всю ніч віднікував,
Що «ні» — душа не має меж.
У цьому просторі чи вакуумі,
Проміж проваль, а чи між веж
Всю ніч потік мені підтакував,
Що «так» — душа не має меж...

Марія Матіос

А це вже до нас приєднались директор інституту мікробіології та імунології ім. Івана Мечникова НАМН України (Харків), завідувач кафедри

клінічної імунології і мікробіології Харківської державної медичної академії післядипломної освіти МОЗ України Юрій Волянський та учень і послідовник Івана Олександровича Ситника, професор Сергій Іванович Климнюк (справа).

Таке враження, що, крім нас, нікого немає. Тиша. А «Тишина — ты лучшее из того, что слышал» (Б. Пастернак). Як нам не достає тиші!?

мій Боже лиши мені тишу
такою як є
нехай вона тишею зветься
такою як тиша
нехай вона зветься словами
які означають себе
мовою яка просто мова
і нічого більше

бо мові насправду достатньо бути собою
дихати цим повітрям сміятися сміхом який
звучить
який просто звучить і нічого більше
такий як сміх
такий як є.

мій Боже лиши мені просто тишу
просто мову просто світ
який сміється

Іван Андрусяк

Професор Ю. Волянський на урочинах сказав таке: «Мав нагоду впродовж багатьох років спостерігати, як відбувається зростання вашого навчального закладу — спочатку інституту, академії, а згодом університету. Той 55-літній шлях, який пройшов ваш ВНЗ, викликає справжнє захоплення, а сам університет слугує, без перебільшення, зразком медичного навчального закладу європейського рівня. Нині він здобув визнання не лише в Україні, а й у світі. Ви досягли великих успіхів, ставши флагманом медичної науки на освітньому просторі країни.

Перед урочистостями я не міг утриматися, аби не відвідати ваші кафедри, науково-навчальні інститути. Побував на своїй «рідній», кафедрі мікробіології, зустрівся зі своїм вчителем, засновником кафедри Іваном

Олександровичем Ситником, радий, що він і нині весь в навчальному процесі, дарує знання студентам. Встиг поспілкуватися й зі своїми колишніми учнями, які захищали кандидатські та докторські дисертації у нашому інституті, отож є сподівання на подальшу спільну працю.

Приємно, що ТДМУ може похвалитися міцною матеріально-технічною базою, прекрасними кафедрами, авторитетною науковою школою, чудовими новаторськими впровадженнями в практику. Вражає! Як усе продумано, як чудово організована робота студентів для того, щоб вони могли отримати повноцінні знання. ТДМУ по праву можна вважати зразком медичного закладу нової формації, це приклад того, як потрібно працювати, вкладаючи усю силу, енергію та душу в генерацію молодих медиків і науковців. Вважаю, що ТДМУ заслуговує на звання «національного». Надзвичайно втішений, отримавши звання та мантию почесного професора вашого університету. Це для мене велика честь!»

Так уже сталося, не з моєї волі, що в ці дні проходить ЄВРО-2012. Це так зашифрували футбольні змагання європейських країн. Не знаю, як в інших країнах, а в нас, в Україні дзвони дзвенять (кричать) на всі можливі варіанти і відтінки ось уже багато місяців. Таке враження, що крім футболу іншого життя немає. А якщо і є, то воно залежить лише від футболу: «Деякі вважають, що футбол — справа життя і смерті. Вони помиляються: футбол значно важливіше» (Білі Шанклі). На цьому фоні я почуваюсь незручно, навіть перед кимось винним. Адже для мене це звичайна азартна гра, на яку, можливо, й непотрібно витрачати час (мої вибачення футбольним фанам) та виснажувати клітини нервової системи. Можливо, краще зіграти в «дурня»? У даному випадку ти (я, він, вона, воно) будеш активною дійовою особою, а не пасивним спостерігачем і тобі ніхто не заважатиме, адже «футбольний коментатор: людина, яка професійно заважає дивитися футбол» (Максим Звонарьов). І тим більше тебе ніхто не буде ображати: «На стадіоне дураки прут вперед, как идиоты, — и занимают лучшие места» (Артур Блох).

А втім, я уважно дивився матч «Україна — Швеція» від початку до кінця і разом з численними вболівальниками радів за перемогу нашої (сьогодні можу написати «нашої», адже представників Африки і Азії не було видно) збірної. Що ж, якщо футбол несе задоволення тисячам і

тисячам громадян (а може, і мільйонам) нашої планети — тоді хай живе та розвивається футбол. А якщо б з нього видалити бізнес, то ціни не було б цій грі.

І все ж таки пам'ятаймо й про

МАНДРІВНИЙ ДЗВІН

Колись на світі хлопчик жив.
Не слухав тата й мами,
Ніколи в церкву не ходив,
Лише гасав полями (футбольними — І. С.).

Казала мати: «Чуєш дзвін?
Не підеш з діворою
До церкви Богу на поклін,
Дзвін прийде за тобою».

А хлопчик думав: «Він висить,
Не зірветься ніколи!»
І в поле весело біжить,
Немовби після школи.

«То мама — впевнився тепер —
Казала так навмисне».
Та враз оглянувся і завмер —
Над полем дзвін той висне.

Злякавшись дива, мов у сні
Летить хлоп'я стрілою,
А дзвін за ним у вишині
Летить над головою.

Не зупиняється маля,
Хоч сили вже не має, —
Крізь чагарник, луги, поля
До церкви поспішає.

Тепер, як голос подає
Той дзвін у день святковий,
Поклони хлопчик ревно б'є
У церкві без розмови.

Й. В. Гете (переклад П. Тимочко)

Post festum (після свята — заднім числом), коли я продивився, не відходячи від екрану телевізора, футбольні змагання лише України і Росії, і, незважаючи на те, що мені заважали коментатори, я зовсім змінив свої переконання. Так, футбол — це гра, яка індивідуально і суспільно є корисною як для організму (індивідуальне значення), відключаючи його від усіх негативних подразників побутового, виробничого, громадського характеру, так і для соціуму (суспільства) — різноманітні політичні та громадські збурення мають час на перепочинок. Футбол — це наркотик, який не завдає жодної шкоди організму, суспільству, державі, а лише надає позитивне збудження організму людини під впливом людського фактору. При цьому, накопичені життєві негативні емоції, викидаються геть з організму під впливом м'яча. Хоч і тимчасово. Хоч і тимчасово людина разом з футболістами відчуває життєву ейфорію:

Часов, минут, секунд — нули, —
Сердца с часами сверьте:
Объявлен праздник всей земли —
День без единой смерти!
Вход в рай забили в попыхах,
Ворота ада — на засове, —
Без оговорок и условий
Все согласовано в верхах.
Ликуй и веселись, народ!
Никто от родов не умрет,
И от болезни в собственной постели.
На целый день отступит мрак,
На целый день задержат рак,
На целый день придержат душу в теле.
И если где — резня теперь, —
Ножи держат тупыми!
А если бой, то — без потерь,
Расстрел — так холостыми.
Нельзя и с именем Его
Свинцу отвешивать поклонов,
Во имя жизни миллионов
Не будет смерти одного.

И ни за черта самого,
Ни за себя — ни за кого
Никто нигде не обнажит кинжалов.
Никто навечно не уснет,
И не взойдет на эшафот
За торжество добра и идеалов.
И запыхают сто костров —
Не жечь, а греть нам спины.
И будет много катастроф,
А жертвы — ни единой.
И, отвалившись от стола,
Никто не лопнет от обжорства.
И падать будут из притворства
От выстрелов из-за угла.
Ну а за кем не доглядят,
Того нещадно оживят —
Натрут его, взъерошат, взъерепенят:
Есть спецотряд из тех ребят,
Что мертвеца растеребят, —
Они на день случайности отменят.
Забудьте мстить и ревновать!
Убийцы, пыл умерьте!
Бить можно, но — не убивать,
Душить, но — не до смерти.
В проем оконный не стремись —
Не засти, слазь и будь мужчиной! —
Для всех устранены причины,
От коих можно прыгнуть вниз.
Слюнтяи, высельники, тли, —
Мы всех вас вынем из петли,
Еще дышащих, тепленьких, в исподнем.
Под топорами палачей
Не упадет главы ничьей —
Приема нынче нет в раю господнем!

Владимир Высоцкий

Крім того, ЄВРО-2012 переконало мене в тому, що галас, крик, гам, шум на всі децибели, завали сміття по всій Україні засвідчують: людині не вдалося оволодіти керуванням своїми інстинктами. Отже, ще маємо час, щоб виправдати надії предків щодо нашого визначення — homo sapiens (людина розумна). Іншими словами — час працює на нас і з нами. І дуже важливе: футбол показав можливість єднання, отже,

ЄДНАЙМОСЯ

Степи Таврійські та Карпати,
Поділля, і Донбас, і Крим
Нам треба дружбою єднати,
Плекати слово «побратим».
Нехай запрошує Полісся
Із Слобожанщини братів —
У хаті всім знайдеться місце,
Якщо її добром зігрів.

Приспів:

Єднаймося в злагоді та дружбі,
Хоч би де жили-були, —
Та й будем гожі, будем дужі
І щедрі будуть в нас столи.
Хай сонце сяє в нашій пісні
І світом котиться луна...
Ми в чомусь трохи, може, різні,
Та Україна в нас одна.
Крізь бурі та ворожі дула
Йшов-крокував новітній час...
Хай не розділить нас минуле,
Майбутнє хай єднає нас.
Нема чого нам розділяти —
Навпіл не ділиться добро.
Земля українська — наша мати,
А батько рідний — це Дніпро.

*Вадим Крищенко
(муз. Г. Татарченка)*

Футбол цікавий і тим, що, як часто в житті, він спонукує до несподіваних та алогічних висновків:

1. Ми (українська збірна) «продули» ЄВРО-12 (виграли лише одну гру), а ЗМІ нас переконують, що в ЄВРО-12 ми перемогли.

2. Членам нашої футбольної команди обіцяли (не знаю, хто конкретно) при першій їх перемозі по 500 тис. євро кожному. А оскільки була лише одна перемога, то їм (членам команди) збільшили виплату заохочення (гонораром назвати це язык мій не повертається) до одного мільйона євро! Так що в нас число мільйонерів значно збільшилось (Комп'ютер чомусь виправив це слово на «збісилось». Яка розумна машинка...). Назвіть, читачу, будь ласка, хоч одного вченого, якому за роки незалежності України за його досягнення була виплачена така сума валютних одиниць. Не можете назвати? Я також.

Висновок: а) наука в нас відсутня; б) футбол ледь дихає, а виплати малокваліфікованим гравцям «зашкалюють»; в) закони життя в Україні неможливо зрозуміти; г) різні варіанти фрази «11 спітнілих мужиків, що бігають за м'ячем, і мільйони дурнів, що на них витріщаються» не мають переконливих наукових доказів своєї істини в останній інстанції.

Я пишу слово «висновок», а сам просто міркую, використовуючи алегорії: «К такому роду принадлежит прекрасная аллегорическая виньетка Лафатера, которая так подкрепительно должна действовать на сердце каждого благородного борца за истину: руку, держащую свечку, кусает оса, тогда как на верху на пламени сторают комары; под этим подпись:

И пусть комару он и крылья сожжет,
И череп и мозг его разорвет,
Свет все-таки свет;
Ко мне пусть и злая оса пристаёт,
Не брошу держать его, — нет.

Сюда же относится надгробный камень с погашенной, дымящейся свечой и подписью:

Как кончится, докажет погасая,
Была ль то сальная свеча иль восковая».

*(Артур Шопенгауэр из книги
«Избранные произведения». М.: 1993)*

А тому менше знаєш, менше думаєш — краще спиш. Ось чому — не бери дурного в голову та дихай свіжим повітрям на повні груди, пий чисту джерельну воду та вживай справжнісінькі продукти харчування — це гасло моє, твоє, його...

Події, події, події... Їм немає ні початку, ні кінця, для них немає відпусток і перерв...

Для мене кожен лист, який я отримую, — це подія, подія власного життя, подія життєстверджуюча, подія збуджуюча творчу діяльність, активний діалог... Отже:

Шановний Іван Семенович,

Поздоровляю Вас з першотравневими святами та днем Перемоги. Спасибі за нову книжку — вони з'являються у Вас як гриби. Я радуюсь Вашій працездатності, на мою думку творча енергія Ваша не зменшується — книжка спогадів і філософські міркування викликають інтерес і спонукують до роздумів про наше життя.

Я особисто дуже часто згадую про прожиті роки, які були не завжди легкими. Особливо я згадую роки війни — ми були в евакуації на Уралі, в 14 років я вимушений був піти працювати слюсарем по ремонту паровозів, а у вечері ходити до школи. Не вистачало харчів, одягу та тяжка праця, холодна зима.

Маковий, Іван Семенович,
повідомляю Вас з першотрава-
вими святами та щасливими переказами.
Спасибі за нову книжку - велич,
завдячуючися у Вас як завжди,
я радуюсь вашій працевлаштованості
на новій думці, творчості, енергії
Ваша невідлучна - книжка
спогадів і різноманітних міркувань
викликає інтерес і цікавість
каждого до роздумів про наше
минуле.

Я особисто дуже часто згадую
про нещасливі роки, які були нашою
давньою історією. Особливо я зга-
дую роки війни - ми були в евакуації,
я, і мої брати, і сестри, і всі родичі
були вимушені залишити свій
дом і все, що було в ньому, а у воєнний
час ми жили в різних місцях, а не в
одному. Не всім було добре, а деяким
то навіть працювати довелося.
Я часто думаю як ми витримали
такі роки, навіщо в техніці і
в історії, в біографії, в історії
думи також не дуже складні.
Тільки бачили роки, а не роки
потім, але все це неможливо і
вирішувати, тільки лікарі з
виглядом.

Іван Семенович, прошу Вас за мої
спогоди, а якщо ви не зможете
так написати, то як ви
книжку - для цього слід мати
хист, який ви володієте.

Ми зараз живемо в період реформувань, в інститут поступає багато звернень відносно перебудови служби охорони здоров'я жінок і дітей, наші відповіді направлені на збереження педіатричної служби та посилення уваги до профілактики захворювань і значного покращення реабілітації дітей з хронічною патологією.

Я радий, що організатори педіатричних конгресів зрозуміли необхідність планувати секції з проблем соціальної педіатрії, адже без вивчення умов життя і виховання дітей, ми не зможемо вирішити проблему збереження їх здоров'я.

Було б вартим, щоб Ви як довірені всім педіатри виклали свою позицію з питання збереження здоров'я дітей різних вікових груп. Ви мало з усіх питань спілкуєтесь з батьками дітей, на мою радіо-і телебачення інформаційну мережу, маючи зможете зрозуміти дітей.

Вітаю і бажаю, на педіатричних конгресах і наші з усіх питань шукати - кращі шляхи.

Шановний Іван Семенович, дякую за Ваш думковий спонсорство, а також за Ваші думки та поради, які будуть спонсором з Вашими думками.

З повагою, Іван Семенович, Ваш доктор Шендеров.

Та і роки навчання в технікумі і в інституті, у відриві від батьків, були також не дуже солодкими. Тільки бажання до навчання дало можливість все перенести і отримати диплом лікаря з відзнакою.

Іван Семенович, пробачте за мої спогади, я звичайного не зміг би так написати, так як у Ваших книжках — для цього слід мати хист, яким Ви володієте.

Ми зараз живемо в період реформувань, в інститут поступає багато звернень відносно перебудови служби охорони здоров'я жінок і дітей, наші відповіді направлені на збереження педіатричної служби та посилення уваги до профілактики захворювань і значного покращення реабілітації дітей з хронічною патологією.

Я радий, що організатори педіатричних конгресів зрозуміли необхідність планувати секції з проблем соціальної педіатрії, адже без вивчення умов життя і виховання дітей, ми не зможемо вирішити проблему збереження їх здоров'я.

Було б важливим, Іван Семенович, щоб Ви як досвідчений вчений-педіатр висловили свою позицію з питань збереження здоров'я дітей різних вікових груп. Ми мало з цих питань спілкуємося з батьками дітей, на жаль, радіо і телебачення не висвітлюють шляхи збереження здоров'я дітей.

В травні і вересні на медичних форумах планується з цих питань провести «круглі столи».

Шановний Іван Семенович, будьте здорові, багато Вам душевного спокою, фізичної активності та радості від спілкування з Вашими друзями.

28. 04. 2012 р. Обнімаю, Ваш Віктор Петрович.

Вікторе Петровичу! Я отримую особливу радість від спілкування з Вами, визначним педіатром України, людиною, яка володіє широким світоглядом, людиною, яка, чи не єдина серед нас, педіатрів, усе життя присвятила організації охорони здоров'я дітей. Вам здається, що Ви для цього мало, недостатньо зробили. Це звичайне відчуття з д о р о в о ї людини. Зі мною і в мені те саме творилося і твориться. Наприклад, через п'ять років мого керівництва дитячою клінікою (завідувач кафедри педіатрії) я з сумом і журбою говорю обласному педіатру, Наталії Тимофіївні, що не відчуваю задоволення від впровадження численних інновацій щодо вдосконалення профілактики і лікування дітей. Вона зі здоровим вогником в очах відповідає мені, що я глибоко помиляюся, що медична культура педіатрів області за ці роки значно зросла, що оновилися більшість методик лікування і профілактики захворювань у дітей, що моя діяльність суттєво позитивно вплинула на показники захворюваності та смертності малюків, що... Я з полегшенням зітхнув. Але відчуття невдоволення собою залишалося все життя.

Так ось, Вікторе Петровичу, я Вам мушу сказати, що жодна форма вдосконалення охорони здоров'я дітей України не пройшла без вашої активної участі за останні 40 років. Ви як той поет-співець у Лесі Українки:

...Он пісня з високого муру лунає.
По мурах одважний співець походить.
Поет не боїться від ворога смерти,
Бо вільная пісня не може умерти.

То ж він з ворогами і лихом жартує
І вірші, мов легкії стрілки, гартує,
І кидає пісню в широкий простор;
Скрізь чутно її, на майдані і в полі,
Юрба перейма тую пісню, мов хор.
Все бачить співець у широкім роздоллі —
І небо, і море, красу світову,
І людям співає він пісню нову.
Усе одбивається в пісні, як в морі:
Рожева зоря, й червона кров,
І темна ненависть, і ясна любов,
І пломінь пожару, і місяць, і зорі.
Та пісня, як море, і стогне, й рида.
І барвами грає,
І скелі зриває,
Як чиста прозора вода.
Всі слухають пісню: нещасний коханець,
Щасливая пара, і мати, й дитина,
Співає ту пісню дружині дружина, —
Те знає і тішиться музин обранець,
Бо вдень, серед люду, поети, мов діти,
Їм милі тріумфи, і лаври, і квіти,
І вабить їм очі великая слава,
Якої не дасть перемога кривава, —
В надії на неї терновий вінець
Прийма молоденький співець.
Ось день проминув, зник і вечір погожий,
Ніч криє і місто, і табір ворожий,
І дивляться любо небесні очі;
Поснули усі, до спочинку охочі,
Здрімалася навіть обачна сторожа,
Скрізь тихо... Міцна чарівниченька Божа,
Кориться їй все під кінець;
Але не кориться співець.
Ті промені горді, ясні, золотії,
В ньому розбудили і речі, і мрії,
Їх стримати — груди тісні!

І прудко, мов іскри з багаття огнисті,
Мов хвилі гірського потоку срібlistі,
Летять голоснії пісні.
І ллються, і ллються без примусу, вільно,
Недбалі про славу й вінки,
І липнуть з північними вітрами спільно
Високо під ясні зірки.
Бринить у них радість, лунає і горе,
Шумить у них спогадів, мрій ціле море,
Навколо них розпач хаосом чорніє,
Над ними веселка надій променіє.
Не знає поет, чи хто слуха його,
Не стримує серця і співу свого,
Співа серенаду ясній своїй зірці,
Та ночі, та музи своїй винозірці,
Що з ним була в кожній порі...
І пісня чарує облогу ворожу
І будить на мурах обачну сторожу,
Заснуть не дає до зорі!

Спілкуючись з професором Віктором Неділько, неможливо обійти мовчанкою медичні реформи, розвиток яких сьогодні перебуває, мабуть, на найвищій сходинці. Про них багато говорять і пишуть. Я наводжу лише назви статей з газети «Ваше здоров'я» (18 травня 2012), газети, яка перебуває також і під опікою МОЗ України: «Під важким чоботом медичної реформи», «По «швидкій» реформою», «Скалка в оці влади?» — ось яка думка медичної громадськості. Яка ж думка про реформу на сьогодні в мене? По-перше, я ніяк не можу переконати себе, що спробу вдосконалення медичної допомоги населенню називають реформою. Ну яка то реформа, коли від педіатра після примусових чотирьохмісячних курсів вимагають обслуговувати терапевтичних, хірургічних ... хворих? Коли терапевта в ХХІ столітті примусово роблять спеціалістом з усіх напрямків медицини. Коли... Це не реформа — це грубе адміністрування. У надії, що щось вийде на краще. Але такі надії лише «юношей питають». Біда наша, недоречність кожного з нас — у тому, що ми наші наміри сприймаємо як закінчену істину. Як от: «...Св. Петре, поясни там у себе на небі і членам нобелівського комітету втовкмач, нарешті, особливо тим,

які вже збиралися давати нобелівську премію миру Ющенкові за бананово-безкровну революцію, що насправді ніякої революції не було, був Помаранчевий путч...» (Юрка Ілленка «Доповідна Апостолові Петру». Книга 3. Тернопіль. 2008). Недоречність наша і в тому, що для нас характерний поспіх, а «через поспіх рідко трапляється лише один промах. Поспішаєш — і робиш щось зайве. Поспішаєш виправити промах і робиш ще щось, цього разу — дуже мало» (Фрідріх Ніцше).

Щодо численних критичних виступів з приводу медичної реформи, то я назвав би їх не більше, аніж

БЕЗВРЕДНАЯ ССОРА

За кость поссорились собаки,
Но, поворчавши, унялись
И по домам спокойно разошлись.
Бывают ссоры и без драки.

А. С. Пушкин

Мене особливо дивує численна армія в е л и к и х організаторів охорони здоров'я (академіки, біля двох десятків міністрів охорони здоров'я, армії їх замів...), які неперевершено мовчазні в цьому питанні, або думки їх аморфні. Складається враження, що вони впевнені: переможе

НЕПОКОЛЕБИМОСТЬ

«Познай, светлейший лев, смятения вину, —
Рек слон, — в народе бунт! Повсюду шум и клики!»
«Смирятся, — лев сказал, — лишь гривой я тряхну!»
Опасность не страшна для мощного владыки.

А. С. Пушкин

На жаль, наше радянське і пострадянське виховання не дає нам змоги зрозуміти відому істину, що

ДУБИ НЕ ГНУТЬСЯ ДО ЗЕМЛІ

Скрізь Вітер нашумів,
Що дуб сакий-такій:
«Упертий дуже він
І зовсім не гнучкий.

До того вже, нахаба, загордився,
Що скільки я не дув
Ні разу не вклонився!»
Не важко зрозуміти вітрові жалі:
Дуби ні перед ким
Не гнуться до землі.

Василь Симоненко

І все-таки, на мою думку, «заморочки» щодо цієї реформи — явище позитивне і прогресивне. Усякий рух — краще, аніж болотиста багнюка. Тому що «Кожна проблема має своє вирішення. Єдине утруднення — у тому, щоб його знайти» (Євви Неф). Ось як намагаються вирішити це питання в Києві:

**ПЕТРО ФОМІН: «МЕДИЧНА РЕФОРМА НЕ ВІДБУДЕТЬСЯ
БЕЗ ОПОРИ НА МЕДИКІВ» (ЮРІЙ БУТУСОВ. «ДТ» 16. 06. 2012)**

13 червня в Київській міській державній адміністрації відбулися громадські слухання про хід реалізації медичної реформи в столиці. Напередодні Дня медиків такі офіційні заходи зазвичай відзначаються потоками нагороджень і дифірамбів, але цього разу тон дискусії був аж ніяк не пафосним. Навпаки, слухання мали напрочуд відвертий характер, переважали критика й конкретика. Тема — хід реалізації медичної реформи в пілотних Дніпровському та Дарницькому районах столиці і поширення з 1 липня експерименту на інші вісім районів.

Як виявилося, ці питання для столичної медичної спільноти мають болючий характер. Проблема, по суті, згуртувала медиків, у більшості київських поліклінік профспілки висунули ініціативні групи та створили нову громадську організацію «Здоровий Київ», щоб спільно донести до влади головний сигнал — реформу такого масштабу не можна проводити зверху, без тісної взаємодії з незалежними громадськими організаціями. Не можна складати графіки та плани, якщо немає чіткого уявлення, як кожен крок реформи позначиться на конкретному лікареві первинної ланки медичної допомоги.

Можна констатувати, що діалог відбувся — хоча розповіді лікарів поліклінік про труднощі та проблеми, які створює реформа, справили сильне враження. Було досягнуто конкретного результату — заслухавши

доповіді ініціативних груп практично всіх районів міста, у тому числі й пілотних, голова КМДА Олександр Попов прямо на нараді ухвалив рішення про тимчасове припинення поширення експерименту в Києві до підбиття офіційних проміжних підсумків реформи з участю незалежних громадських організацій медиків.

Подальша реалізація реформи, заявив О. Попов, повинна проходити у взаємодії незалежних громадських організацій медиків та міської влади — публічно й гласно.

Про результати засідання DT.UA розповів його учасник — почесний президент громадської організації медиків «Здоровий Київ» академік НАМНУ, головний позаштатний хірург Міністерства охорони здоров'я України Петро ФОМІН.

— Петре Дмитровичу, як ви оцінюєте хід реалізації експерименту із впровадження медичної реформи?

— Я приїхав на збори організації «Здоровий Київ», які відбулися з ініціативи О. Попова, прямо з Вінниці, де напередодні проходила виїзна колегія Мінздоров'я, в якій я також брав участь. Тема колегії — заслуховування результатів медреформи (Вінницька область також входить в експеримент). Ми проїхали три райони, подивилися своїми очима на стан первинної медико-санітарної допомоги. Що сказати? Для мене очевидно, що медична реформа — така складна конструкція, яку не можна побудувати самими адміністративними методами за командами згори. Потрібна копітка робота, щоб реформа була зрозуміла кожному лікареві «первинки», кожній медсестрі, щоб не розхлюпати в гарних і струнких проектах кадри, школи, системи роботи, яким поки ще не створено реальної альтернативи. Міністр охорони здоров'я Раїса Богатирьова підсумувала висновки колегії приблизно так: «Реформуючи медицину, ми звітуємо показниками відкритих і відремонтованих лікарень та амбулаторій. А насправді важливою є зміна якості надання медичної допомоги, об'єктивної статистики захворюваності та смертності». Реформа медицини необхідна, але нині очевидно, що, як будь-який експеримент, реформа потребує динамічного коригування та уточнення. Треба зберегти суть і мету, але переглянути методи. Необхідно провести відкрите обговорення та аналіз позитивних і негативних сторін реформи, наявних проблем. Без такого аналізу реформа стане не реальним, а віртуальним адміністративним проектом, переваги якого будуть поховані під градом критики конкретних вузьких місць, які огульно

впроваджуються там, де поки що не створено всіх необхідних умов та можливостей.

— Чому ви вирішили стати одним з лідерів громадської організації медиків Києва, яка так гостро розкритикувала хід реформи у столиці? Важко повірити, що така критика кимось санкціонована — для влади це фактичне визнання недоліків реформи, яких уперто не помічають чиновники.

— А чому ви кажете саме про недоліки? Будь-яка реформа супроводжується коригуванням. По-перше, критика медиків цілком конструктивна і професійна, вона триває в рамках діалогу, який міська влада, слід віддати належне, підтримує. Адже вони є виконавцями цієї реформи. О. Попов перед Днем медиків знайшов час для зустрічі, напевно, щоб почути об'єктивний та суб'єктивний погляди на ситуацію, а не запевнення, що в нас усе гаразд. Ми не виступаємо принципово проти реформи — вона життєво необхідна для вітчизняної медицини, але деякі методи її реалізації, безумовно, вимагають певної переоцінки.

По-друге, створення незалежних громадських організацій — вимога часу. Гадаю, головна проблема медичної, та й інших реформ у нашій країні, полягає саме у відсутності в нашому громадянському суспільстві структур захисту та лобювання своїх професійних інтересів. Наведу дивовижний для України факт: у штаті міністерства охорони здоров'я Королівства Нідерландів 13 людей! Усього. Стратегію розвитку медицини в цілому та окремих галузей розробляють професійні асоціації медиків. Зокрема, я знайомий зі стратегією розвитку хірургії — її розроблено на 10 років уперед, а її автором, і, зрештою, відповідальною особою виступає Асоціація хірургів Нідерландів. Міністерство в цьому плані є контролером, наглядовою інстанцією, узгоджує інтереси галузі з інтересами інших державних установ і відомств, координує спільну роботу всіх державних установ із впровадження реформ. Перекоаний, що це та перспектива, до якої повинна йти Україна, — опора на громадянське суспільство та створення його інститутів.

По-третє, пропозиція стати почесним президентом «Здорового Києва» вважаю для себе честю, оскільки серед учасників — еліта столичної первинної медичної допомоги, не тільки головні лікарі поліклінік, а й рядові терапевти. Ці люди мають справжній авторитет у колективах, їх висунули не чиновники, а профспілки, і в усіх за плечима по 20, 30, 40 років практики. Я щиро сподіваюся, що не тільки поліклініки, а й лікарні, вся медична

громадськість знайдуть у собі енергію, щоб чітко сформулювати проблеми та пропозиції стосовно ходу реформ, щоб обстоювати свої інтереси та права. Сказав би, що в Києві розпочався новий експеримент і новий етап медреформи — уперше на процес почали впливати самі медики. Якщо раніше реформа обговорювалася на рівні експертів зі статусами, високих посадових осіб, то тепер ми почули багато різних оцінок від лікарів-практиків.

— Які основні проблеми в реалізації медичної реформи в столиці?

— Насамперед — це збереження медичних кадрів. Яка користь із відкриття нових амбулаторій, якщо незрозуміло, хто саме в них працюватиме, якщо не існує стимулів, які дали б змогу зліквідувати некомплект лікарів? Не можна просто перекваліфікувати лікаря-гінеколога на сімейного лікаря за півроку в Інституті післядипломної освіти. Лікарі — це не взаємозамінні деталі. І якості кадрів, залученню фахівців, збереженню лікарських шкіл слід під час планування реформи приділити пріоритетну увагу. Сімейний лікар — це не просто посада та оптимізація бюджету, це підвищення спеціалізації, професійного рівня. Якщо сімейний лікар і лікар «первинки» недостатньо підготовлений, якщо система первинної допомоги реформується за суто адміністративними планами — до чого це призводить? Це означає, що люди втрачають здоров'я, а лікарні, куди поступають недообстежені пацієнти, перевантажуються і змушені виправляти запущені проблеми, які не отримали якісної консультації та лікування на первинному рівні. Це в остаточному підсумку призводить до збільшення витрат на медицину, а не до економії та оптимізації. Понад 40 % пацієнтів, які потребують екстреного хірургічного втручання, у столиці приймають по «швидкій допомозі» дуже пізно — через 24 години з моменту захворювання. Переконалий, що реформа повинна містити в собі насамперед відповіді на такі практичні й комплексні проблеми.

Укомплектованість дільничними терапевтами на цей час у столиці становить 72 %. Причому 60 % із них — люди передпенсійного віку. Дефіцит кадрів у «первинці» в Києві — понад 500 лікарів. І навіть повна укомплектованість не змогла б усунути черги. Якщо терапевт на прийомі за одну годину повинен прийняти 10 осіб — чи може вважатися така медична допомога якісною? Це актуально як для первинної, так і для лікарняної медицини. Кожний випадок залишення посади лікарем працездатного віку за власним бажанням — це НП і серйозний привід розібратися в організації роботи відповідних чиновників. При цьому ми бачимо, що задекларована спеціалізація медичної допомоги — теоретично правильна — вимагає

вдумливої реалізації на практиці. Тобто адміністративний апарат у результаті реформи збільшився відразу — а от кількість лікарів, які працюють на прийомі, не зростає. Подумаймо, чи є тут логіка?

Без забезпечення фінансування, без створення умов, без уваги до збереження кадрів медична реформа призводить до руйнування старої діючої моделі, тоді як нова ще не готова повноцінно функціонувати. Київ — багатомільйонний мегаполіс, і тут не може бути простих рішень і простих реформ.

— Ваше враження від результатів зустрічі медиків «Здорового Києва» із керівництвом столиці?

— Медики чекають конкретних результатів і продовження діалогу. Усе, що я вам сказав нині в загальних рисах, мої колеги розповіли детальніше. Але реакція керівництва столиці на ініціативу медиків мені, скажу відверто, додала оптимізму. За підсумками наради виступив сам О. Попов і заявив про ухвалення складного, але, я переконаний, необхідного вольового рішення — про те, що з 1 липня планове включення всіх районів Києва в експеримент медичної реформи буде призупинено — до підбиття проміжних підсумків та уточнення подальших дій разом із громадськими організаціями і профспілками медиків. Голова КМДА зазначив, що загальні терміни реалізації реформи можуть бути витримані, якщо найближчим часом буде зроблено публічний професійний аналіз і вироблено рекомендації для подальших дій. Що в розвитку інституту сімейного лікаря необхідно створити насамперед дієвий механізм стимулювання роботи лікарів «первинок».

Отже, стурбованість медиків дістала конкретну відповідь — у процес медичної реформи в Києві буде внесено корективи. Також О. Попов обіцяє провести найближчим часом науково-практичні конференції з участю громадських організацій у кожному районі столиці, щоб узгодити з медиками подальший хід реформи в Києві. Вважаю, слухання з питання медичної реформи в Києві — це правильний шлях спільної роботи та єдино можливий, щоб медична реформа стала для столиці не часом втрат, а часом досягнень.

Гальмом в удосконаленні медичного обслуговування є те, що головними укладачами таких покращень медичної допомоги населення є

ті люди, які особисто вже користуються «медициною комунізму» — доступною, висококваліфікованою, безоплатною, всеосяжною... Тобто — феофанівською. А загальнолюдська медично-профілактична допомога ними не відчута.

На мою думку, думку зовсім старої людини, думку достатньо консервативну, кращої форми організації охорони здоров'я населення, аніж та, яка була в колишньому Союзі, поки що не знайти (не треба цуратися і свого).

А реформаторам нема чого сумувати й у випадку невдачі, тому що «Той не шахіст, хто, програв партію, не заявляє, що у нього було вигравне становище» (Ілля Ільф).

На фоні чудової природи (червоні вишні та порічки, дозрілі стручки гороху, салати, зелені цибуля, часник, кріп, петрушка... квіти, квіти, квіти... — і все це на своїй садибі!) сприйняття розмов про різні реформи, навіть про Євро-2012, якось міліють, виснажуються, робляться рахітичними.

Все, що буде, було і що є на землі,
і сто тисяч уже бачене й чує,
сірі вузлики ранку — твої солов'ї,
все це тільки одне не розгадане чудо.
Знаю склад біосфери, структури кислот,
все, що є у природі, приймаю як даність.
Я, людина двадцятого віку, — і от,
зачудована, бачу лише первозданність!

Ліна Костенко

Онуки Вікторія та Іванко приїхали до дідуся й бабусі на перші вишні. А та вишня, що за їх спинами, — особлива. Вона випереджає всіх своїх сестер за

визріванням на три тижні — кругом на вишнях ягоди ще зелені, а вона пишається червоно-янтарним блиском своїх ранніх плодів.

Якраз у такі хвилини єднання з природою надходять до тебе

СІМ ДІЛ ДУХОВНОГО МИЛОСЕРДЯ

1. Навернути грішника.
2. Навчити нерозумного.
3. Подати добру пораду в сумніві.
4. Молити Господа Бога за спасіння ближнього.
5. Потішати сумного.
6. Терпеливо зносити кривду.
7. Прощати кривду винуватцям нашим.

І, насамкінець, остання порада реформаторам: вам не слід забувати, що в медицині є також

ДІДИ НАШІ ТА БАБИ НАШІ

Євменові Петровичу — сімдесят шість літ, але він Підліток.

Та він у цім не винний, бо й батьки його, й діди, і прадіди — всі були Підлітками, таке вже їм прізвище було колись причеплено.

Чи малі вони були, чи дідами робилися — все були Підлітки.

Власне, це, може, й не до діла, про яке розповідь далі буде йти, але пояснюємо зразу, щоб потім ніяких непорозумінь не було.

— Який же, мовляв, він підліток, коли йому сімдесят шість років?!

Так от: Євмен Петрович Підліток, сімдесяти шести років од народження, — дід, значить, — колгоспник, жив собі та поживав собі у нашому селі.

До війни — сторожував, за німців тяжко зітхав та, як накопає, бувало, картоплі, ділив ту картоплю на дві купки й говорив дружині, бабі Явдосі:

— Це нам, а оце «тим»! Однесеш увечері, покладеш на узліссі, під дуплястою грушею. Допойняла? Та як засвербить у тебе язик, ти ж не той... не та-ла-ла, а краще терпуга полижи...

Як повернулись наші, — майстрував нові хати, лагодив понівечені. Та все мовчки, все мовчки...

— І чого ти все мовчиш, Євмене? — бралася за нього баба Явдоха.

— Хопить у нашій хаті й одного аратаря! Ти й сама чотирьох проміжнародних доладачів за пояс заткнеш!

Настали жнива, — дід Євмен першим прийшов до двору колгоспного правління: на легенькому його кісці білили новісінькі грабки й вилискувала на бритву виклепана й вигострена коса.

Посходилися косарі: молодіці, дівчата, парубки.

Голова правління вздрів діда Євмене:

— А ви ж куди, діду Євмене?

— Хіба не бачиш: у підкидного грати!

Поінструктував голова як косити, що й до чого...

Коли вийшли в поле, підійшов до діда Євмена бригадир:

— Так ви, дідусю, лишайтесь коси клепати та вчить, як гострити, мантачити...

— Ні! — одказав дід Євмен, — Хай молодші клепають, а я перед поведу!

І вийшло так: хоч як намагалися косарі «підрізати п'ятку» дідові, — не вийшло. Частіше виходило, що залишав дід Євмен своїх косарів далеченько ззаду.

Сідають, було, перепочити, так Євмен Петрович сам ще одну ручку пройде та аж тоді сяде.

Закінчили жнива, підрахували, — й вийшло, що дід Євмен виробив кругло на сто сорок два проценти й опинився на першому місці (Остап Вишня, мій земляк).

Та що там мені (нам, старикам) говорити. Коли відомо, що

Хто власного ума не має,
То з книг не вийде ум йому;
Хто є сліпий на обі оці,
То що по дзеркалі йому?

Іван Франко

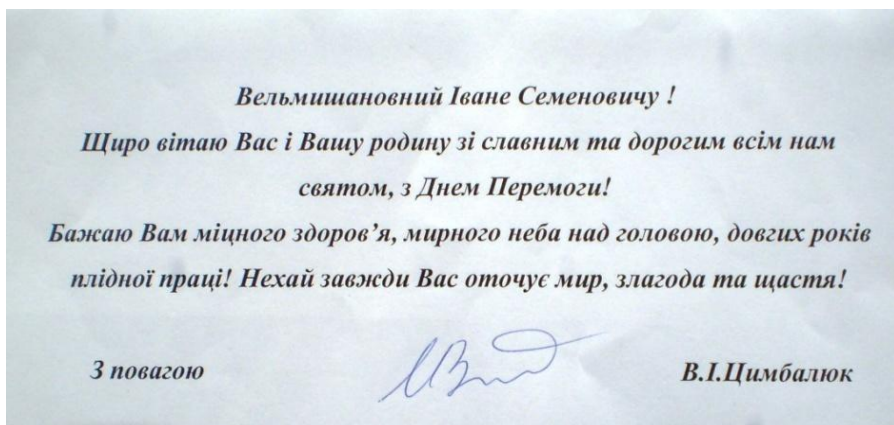
Давно вже я не отримував вісточки від відомого нейрохірурга, академіка Віталія Івановича Цимбалюка, випускника нашого вузу. Правда, я з ним зустрічався та спілкувався півроку тому на сесії Академії медичних наук, де він говорив приємні слова щодо моїх книг спогадів та роздумів. Навіть дещо цитував з них. Це мене тішить. І не лише тішить, а

й надихає на нові творчі доробки, адже debes, ergo potes (ти мусиш, отже можеш). Я так розумію сьогодні, що джерела чистих струменів устремлінь завжди притаманні життю, про це говорить й Івана Франка

НАРОДНА ПІСНЯ

Глянь на криницю, що із стіп могили
В степу сльозою чистою журчить;
В їй оці личко місяця блищить;
І сонця промінь грає в чистій хвилі.
З грудей землі б'ють водянії жили.
Струї живої рух не кінчається й не спить,
Вода ж погожа тисячі живить
Весни дітей, що вкруг її обсіли.
Криниця та з чудовими струями —
То люду мого дух, що, хоч у сум повитий,
Співа до серця серцем і словами.
Як початок тих струй усім закритий,
Так з темних джерел ті слова постали,
Щоб чистим жаром серце запалати.

Щойно отримане послання:

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Щиро вітаю Вас і Вашу родину зі славним і дорогим всім нам святом, з Днем Перемоги!

Бажаю Вам міцного здоров'я, мирного неба над головою, довгих років плідної праці! Нехай завжди Вас оточує мир, злагода та щастя!

З повагою підпис В. І. Цимбалюк

Віталій Іванович День Перемоги вважає святом, як і я та багато інших. Чому? На це питання відповідь дає Павло Загребельний в своїй книзі «Думки нарозхрист»:

...А тут зі своїм глеком на капусту і мої співбрати — творчі інтелігенти. Напередодні 50-річчя Перемоги група письменників, лауреатів Державної премії ім. Т. Г. Шевченка (серед них — Ю. Мушкетик і П. Мовчан) надрукувала в «Літературній Україні» звернення з вимогою не відзначати цієї дати. Це нагадало мені виступ на республіканському телебаченні керівників творчих спілок напередодні перевиборів Президента України. Тоді, ніким не вповноважені, відомі діячі літератури і мистецтва буцімто «від імені творчих спілок» закликали весь український народ голосувати тільки за Леоніда Кравчука. Тепер історія повторювалася. Знов від «імені» пропонується всьому українському народу не відзначати 50-річчя Перемоги, бо це, мовляв, мало не день національної ганьби й приниження. Наявне перевищення своїх повноважень. Бо державне лауреатство ще не дає право диктувати свої погляди цілій державі. І день Перемоги треба буде належно (звісно, не так по-казенному, як то робили досі) відзначити, допоки живим зоставатиметься бодай один ветеран війни, а коли вмере й він, то й далі пам'ятати про Перемогу, бо цього вимагатимуть цілі тисячоліття всі ті п'ятдесят мільйонів полеглих у битвах і закатованих у концтаборах, всі, хто перейшов у вічність.

Невже мої колеги-літератори й лауреати так заполітикувалися, що вже й забули, яка смертельна загроза нависла над нашим народом і яку страшну силу здолали їхні батьки і брати? Може, нагадати їм бодай одне з тисяч нелюдських висловлювань, які з неприхованим цинізмом роздавали навсібіч фашистські бонзи, починаючи від їхнього фюрера і до найостаннішого єфрейтора? Імперський міністр «доктор» Франк заявив:

«Коли ми виграємо війну, то тоді поляків і українців можна пустити хоч на фарш».

У вересні 1943 року Гімлер дав інструкцію вищому керівництву СС і поліції в Україні Прютцманну: «Я доручаю вам докласти всіх зусиль, щоб на залишеній частині території України не залишилося жодної живої людини, жодної голови худоби, жодного центнера зерна, жодної залізничної рейки, щоб не вцілів жодний будинок, не було б шахти, не зруйнованої на багато років, не було жодного неотруєного колодязя, противник повинен знайти справді тотально спалену і знищену країну...»

Невже ж нам слід соромитись, що перемогли такого ворога і врятували свою рідну землю?

І ось уже майже сім десятиріч років завдяки цій Перемозі ми живемо мирно. Як хочеться, щоб наслідок цієї перемоги — мир — залишився

НАВСЕГДА

Я просыпаюсь рано —
На заре,
Когда свежо и тихо на дворе.
Блеснет ручей,
Чиста его вода.
Я верю:
Это — навсегда.
Я вхожу
В травой зарослий сад.
Росинки под рукой моей горят,
Трава от них искриста и седа.
Я верю:
Это — навсегда.
Бежит тропа,
Дымится влажный луг,
Открыта даль на много верст
вкруг,
Ночной туман растаял без следа,
Я верю:
Это — навсегда.
Вершины гор

Устремлены в зенит,
Лежит на них, глаза мои слепит
Корона из нетающего льда.
Я верю:
Это — навсегда.
И небосвод,
Высок и бирюзов,
И ветер рвет цепочки облаков,
птенец щебечет, свесясь из гнезда.
Я верю:
Это — навсегда.
Земле моей
Конца и края нет.
Шумят поля,
Сады роняют цвет,
В дальний путь уходят поезда.
Я верю:
Это — навсегда.
Пылит дорога
С раннего утра,
Видны до горизонта трактора.

Гудят над косогором провода.
Я верю:
Это — навсегда.
Привычно разгорелся,
Как костер,
Рабочий день.
Будя земной простор,
Звучит над миром музыка труда.
Я верю:
Это — навсегда.

Жизнь воспевая,
Свет ее любя,
— Ты счастлив? —
Спрашиваю сам себя,
И без раздумья отвечаю:
— Да!
Я верю:
Это — навсегда.

*Максим Геттуйев
(перевод с балканского Якова Серпина)*

Віталій Іванович глибоко шанує вуз, у якому навчався, що видно з його листа:

Сердечно вітаю свою alma mater з чудовою датою — 55-річчям університету.

За цей період ТДМУ став одним з кращих в Україні, я завжди з гордістю підкресляю, що я випускник Тернопільського державного медичного інституту. В стінах Вашого тепер уже університету пройшли найкращі роки мого навчання, становлення як фахівця і людини.

Щиро бажаю колективу і студентам ТДМУ добра і миру, злагоди і милосердя, творчих успіхів та процвітання.

Сердечно дякую ректору Сміяну Івану Семеновичу, який багато зробив для Тернопільського медінституту. Особлива подяка ректору Ковальчуку Леоніду Якимовичу за революційні перетворення, створення прекрасних умов для навчання і життя студентів, за високий рейтинг університету і його міжнародне визнання.

Низько вклоняюсь моїм вчителям професорам Скакуну М. П., Бергеру Е. Н., Перову В. О., Мартинюку А. Г., Комаровському Ю. Т., Дугельному А. Г., Глухенькому Т. Т., Локаю А. І., Ситніку І. О., Ярошу О. А., Хазанову А. Т., Леп'явку А. Г., Масику М. Г., Полянкіну Н. Я., Кованову В. В., Григоряну В. А., доцентам та асистентам за їх знання, якими вони щедро ділилися з нами.

Особлива подяка Зенті Жанівні Гуде — справжньому педагогу і мужній жінці, яка навчила мене першим крокам в науці, і яка допомогла мені у важкий період мого життя.

Передаю дружні вітання моїм однокашникам, випускникам 10-го ювілейного випуску Тернопільського медичного інституту: професору Віктору Шидловському, Ярославу Боднару, Сюзані Локай, Феліксу Звершановському та всім, які не вагалися їхати у найвіддаленіші куточки Союзу, оскільки наш випуск був всесоюзним, і які на сьогодні досягнули професійних вершин.

Звертаюсь до молоді. Пишайтеся тим, що Ви навчаєтесь в Тернопільському державному медичному університеті. Не бійтеся труднощів, вони загартовують сильних, пробуйте свої сили, будьте патріотами, надавайте медичну допомогу людям, які перебувають зараз у складних умовах і потребують Вашого милосердя.

Ще раз вітаю з ювілеєм. Нехай Господь береже вас і допомагає у всьому!

З повагою випускник 1970 року, академік НАМН України Віталій Цимбалюк.

Щирість, поглиблене сприйняття своєї студентської юності, спогади про своїх наставників та вчителів, професійна турбота за майбуття академіком Віталієм Цимбалюком, з яким я багато-багато років спілкуюсь, — збагачує й життя кожного з нас, на відміну від того, як це робить

ПЕРЕДВИБОРЧИЙ МАРАФОН

Претендент тут був сьогодні,
Майже повний стадіон...
Й рідне щось в серця народні
Ніс слухняний мікрофон.
«Він закликав до порядку,
Він нам треба в цей момент!
Він простий і справний дядько,
Він нам буде президентом!!!»
Так считала тьотя Вера,
І сказав їй дід Степан:

— Він простий, наче фанера!
Пре за правду, як баран!
Буде дядько президентом!
Виборчий здійсниться план!
Буде тьотя Вера плакати.
Матюкаться — дід Степан.

В'ячеслав Шнайдер

Як і в житті, кожна людина постійно плаває від одного берега до іншого, переборюючи хвилі різної сили, так і я у своїх спогадах та роздумах мандрую від і до. Від академіка В. І. Цимбалюка до заслуженого лікаря України М. М. Пшеничного. Миколи Михайловича, який присвятив усе своє життя покращенню здоров'я моїх земляків-сумчан. Ось його свіженький лист:

м. Суми — квітень — 12

Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

Наші любі Ліда та Іван — ми Вас обнімаємо і цілуємо, віддаючи глибоку пошану Вам і Вашій родині!

Щастя Вам!

Ваня, вчора отримав кн. 22. Дякую і сподіваюсь на нескінченність натхнення.

В деякій мірі до думок Любомира Антоновича можуть бути погляди А. Сердюка з цього приводу в Київському віснику № 27-28 — (березневі). Гроші в державі є, але потоки їхні — «не туди хата». В стародавньому Римі було «хліба і видовищ» — тобто хліб на передньому плані, бо голодна людина думає тільки про хліб! Емоції затьмарені вщент! — «Євро-12».

Або про таке — міністр (бувший) Аніщенко наводить у КВ порівняння: в загальній лікарняній мережі на добу виділяється 3,5 грн (мабуть, на лікування — І. С.), на харчування 6,5 грн, а в Феофанії — 970 грн на 1 хворого на добу.

Ваня, здається не надсилав тобі інтерв'ю газеті «Сумщина» з Мотіних поглядів, то прийми, які є.

В нашому житті-бутті — все плететься як і в державі.

Ваня, в кн. 21 наведені чіткі погляди на тиранію. Привожу слова творця американської конституції Томаса Джефферсона: «Я поклявся на алтарі Божьм быть вечным врагом любой формы тирании над разумом человека!»

[illegible]

90

Першим і останнім у тебе хай буде дія,
діяльність (Андрій Ворон).

Іван Сміян

Моєму другу,
Заслуженому лікарю України
Миколі Михайловичу Пшеничному,
у зв'язку з його 80-літтям,
присвячується

МАНДРІВНИК

Кусень хліба, молоко в торбині,
Босі ніжки, збиті до крові, —
Гонить хлопчик гуси по стежині,
Прутиком похвиськує в траві.
І звертають хлопцеві з дороги,
Кидають привітно на ходу:
«Ти куди, козаче кривоногий,
Може, вже шукаєш молоду?»
Тільки він всміхається солідно
Та спідлоба гляне мимохідь,
І йому ні трохи не обидно,
Що його не хочуть розуміть.

Бо ж ніхто не знає, що хлопчина
Всі шляхи, де йшли мандрівники,
Буде знати, як оцю стежину,
Що веде від хати до ріки.

Василь Симоненко

**Кожна серйозна праця усолоджує життя,
духовна — найбільше (Іван Федорович).**

Іван Сміян

**AMICITIAM NATURA IPSA PEPERIT
(Сама природа створила дружбу)**

**Питаєш, чим я согрівив,
Чим пана Бога прогнівив,
А не питаєш мя про те —
Немовто се сміття пuste —
Чи много я тернів, страдав,
Чи правди, волі я бажав,
Чи я як думав, так робив,
Чи щиро я людей любив?**

Іван Франко

Тернопіль
2012

Що в нас було?
Любов і літо.
Любов і літо без тривоги.
Оце і все. А взагалі то
не так і мало, як на двох.
Ось наші ночі серпень вижне,
прокотить вересень громи,
і вродить небо дивовижне
скляними зорями зими!
І знову джміль розмружить квітку,
і літо гратиме в лото.
І знов сплете на спицях плітку
Сторукий велетень — Ніхто.
І в цьому днів круговороті,
де все минати поспіша,
як та пташиночка на дроті,
спочине стомлена душа.

Ліна Костенко

Ще в липні 1951 року, на вступних іспитах до Харківського державного медичного інституту, у гуртожитку, що по вулиці Островського, ми примітили один одного. Відтоді ось уже 61 рік (!!) ми постійно спілкуємося, обмінюємося фаховими та загальножиттєвими думками.

Дивне диво. Людське. Полотна життєвої романтики в нас були різноманітними в якісному і кількісному проявах. А тому закликаю:

О музо-чарівнице,
Ти вірна помічнице,
Прилинь до мене з неба

Леся Українка

та поясни непередбачливість ліній людської долі...

Микола Михайлович Пшеничний народився в с. Залимах, Бакалійського району, Харківської області (27. 11. 1932); я в Сумській області (колись — Харківська губернія).

Отже, ми сусіди. Близькі сусіди. Життєвий сценарій в обох нас був схожим: дитинство села і степ та поле тривалого різнобарвного життєвого шляху. Ми, як пташки, кружляли Україною:

Пташко, будь рада теплу і весні,

Кинь жалкувати по долі...

Слухай: навколо лунають пісні,

В сонці купається поле.

Плаває-в'ється над річкою мла,

Ваблять, всміхаючись, луки...

Дай мені руку — і геть від села,

Де нам дались тільки муки (*солодкі муки — І. С.*).

Дай мені руку і в поле біжим,

В степ голубий та широкий;

Там, серед нього, під небом ясным

Знайдемо ми втіху і спокій.

Всіх там, у полі, уклоном низьким

Жито привітно стріває,

Сонце ласкаве промінням своїм

Рівно для кожного сяє.

Станем ми в полі на стежці глухій,

Стане нам тепло і ясно,

Стомлене серце під шум польовий

Стихне і солодко згасне.

Сонце погасне і ніч прилетить

З чарами, сріблом, красою,

Пісня кохання в гаю задзвенить,

Нас зачарує собою.

Цілую ніч проблукаємо там,

Ранком ми підєм щасливі...

Буде проміння всміхатися нам,

Будуть кивати нам ниви...

Олександр Олесь (наш земляк)

Мандрювання нивами, степами та лісами й чагарниками завжди виводило Миколу Михайловича на світлу галявину.

Лікар-хірург селищної лікарні, головний лікар центральної районної лікарні, заступник і головний лікар обласної лікарні, завідувач обласного управління охорони здоров'я (7 років)... І все це — на моїй рідній Сумщині.

Такі кроки збоку здаються легкими та логічними... А в житті? У житті завжди море непередбачених складнощів: «Інакше не вміли вони любити свого Бога, як розіп'яти чоловіка» (Фрідріх Ніцше).

Складнощі, незручності, труднощі — усе це одні з кольорових скелець життя будь-якої людини в усі його періоди. Як це не прикро, але людина більше відчуває негативні подразники, аніж позитивні, незважаючи на те, що позитивних завжди, всюди та й в усіх значно більше, ніж негативних.

Час же заспокоює несумісності відносин людини з довкіллям, як і «Час заспокоює стилеві несумісності. Еклектика архітектурних стилів навіть і однієї споруди, перемішування стильових інгредієнтів — це місиво віками відстоюється і ми його тепер сприймаємо, як одвічно дане, як цілковиту гармонію. Минули віки і елементи різних епох не кричать і не змагаються, а являють собою одне гармонійне ціле: два або більше колись несумісних елементів сплавляються як амальгама і стають в нашому естетичному сприйнятті величним гармонійним цілим. Суміш краща, аніж кожен з елементів суміші. Суміш лимонного і мангового соку смачніша, аніж кожен із цих соків окремо, тому що один занадто квасний, інший занадто солодкий» (Ілько Лемко).

Суміш... Як не дивно, але суміш підвищує якість нашого життя. І зовсім не дивно, що постійне спілкування Миколи Михайловича з природою надають йому життєвої енергії, оптимістичного сприйняття життєвих алогізмів, завжди бадьорості та оптимізму. Я завжди бачив (та й бачу) його життєрадісним, життєлюбним, із доброзичливою усмішкою. Він ніби каже:

Природа мудра. Все створила мовчки.
Росинку поту втерла на брові.
На буреломах сходять мухоморчики —
театр ляльковий просто на траві.
Один великий, в брилику озерце.
Оранжеві, червоні ковпачки.

Здається, вийде гномик в камізелці,
застебнутий на срібні гаплички.
І вклониться. Задзвонить бубонцями.
Драбиночку приставить до гриба.
І краснолюдки підуть з куманцями
повз гриб, що зветься Жаб'яча Губа.
Ідуть, ідуть, об шишки спотикаються.
А на грибку під криласом пташок,
з великим пензлем у зелених капцях
фарбує гном оранжевий дашок.
Йому злізати високо і круто.
Він пензель той тримає обома.
Як гарно все! І все така отрута.
І сіє дощ... І гномиків нема...

Ліна Костенко

Як часто ми спілкувалися на природі! Коли я кажу «ми», то маю на увазі Колю, Віктора Філатова, однокурсника, нашого друга, уродженця Харківщини, завідувача кафедрою отоларингології Харківського національного медичного університету. Наша загальна зустріч завжди проходила в улюбленому місці — у лісі, на березі найчистішої в Європі річки — Ворскли.

І в ці часи ми могли кричати:

Щасливі ми! Сучасники мої,
Яка багата нам судилась доля!
Беззмінна ніч, подзвін і клич, жалі...
І сонце враз! І промениста воля!

Олександр Олесь

Віктор завжди готував якусь чудернацьку страву: юшка, куліш, борщ чи ще щось, нам невідоме. Приготована біля самісінького берега Ворскли страва мала неперевершений смак, привабливість і вживалася в супроводі жартів, приказок, гучного сміху та «ти пам'ятаєш?»...

Мабуть, сьогодні це звучить дивно, але ми ніколи не обговорювали політичні і навіть фахові питання. Ми відпочивали. Тілом і душею. Ми були єдиним цілим з навколишньою чудовою природою.

І в такі моменти ми добре розуміли Володимира Висоцького, який писав:

Я НЕ ЛЮБЛЮ

Я не люблю фатального исхода,
От жизни никогда не устаю.
Я не люблю любое время года,
Когда веселых песен не пою.
Я не люблю холодного цинизма,
В восторженность не верю, и еще —
Когда чужой мои читает письма,
Заглядывая мне через плечо.
Я не люблю, когда — наполовину
Или когда прервали разговор.
Я не люблю, когда стреляют в спину,
Я также против выстрелов в упор.
Я ненавижу сплетни в виде версий,
Червей сомненья, почестей иглу,
Или — когда все время против шерсти,
Или — когда железом по стеклу.
Я не люблю уверенности сытой, —
Уж лучше пусть откажут тормоза.
Досадно мне, что слово «честь» забыто
И что в чести наветы за глаза.
Когда я вижу сломанные крылья —
Нет жалости во мне, и неспроста:
Я не люблю насилие и бессилье, —
Вот только жаль распятого Христа,
Я не люблю себя, когда я трушу,
Досадно мне, когда невинных бьют.
Я не люблю, когда мне лезут в душу,
Тем более — когда в нее плюют.
Я не люблю манежи и арены:
На них мильон меняют по рублю.

Пусть впереди большие перемены —
Я это никогда не люблю.

Природа! Природа дала Миколі Михайловичу та його чарівній дружині (педіатру!) Мотроні Антонівні чудових діток: двох дівчаток (близнят) та синочка. Так цього замало «жадібному» подружжю Пшеничних — вони ще мають і п'ятьох онуків, серед яких один уже кандидат наук. Ну як тут по-доброму не позаздриш цій «невеликій» сім'ї, де лише «він та вона, та старий, та стара, та...». І в такій численній сім'ї не важче, а легше та різноманітніше і краще вирує життя. Адже

«Двом ліпше, ніж одному, вони бо мають ліпшу користь із своєї праці. Бо як упадуть один одного підніме. Горе одному, як упаде, й нема нікого, щоб його підвести. Так само, як лежать удвох, їм тепло; одному ж як зігрітись? Наскочить на одного хтось, удвох проти нього стануть; троїста нитка не так хутко рветься» (Проп. 4, 9-12).

Ну що ж,

БРАТОВЕ

Як засушить душу
Сум, як суховій,
Поділитись мушу —
Є товариш мій.
Як іду утору
В пелену зав'юг,
Краще, якщо поруч
Біля мене друг.

Приспів:
Добре, братове, що ви є на світі, —
Спертись мені є кому на плече.
Добре, братове, що сонцем зігріту,
Стріну довірливість ваших очей.
Добре, братове, що ми разом з вами
Можемо стати проти кривди й біди.
Добре, що доля зове нас братами, —
Так би усюди і так би завжди.

Не носімо злості
Не зовім хули —

7* Сміян І. С. Людина людині

Краще йдімо в гості,
Сядьмо за столи.
І всі негаразди,
Підігріті злом,
Перебором разом,
Якщо ми разом.
Приспів.

*Вадим Крищенко (музика П.
Мрежука)*

Що ж, Миколо Михайловичу, живемо ми з тобою тривале та насичене різними подіями життя, але думки та роздуми і сьогодні не покидають нас. Нас, які постійно щось шукають:

Не видать за туманною далью,
Что там будет со мной впереди,
Что там... счастье, иль веет печалью,
Или отдых для бедной груди.
Или эти седые туманы
Снова будут печалить меня,
Наносит сердцу скорбные раны
И опять снова жечь без огня.
Но сквозь сумрак в туманной дали
Загорается, вижу, заря —
Это смерть для печальной земли,
Это смерть, но покой для меня.

Сергей Есенин

Ну що ж, Колю?! Такий *lex fati* (закон долі)!
Нехай *lux veritatis* (світ правди) перемагає!

Твій побратим Іван Сміян

Зовсім поруч із Сумами — моє рідне село Білка та хутір Лолів, а тому й перейдемо до вісточки з мого родинного гнізда.

Лист перший:

ресована документи, ніяких свідчень
 крім самооговору нібито учас-
 ників групи. Судили 1 квітня (Пер-
 вого апреля) 1938 року, розстріля-
 ни на Дале Східного Миколася в
 жовтні 1938 року в Харкові. В жовтні
 ми Трохимівські в 1956 році після
 що камер в лагерях в 1943р. від-
 раху, могового публікації, після Мико-
 тайка повідомили, що вмер в 1944р.
 від переміли, могового, Ресепрасія
 Сидорів, проте не троштя несправу
 Ресепрасія ЗАГС в 1956 році, що
 1943 і 1944 роками.
 Оце мені я несправу, що в СРСР
 троштя Ресепрасія несправу
 повідомили, після що просили
 в нову книгу про білчан 4834-
 справу і реалізовали в 1956-
 1959 роках, в основному за-
 списують 5410 К.К.У.
 Оце не знаю, чи слід зберегти
 ціли справу. Зберегти, щоб
 бути ласка, через Федора Федорен-
 ко.
 Білчанські списки той року
 20 травня поспі в архів. Книга
 книга (історія того) буде про-
 мена на білчанів, книга про білчанів.
 На списку білчанів білчанів, біл-
 чанів, білчанів, білчанів, білчанів,
 в білчанів, білчанів, білчанів, білчанів,
 в білчанів, білчанів, білчанів, білчанів,

Христос Воскрес!

Шановні Іване Семеновичу, Лідія Василівна, Світлано Іванівно, щиро вітаю вас та ваших дітей і онуків з довгожданим святом Пасхи! Щастя вам в усьому!

Іване Семеновичу, з радістю одержав Ваші дві книжки — як подарунок на Великодень. Зверху вони, як красне яєчко, а що в середині — ще не встиг прочитати. Пізно принесли пошту. Завтра їду в Суми, в обласний архів. Читаю справи тих білчан, хто попав під репресії 1921, 1929, 33-34 і 37-38 років, 52 — теж. Ви, Іване Семеновичу, згадуєте на перших сторінках своєї двадцять другої книги. Читаті ці справи без валер'янки неможливо. Цілий робочий день вивчав справу про Білчанську національну антирадянську групу, яку створив (за версією слідства) білчанський завідувач медпункту Грек Олександр Миколайович. На очних ставках підтвердилось, що він «вовлек» ще 5-х, 3-х з Білки і по одному з Грузького і Микитівки. Ніяких речових доказів, ніяких свідчень, крім самооговору нібито учасників групи. Судили 1-го квітня (Первого

апреля) 1938 року, розстріляли на день Святого Миколая в тому ж 1938 році в Харкові. А Тетяні Трофимівні (дружині Грека О. М. — найпопулярніший вчительці с. Білка — І. С.) в 1956 році плели, що помер в лагерьх в 1943 р. від раку «мочевого пузиря», жінці Микитянина повідомили, що вмер в 1944 р. від пухлини «мозгов». Реєстрація смертей пройшла по Тростянецькому райвідділу ЗАГС в 1956 році, але 1943 і 1944 роками.

Ото я такий незграбний, що в Свята турбую Вас такими невітшними повідомленнями. Поки що просяться в нову книжку про білан 78 засуджених і реабілітованих в 1956–1989 роках, в основному за статтею 54 — 10 ККУ.

От не знаю, чи слід займатися цими справами. Зателефонуйте, будь ласка, через Федора Гавриловича.

Білчанські читання цього року 20 травня по обіді в школі. Ваша книга (і попередні теж) буде представлена на виставці книг про Білку.

На цьому бажаю Вам плідної праці, дітям і онукам успіхів в їх справах.

З повагою, Олексій Коробейник.

с. Білка, 10. 04. 2012 р.

Вчитель, пенсіонер, сільський мешканець — Олексій Коробейник, незважаючи на свій шляхетний вік, продовжує завзято та наполегливо працювати не лише фізично (грядки, сад), а й розумово. Вивчає архіви вдалині від домівки, аналізує, пише та видає... Усе шукає істину життя. І його діяльність перевершує віршеву Івана Франка

ДІЯЛЬНІСТЬ

Була десята. Люд по вулицях глотився.

До своїх діл давно усяк уже манджав.

Зі сну здорового я йно що пробудився

І в постелі м'якій ще у півсні лежав.

Заледве снідання, що служниця внесла ми,

Вигідно лежачи, спожити я поспів,

А тут приятель мій, мов зв'язаний вітрами,

До мене напруго, мов блискавка, влетів.

«Добрий день! Ти ще спиш? Чи стиду ти не маєш?

От, знаєш, новину тобі спішу сказати!» —

«Ну що?» — «А наших письм остатні числа знаєш?»

«Ні! Онде, як прийшли, нерушані лежать».

«Чому ж ти не читав?» — «Так якось відвелось». —
«Ах, голово дурна! Ану лиш прочитай!
Там ділання таке на Русі почалося!
Тепер напевно в нас правдивий буде рай!
Ади, у руху все! Тут «Слово»: «Разом, — кличе, —
Візьмемося до діл і «русскість» боронім!
А ти, ізящний нас, руссїйський наш язиче,
Стань чистий, як вода, гучний, неначе грім!»
А там «Наука», бач, премудро як навчає
Про Іллю Муромця наш темний бідний люд,
Як тепло, гаряче і твердо «захищає»
Вірнопіддательний, консервативний труд!
Про «Раду русскую» вже й не казать. Усюди,
Де лиш читать почнеш, насакуєш якраз
На звороти: «Не спім! Благословенні труди!»
Та «Вже прийшов і нам свободний праці час».
Де-де! Вже й «Ластівка» про працю скрізь цвіркоче,
Качковське Общество діяльне, що аж страх!
«Народний дом» собі аж до діла браться хоче
І «Русская матиця» стрясає «лени прах».
Душа втішається, і серце в груді скаче,
Коли подумаю, що се зачнеться в нас.
Бігме, вже видиться, як все стає іначе,
Як все росте, цвіте! Та час-бо вже, ой, час!
А ти лежиш та час марнуєш! Чи не стид же
Тобі, не хочеться йти також їх слідом?
Ну, рухайся лише! Вставай, збирайся швидше!
Пора зайнятися і нам яким трудом».
«Ти правду кажеш, а! — сказав і я огнисто, —
Вставати — ну, встаю. І знаєш, що? Ану,
Для «Друга» втну статтю відразу ось начисто:
«До діла!» А потім ще на часок засну».

А Олексію Васильовичу не спиться. Він нас п р о с в і щ а є. До цього листа О. В. я був упевнений, що в 1937–1938 роках у моєму селі Білка була репресована лише одна людина — Грек О. М., мій колега за

професією. Олексій Васильович виявив таких 78 і, видно, ще далеко не всіх. О, Божа Матінко, що відбувається з людиною, яка переконує себе, що вона розумна. Як можна нищити собі подібних більш жорстоко, ніж всяка інша тварина!? І все це відбувалося (та й відбувається в світі) на фоні людинолюблячих гаслів, а інколи й поступків. Дійсно «З усіх видів жорстокості я вважаю найбільш ненависним той, який одіває на себе маску милосерддя» (Ч. Фокс). Яких лише витворів жорстокості людини до людини не знає світ!? Ось один з них, за сталінських часів:

«...Відразу по спектаклю, навіть не переодягнувши у зеківську уніформу, увесь склад виконавців і всіх глядачів завантажили на залізну баржу і вивезли в Біле море.

Біржа була з розсувним дном, для скидання виробничого сміття і брухту, переважно гарячого шлаку, в відкритому морі. Відкривалося дно, як великі ворота, а баржа трималась на плаву завдяки понтонам вбудованим в борти, а сміття тим часом вивалювалося через той отвір у днищі в море.

Курбаса разом із зеками-глядачами і зеками-виконавцями викинули в Білому морі при температурі повітря мінус тридцять. Весною до берега острова Колгуєв прибуло льодове поле, в якому був вмерожений останній спектакль Курбаса «Король Лір». Чукчі приходили дивитися на фантастичне послання з Великої Землі — навіки вмерожених у прозорий, як скло, лід персонажів Вільяма Шекспіра-Леся Курбаса (подвійного Пекла двох геніїв, оточених з усіх боків глядачами або підтанцювкою, зеками у спідньому. Зекам наказали роздягтися до спіднього при завантаженні на баржу...» (із книги «Юрка Ілленка доповідна Апостолові Петру». Т. 3. 2008).

Мільйони загублених і спотворених доль людських «своїми... людьми», які завжди невидимо будуть тяжіти над нами, будуть нагадувати не лише той

АПОКАЛИПСИС

Герои мы ложной отваги
играли в игру «Круговерть»:
в «ГУЛАГи», «СЕВЛАГи»,
«ДУРЛАГи» —

под обшин назваєм «СМЕРТЬ»!
улыбаться бы Жизни нам, братцы,
но решили — рвать землю ртом:
разделяться, ругаться, и... драться
(а улыбаться потом!).
Наконец, на бескрайнем просторе
наступили «покой и «лад»...
И по-братски белые кости
В черной земле лежат...
Из ушибов былых и ошибок
приговор сотворила судьба.
...И не строят улыбок
пусторотые черепа...

Василий Малагуша

Чому історія людська така трагічна, більш трагічна, ніж радісна та піднесена? Про це міркує й старезний ворон: «Усе минає, крутиться-віється, та потім на коло своє вертається, думав крізь сон старезний ворон, що ночував у розсосі петрівчаної груші, теж такої старезної, що сієї весни лиш де-не-де виключила зав'язь. Ворон на хвилю прокинувся, коли рипнули сінешні двері і із хати вийшов вайлуватий чоловік, — навіть у темряві легко було розпізнати його сучкуватого носа. Чорт сів на коня й подався у ніч, а ворон, примруживши очі, знов підпустив до себе напівсон-напівмарення, бо який міг бути глибокий сон в його літа? Він прожив заледве не триста літ, і це був щасливий рідкісний випадок, бо якщо природа й подарувала їм, воронам, таке довголіття, насправді мало хто дотягував і до ста. Більшість гинула ще змолоду від голоду й холоду, від хвороб, що повсякчас переслідували вороняче плем'я, особливо ж недуги чіплялися до їхніх ніг, які часто підводили, — виходило так, що коли тобі дано крило, то ніг і не треба; а якось зими линув дощ, потім зненацька вдарили морози й кригою скували воронам мокрі крила, та, що вони не могли літати й дибали по землі немічними ногами, поки їх не перевиловили лиси. Ворон тоді врятувався, заховавшись у порожню лисячу нору, його не знайшли, бо ніхто ж не шукає добра у себе під носом. Так ось і в цьому краї: скільки ворон себе пам'ятає, сюди лізуть та й лізуть якісь заволоки, а люди

тутешні змушені покидати домівки і йти до лісу, щоб боронити свій край; приплентачі ж сунуть і сунуть хмарами — йдуть пішо, їдуть на конях, на волах, навіть придумали такі залізні полози, якими біжать цілі хати, напхані людом, ще й курить над тими хатами. Двісті літ тому їх не було, але коїлось тут те саме, думав ворон, скрізь панували прибуду, тутешні сміливці святили в лісах ножі, тепер вони знов об'явилися, бо все вертає на коло своє і нічого нового немає під сонцем; люди схильні чинити зло, і, скільки ворон себе пам'ятає, те зло брало гору; люди — чудернацькі створіння, вони постійно вбивають одне одного, тоді як ворони й кігтиком не зачеплять живої істоти, ось і він, чорний ворон, навіть за найлютішої голоднечі не задер ні горобця, ні найдрібнішого мишенятя. Дохлятину, стерво, падло — так, їв, навіть виколював очі з трупів, бо їх все одно не підняти й не оживити. Смерть є смерть, думав ворон. Десь і моя походжає вже недалечко» (із книги Василя Шкляра «Чорний ворон». 2009).

Це лише деякі міркування щодо першого листа, невпинно шукаючого, Олексія Васильовича.

А ось другий лист:

Христос Воскрес!

Шановні Ване Семеновичу і Лідіє Василівно, прийміть наші глибокі співчуття в зв'язку з відходом у вічність Люби Семенівни (моя сестра — І. С.). Я знав її ще з 1952 року, коли їздив приміським (потягом — І. С.) на навчання в Охтирку. А близько познайомився на початку 2003 року. Бував у неї, один раз від неї телефонував з Яценком від неї до Вас. Добра, чуйна людина. То ж хай земля Любі Семенівні буде пухом.

Повідомила мені про Ваше горе Алла Захарова (так я її зву по шкільній пам'яті) сьогодні, 15 квітня. Прошло вже 13 днів зо дня смерті в Маріуполі мого двоюрідного брата (по маминій лінії) Жабка Олексія Олександровича, 1-го відсвяткував своє 60-річчя, а 2 квітня ввечері на руках старшої сестри помер, тромб судини. На жаль, і по нашому селу березень зібрав добрий «врожай», в т. ч. із молодих людей, моїх учнів. То ж хай вони живуть в пам'яті людей.

Іване Семеновичу, якраз перед Вашим дзвінком дочитав останній лист Вашої 22 книги. Готувався написати довгого похвального листа. Та

зараз це, мабуть, недоречно. Скажу лише, що розділяю Ваші філософські ремарки, Вашу любов до віршів і вміння вживати їх в тексті книги. Каюсь, багато з цих віршів я прочитав уперше у Ваших книгах. Спасибі Вам за це.

Якщо зможете приїхати на Білчанські читання 20 травня — присвячені Білчанським родоводам — милості просимо з дружиною зупинитися у нас з Валентиною Михайлівною.

Продовжую роботу над 3 книгою по історії Білки та по історії репресованих білан. Буду шукати більше матеріалу з життя Хрещеного мого батька і хрещеного мого прадіда Сміяна Марка Охрімовича (мого близького родича — І. С.) і його спільників, підйму пласт розкуркулених. В Білці кожний п'ятий був «Куркуль», а насправді — середняк. Якщо у Вас є бажання щось додати до моїх пошуків, буду тільки радий. А поки що працюю в Сумських архівах.

написав, буду попови радити. А мо-
же, що працюю в сирійській архі-
ві.
Тоді Семенов, маю таме за-
питання: де знайдеться Семенов
хрест? Ви знайдете в книзі
"Юго-західний край України на
Дніпро-південний узвіз 1485?".
2008 р. ст. 146. Семенов карбу-
вав хрест у селі Топіяха.
Звідати книги по історії села,
більшість хрестів уродженців, зо-
рні і шкільні на селі написані.
Ніх не знає про Семенова та-
ко, хрестовидний, істориків, ні
кого немає, як і в архівах.
Не знаю, чи писав він усе
Семенову? Як писав, так
буде дрібно.
Кришів Віктор - "Книжки Семенова"
знайдеться в списку коштів із бі-
бліотечної сфери за 1981 рік, які
сирійські під керівництвом хрестовид-
ного

Сейчас же пишу з 20 квітня
в Києві з думним дворянином
і воєводою "с Кирилом Осиповичем
Хлоповым". Тому перепрошую.
Раніше я мав прізвище Сміянів
тільки з військових обивателів Білки.
Зараз є козацькі корені Сміянів.
То ж Ви маєте рацію; чим
більше вивчаємо історію, тим
більше впевняємося в вірності
наших знань, що ведуть до істини.
На цьому бажаю Вам, Іване
Семеновичу, творчих успіхів і натхнен
ня від думних діячів та слав.
З повагою
Олександр Коробович
с. Білка, Тростянецького р-ну
15.04.2012 р.
P.S. Клим Сміян - в Рос. Гус.
Армії з 1812 року, Франк 22, ст. 40
Вд. грамоти 19, лист 546 об.
Білки, Архивисту Савицькому
"VII-XIII ст. ст.", X-XIV, ст. 201

Іван Семенович, маю таке запитання: де знаходиться Сміянів ярок? Він згадується в книзі «Экономические примечания на Ахтырский уезд 1785 г. Х. 2008 г. ст. 146. Складено карту-схему околиць села Білка до 3 видання книги по історії села. Більшість ярів і урочищ, доріг і шляхів на схему нанесено. Ніде не знаходжу Сарачів та Мамонів хутори. Пройшов лісників, землевпорядників, МНСників, ні в кого немає, як і в архівах.

Не знаю чи писав Вам, Іване Семеновичу? Якщо писав, хай буде дубль:

Перший Сміян — «Клим Смяян» — згадується в списку козаків із Білчанської сотні з 1681 рік, які служили під керівництвом козака Охтирського полку з 20 квітня в Києві з думним дворянином і воєводою «с Кирилом Осиповичем Хлоповым». Тому перепрошую. Раніше я мав прізвище Сміянів тільки з військових обивателів Білки. Зараз є козацькі корені Сміянів. То ж Ви маєте рацію: чим більше вивчаємо історію, тим більше впевняємося в відносності наших знань, що ведуть до істини.

На цьому бажаю Вам, Іване Семеновичу, творчих успіхів і втіхи від дружини, дітей та онуків.

З повагою

Олексій Коробейник

с. Білка, Тростянецького району

15. 04. 2012 р/

Р. С. Клим Смеян — в Рос. Гос. Архиве Древних Актов, фонд 22, оп. 40 Ед. Хранения 19, лист 546 об. В книзі «Древности Слободы Белки XVII–XVIII ст.», X., 2010, ст. 20.

Олексію Васильовичу! Мене глибоко хвилюють Ваші щирі співчуття з приводу відходу моєї любимої сестрички Люби (вересень 1926 – березень 2012) під ласку Божу. Їй одночасно спонукують знову повернутися до її постійного життєлюбства, веселої вдачі та незмінного оптимістичного сприйняття життя.

Ось Люба одна та з сестричкою Дариною (1924-1997) і чоловіком Семеном на рідному подвір'ї хутора Лолового с. Білка.

Молодість, хвили життєвої радості, єднання з природою — навіюють і нам спрагу до життя. Як

СХІД СОНЦЯ (УРИВОК)

З рамен тіні, з рамен ночі
Із солодких сну обнятій
Вирвись, серце! Край багатий
Блиск свій ось тобі розточить.
Встань, о глянь, вже ніч минає!
Встань, о глянь, вже день світає.
Встань схід сонця привітати,
Пісню ранню співати!
Бо великий день вітаєм:
Він заблисне над сим краєм.
Се день світла, се день слави,
Се день ясний, не кровавий,

Се день миру, не день бою,
День пісень і день любови...

Іван Франко

У своєму колективі. Люба друга справа. Красива, весела, задоволена своїм становищем — становищем сьогоднішнього дня.

Але в Люби були й десятирічні трудові будні, які вона сприймала із завзяттям та творчим піднесенням. Я не пам'ятаю, щоб вона коли-небудь скаржилась на тяжкі та невдячні години своєї праці. Вона все робила з натхненням, настирливо, доводячи розпочате до кінця.

Щаслива та людина, якій власна праця приносить насолоду. І, дійсно, «З подивом коли-небудь сприймуть те, що був час, коли існували люди, які насолоджувалися без п р а ц і за рахунок працюючих без насолоди» (Г. Спенсер).

Люба про своє життя могла б сказати словами Шекспіра:

Я стільки уж ударов испытала,
И радости, и горя, что меня

Внезапностью они не поражают,
Хоть я и женщина

«Конец — делу венец» акт III, сц. 2

Люба часто гостювала в мене в трускавецький період мого життя.

Люба з моєю дружиною Лідою, маленьким синочком (моїм) Сашею, братом (Ліди) Васильком та Семеном, чоловіком Люби. Іноді з'являюсь і я та кума Любина (на веранді моєї «хати»). Усім добре, всім комфортно, всі виражають життєлюбне прагнення до навколишнього світу.

А сьогодні, на схилі своїх літ я

ЗАПИТАЮ

Запитаю в осені, запитаю в літа:
Чом так швидко цокають днів живі копита?
У весни спитаю я та іще в зими:
І куди приїхали ми на цих конях?

Приспів:

Запитую, запитую, запитую,
Запитую, запитую, не втаю,
Хто узяв на спомин молодість мою.
Запитую в радості, запитую в смутку:
Чому все минається так до болю хутко?

В неба запитую я та іще в трави:
Ой, чому так ліпиться сніг до голови?

Приспів

Запитаю в ранечка, запитаю в ночі:
Чом назад вертатися птиці літ не хочуть?
Те, що не питається, запитую всіх,
Щоб відповісти мені та й ніхто не зміг.

Приспів

Вадим Крищенко (музика О. Морозова)

Люба, Саша, я та Катерина з Іванком біля залишків нашої садиби, де ми з Любою народилися, де мешкали в нелегкі часи Голодомору та Другої світової війни.

Нам, як уже небагатьом нині, притаманна глибока віра в
8* Сміє І. С. Людина людині — сміє та й годі

САЛЮТИ МИРУ

В дні травневі, мріями багаті,
Коли щастя хлюпає з пісень.
Ми щороку зустрічаєм свято —
Перемоги радісної день.

І встають у пам'яті дороги,
Ті, що довелося нам пройти,
Щоб багряний прапор Перемоги
Над рейхстагом гордо піднести.

І живуть у пам'яті народу
Його вірні дочки і сини,
Ті, що не вернулися з походів
Грізної, великої війни.

Їх серцям — віками пломеніти
На червоних наших прапорах,

Їх думкам — перемагать і жити
В наших творчих думах і ділах.

Їх життя, їх помисли високі,
Котрим не судилось розцвісти,
Закликають мир ясний і спокій,
Як зіницю ока, берегти.

І тому, коли надходить свято,
Кожен рік у травні, навесні,
Наші грізні бойові гармати
Салютують миру — не війні!

Василь Симоненко

Бачите, тут Люба, моя сестричка, зі своїм чоловіком Семеном та зі мною.

Н Е С К У Ч Н Е — чудовий куточок Тростянеччини, відомий багатьом л ю д я м своєю чарівною красою. Хто тут побував один раз — обов'язково приїздить ще багато разів. Неоглядне спокійне водяне плесо оберігається численними журливими вербами, які досягають благодатної води своїми листочками та міркують, міркують. Далі — неосяжний змішаний ліс зі своїм багатством ягід і горіхів, птахів і дичини... А у воді? Риба, раки, дикі качки... А який смачний куліш, приготований власноруч на березі цього райського озера! А яка неповторна юшка! І там я був, і юшку та раки вживав, пив джерельну воду, ласував лісовими ягодами й... Яку благодать, яке чудо природне надсилає нам Господь Бог! А який тут

РАНОК

Відчиняю очі вранці:
багряніє неба край.
Зоря з місяцем — коханці —

шепчуть пристрасно: прощай!
Скелі Ней уже палають;
з-поза них виходить день.
Цвіркуни-музики грають,
розлягаєсь від пісень.
Я приєднуюсь до хору
раннім гимном для Творця;
я — людина у покорі
несу вдячність без кінця
за всі ласки і всі дари
Богу-Творцю цих безмеж —
і простору й часу в парі
і сузір'я всіх мереж.

Михайло Качалуба

*Люба біля Пушкінської галереї в Железноводську після того, як оздоровилась
цілющою мінеральною водою Слав'янівського джерела.*

Люба, треба дати їй належне, пам'ятала слова Богдана Мельничука:

Хочеш
Веселкового
Життя?
Не забувай:
У веселки — сім барв.

Це барви і Тростянецьчини, і Львівщини, і Кавказьких Мінеральних вод, і... І при цьому вона (Люба) завжди пам'ятала

ДОКАЗАТЕЛЬСТВО СУЩЕСТВОВАНИЯ БОГА

...Один старый неграмотный араб каждый вечер молился с таким усердием, что разбудил любопытство богатого хозяина каравана. Он позвал старика и спросил:

— Почему ты молишься с таким рвением? Откуда ты знаешь, что Бог существует, если даже не умеешь читать?

— Нет, господин, я умею читать. Я читаю все, что написано Великим Небесным Отцом.

— Каким образом?

— Когда вы получаете письмо от человека, которого не видите, как вы узнаете, кто его написал?

— По почерку.

— Когда к вам попадает драгоценность, как вы узнаете, кто ее изготовил?

— По клейму мастера.

— Когда слышите из палатки шаги животного, как вы потом узнаете, кто это был: баран, лошадь или вол?

— По следам, — ответил хозяин, удивленный вопросами.

Старик предложил ему выйти наружу и указал на небо:

Господин, то, что написано там, наверху, и тут, внизу, не может быть делом рук человеческих (Пауло Коэльо. Из книги «Подобно реке...»).

*Люба зі своїм племінником Сашею (моїм сином) біля підніжжя гори Залізної.
Веселі, життєрадісні та у веснянім гуморі...*

Для них зрозуміла гармонійність світу цього, а отже, і

ПОГЛЯД МАЙСТРА

Давним-давно в одному маленькому селі була невеличка столярня. Якось, коли не було майстра, інструменти взяли та й скликали загальні збори. Засідання було довге, пристрасті кипіли. Адже вирішувалася справа виключення з лав шановного товариства деяких його членів.

Один із учасників виступив так: «Ми повинні виключити з наших лав сестру Пилу, бо вона загостра, скрегоче зубами і має найдошкульніший у світі характер».

Інший додав: «Брата Гембля також неможливо далі терпіти: він ні з чим не погоджується, все применшує, здирає шкіру з усього, з чим стикається».

«Ми прекрасно знаємо, що в брата Молотка, — протестував ще хтось, — твердий і різкий характер. Можна сказати, що сенс життя для нього — геть усе бити. Він має нестерпну звичку перти на своєму, а звук його голосу доводить до нестями. Треба виключити його з нашого товариства».

«А цвяхи? Хіба можна жити з тими, хто до всього чіпляється? Досить з нас! Те саме стосується Рашпіля і Скребачки — вони постійно спричиняють якісь тертя. Та й Наждачний Папір, здається, має у житті єдину ціль — з усіма дертися!»

Отак-от чимраз бурхливіше, дискутували між собою столярні інструменти. Усі говорили нараз. Молоток вимагав виключити Рашпіл і Скребничку, ті натомість хотіли позбутися Молотка і так далі. Під кінець зборів усі вимагали вигнати всіх.

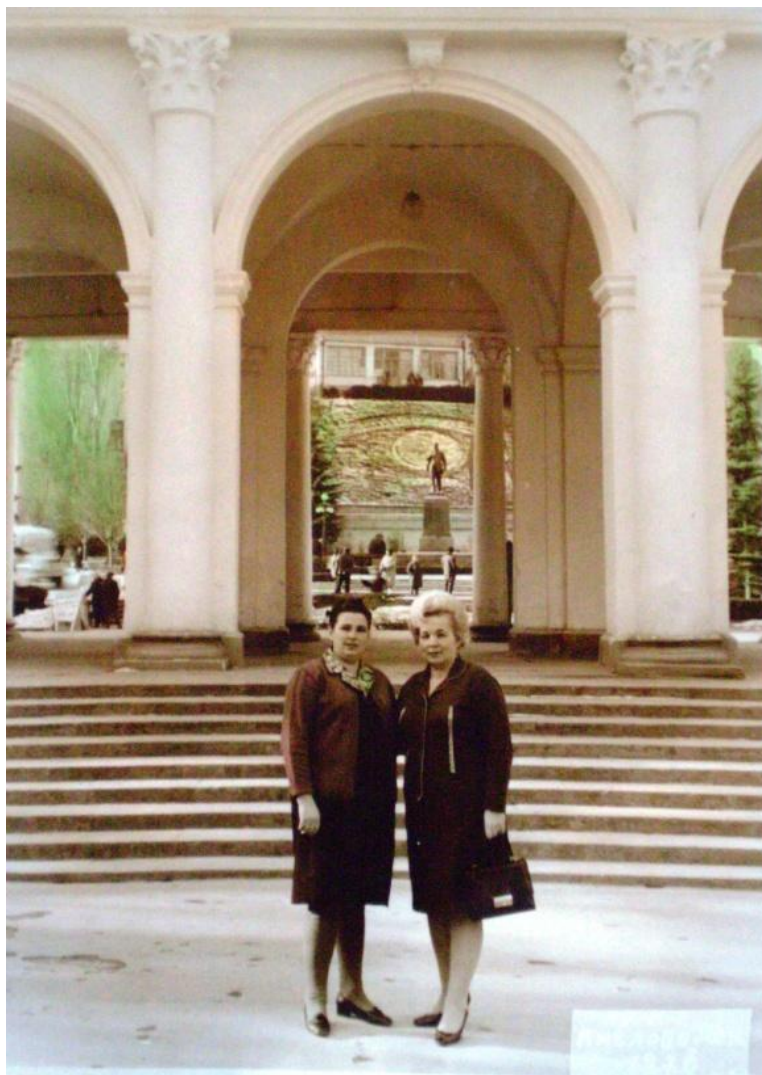
Край дискусії поклато раптове повернення столяра. Побачивши, що він наближається до столярного столу, інструменти враз притихли. Столяр узяв дошку і обрізав її гострою Пилою. Потім обстругав Гембелем, який ідеально зменшує все, до чого дотикається. Далі майстер узяв Сокиру, яка хвацько розколює все на частини, тоді — Скребачку, що все бере «на зуб», і нарешті — Наждачний Папір, котрий все здирає й здряпує.

На завершення він взяв гострі Цвяшки і Великий Молоток.

Усі ці інструменти з їх нестерпними характерами столяр використав для того, щоб змайструвати колиску для дитини, яка мала незабаром народитися.

Усе знадобилося, усе пішло в діло — щоб прийняти Життя.

Бог дивиться на нас поглядом майстра (Бруно Ферреро з книги «Кола на воді»).

*Люба в Кисловодську разом з подружкою-відпочивальницею
освоюють відому в усьому світі оздоровницю.
З кожним днем, з кожним роком вона все більше і більше розширювала
горизонти свого буття та глибину своїх почуттів.*

Помірно та впевнено протікала її (Люби)

РІКА ЖИТТЯ

Вийду на побачення —
Ніч як благодать.
А за тим, що втрачено,
Нащо жалкувати?
Я почну, як мовиться,
Просто із нуля...
Подивлюсь, як молиться
До небес земля.
Приспів:
Ой життя-ріка, ой бистрінь-вода,
Хай душа завжди буде молода.
А те, що бентежило, брало за живе —
Хай з водою в безвість відпливе.
Ой життя-ріка, ой бистрінь-вода,
І тривоги звук — це ще не біда.
А те, що любилося — вітру не віддам,
Може доля-доленька посміхнеться й нам.
Нащо нам печалиться
В ночі голубі.
Радість не кінчається
На одній тобі.
Вийду на околицю,
Обізвусь здаля...
Подивлюсь, як молиться
До небес земля.
Приспів.

*Вадим Крищенко
(музика В. Домшинського)*

А це вже Люба в колі моєї сім'ї, мої онуки — це й її онуки. Вони завжди приносили їй неабияку радість та надихали на радісне сприйняття різноманітних барв життя.

Люба завжди мала мету життя: «Квітучі сади гарніші від тих, які приносять плоди — рух до мети гарніший від самої мети, мить передчуття щастя сильніша від самого щастя» (Ілько Лемко). А тому своє життя вона завжди вважала щасливим і невтомно дякувала за це Господу Богу. Усе йшло в неї *ex animo* (від душі).

А ці три фотографії — з далекого 1979 року. Люба і Даша (мої сестрички) відзначають моє 50-річчя разом з колективом очолюваної мною кафедри педіатрії та колективом обласної дитячої клінічної лікарні. І співи, і танці, і музика, і веселоці, і...

Ты играй, играй, тальяночка,
Играй бы тебе век;
Не тальянка увлекает,
Завлекает человек.

*(Симаков, № 37. С. Г. Лазутин.
«Поэтика русского фольклора. М.:
1989).*

А це вже різне: Люба на дачі сім'ї професора Миколи Скакуна... та на концерті в будинку культури «Березіль» разом зі мною, Лідою (моєю дружиною) та Семеном (своїм чоловіком). «Культурний відпочинок» був невід'ємним атрибутом гостювання Люби в моїй сім'ї.

Сьогодні, коли щойно не стало Люби, коли я сумую, а журба не покидає мене, я глибоко усвідомлюю слова Олександра Пушкіна:

Два чувства дивно близки нам,
В них обретає сердце пищу:
Любовь к родному пепелищу,
Любовь к отеческим гробам.
Животворящая святиня!
Земля была б без них мертва,
Как пустыня
И как алтарь без божества.

Т-а-а-к... «Людина стільки раз помирає, скільки раз втрачає своїх близьких» (Публілій Сір, I століття до н. е.)

Стрімголов пронеслися роки, все більше залишається часу для роздумів та міркувань: «Таким образом, для нашего благополучия самое существенное — здоровье, а затем средства к существованию, т. е. жизнь,

свободная от забот. Почести, блеск, ранг, слава, сколь бы высоко ни ценили их иные, не могут конкурировать с этими существенными благами, ни заменить их: напротив, в случае нужды почестями без колебания жертвуют ради благ последних.

Вследствие этого для нашего счастья важно заранее прийти к той простой мысли, что каждый прежде всего и на деле живет в своей собственной коже, а не во мнении других, и что поэтому наше реальное и личное состояние, как оно определяется здоровьем, характером, способностями, доходами, женой, детьми, друзьями, жилищем и т. д., стократ важнее того, что угодно делать из нас другим. Противоположный взгляд ошибочен и ведет к несчастью. Если с пафосом восклицают: «честь дороже самой жизни», то это собственно значит: «бытие и благосостояние ничто; главное, что думают о нас другие». Такое отношение к чести можно, разумеется, считать гиперболой, в основе которой лежит прозаическая истина, что для нашего успеха и положения среди людей часто необходимо нужна бывает честь, т. е. их мнение о нас... Если же оказывается, что почти все, к чему люди всю жизнь неумоимо стремятся в непрерывном напряжении и с тысячью опасностей и трудов, имеет своей последней целью подняться во мнении других, так что в сущности и главным образом для этого служат должности, титулы и ордена, но также богатство и даже наука («твое звание ничто, если другой не знает, что у тебя есть это звание») и искусство, и в конечном итоге люди добиваются только большего почтения от других, — то это, к сожалению, свидетельствует лишь о размерах человеческой глупости. Придавать чрезмерно большое значение мнению других, — это мания владеет всеми; коренится ли она в самой нашей натуре или возникла в результате общественной жизни и цивилизации, во всяком случае она оказывает на все наши поступки и отношения совсем неподобающее и враждебное нашему счастью влияние, которое можно проследить, начиная от тревожного и рабского соображения «А что о нас скажут?» и вплоть до кинжала Виргиния, пронзившего сердце своей дочери, или до готовности людей жертвовать ради последующей славы покоем, богатством и здоровьем, даже самой жизнью. Правда, это заблуждение дает удобное оружие тем, кому надо повелевать людьми или как-нибудь иначе руководить ими, почему во всех отделах искусства дрессировки

людей на первом месте и значится правило поддерживать и изодрать чувство чести; но по отношению к личному счастью человека, которое нас здесь занимает, дело обстоит совершенно иначе, и нам приходится, наоборот, предостерегать от чрезмерного внимания ко мнению других. Если же, как показывает повседневный опыт, последнее все-таки пользуется таким значением, если большинство людей выше всего ставят как раз мнение о них других и потому хлопочут о нем более, чем о том, что, совершаясь в их собственном сознании, существует для них непосредственно; если, таким образом, в извращении естественного порядка, перовое им кажется реальною, а последнее лишь идеальною частью их бытия; если, следовательно, производное и вторичное они возводят в главное и их больше беспокоит образ их существа в головах других, нежели самое это существо: то в этой непосредственной погоне за тем, что непосредственно нам не дано, и заключается та глупость, которую называли суетливостью, тщеславием, чтобы тем отметить пустоту и бессодержательность подобного стремления...» (Артур Шопенгауэр. Избранные произведения. — М. : Просвещение, 1993).

Я думаю, що Артур Шопенгауер переконав нас у настирливості керівників усіх держав, усіх партій, в усі часи — людьми має володіти вторинне для них, а не первинне — головне. Так вигідно їм — владарям, так не вигідно, шкідливо — людині. І шкода, що не деякі, а численні «ми» допомагаємо їм:

Он между нами жил
Средь племени ему чужого; злобы
В душе своей к нам не питал, и мы
Его любили. Мирный, благосклонный,
Он посещал беседы наши. С ним
Делились мы и чистыми мечтами
И песнями (он вдохновен был свыше
И свысока взирал на жизнь). Нередко
Он говорил о временах грядущих.
Когда народы, распри позабыв,
В великую семью соединятся.
Мы жадно слушали поэта. Он
Ушел на запад — и благословеньем

Его мы проводили. Но теперь
Наш мирный гость нам стал врагом — и ядом
Стихи свои, в угоду черни буйной,
Он напояет. Издали до нас
Доходит голос злобного поэта,
Знакомый голос!.. Боже! освяти
В нем сердце правдою твоей и миром,
И возврати ему...

А. С. Пушкин

Так було колись, так тривало й потім:

...Гадаєш, чом цей усеможний смик
Вищить на нас — аж посинів язик?
Бо він, Богдане, замірявся нині
Скупить останнє, що покіль у нас
Не продане, — коріння і святині.
Та замість того у черговий раз
Скупив увесь непотріб України,
І казиться, що знов проторговавсь.
А цим непотребом — з Панька-царя —
Завалено всі ринки та базари.
Воно завжди вдягало шаровари,
Щоб вигідно продатись крамарям.
Згадай, як веломовні чолові,
Після твоєї, гетьмане, кончини,
Побігли в козачки до Катерини, —
Не встигла й кинути на чайові.
Та і мої вельможні землячки —
Куди ж тобі — вкраїнолюби ревні! —
А за тридцятку з царської руки
Такий між себе учинили рейвах,
Що не лишень навзаєм сорочки,
А й Україну дерли на шматки!
Вони при кожній владі — на посту:
Їм байдуже, яку доїть державу,
Яку продати корогву з держалом, —

Червону чи блакитно-золоту, —
Їм головне: напхати в калиту.
І чим же, гетьмане, пани
Від паничів теперішніх одмінні?
Та схожі, мов крапельина в крапельині, —
Крутих батьків розбещені сини!
Хіба різняться дещо по натурі,
Оскільки в різних вимірах живуть:
Якщо вельможні пани помпадури
Із православних дерли у три шкури,
То нинішні — вже й шкури продають —
Вкраїнської, волячої фактури, —
На гамани заморській клієнтурі.
То хай усіх закупить — до ноги, —
Не так на світі буде гидко й душно!
Нам головне, Богдане, тільки б душі
Він, як овець, не вивів на торги...

Борис Олійник
(із поеми «Трубить трубіж», 1996)

Бачите, читачу, який світ неоднозначний, а нам своє робити.

Шановний Іване Семеновичу!

Отримав Вашу 22 книгу. По-доброму заздрю Вашому таланту й Слава Богу, світлій голові.

Серед ректорів медичних вузів (в наші часи) було багато талановитих людей, однак ніхто із них не зумів стільки видати книг різного плану.

Хай береже Вас і Вашу сім'ю Бог. Щиро вітаю всіх Вас з Великоднем. Спасибі за пам'ять.

Вітайте всіх домашніх і привіт від Агнесси (дружина автора листа — І. С.).

10. 04. 12 П. Отрощенко

Шановний Іване Сениковичу!
Отримав вашу 22 книгу. То добра
загальнобачальна монографія.
Наве Богу, світлий голові.
Серед ректорів медичних вузів
(в Україні) було багато талан-
товитих людей, однак ніхто із
них не зміг світлим видати
книг різного жанру.
Хай береже вас і вашу сім'ю
Бог. Щиро вітаю вас з
Великоднем. Спасибі за пам'ять.
Вітайте ваших домашніх і
пріятелів від Ангела!
10.04.12 А. Отрошенко

Так щиро та тепло привітав мене Петро Григорович Отрошенко, який у минулому був моїм безпосереднім керівником — начальником управління вищої та середньої медичної освіти МОЗ України, а пізніше — заступником міністра охорони здоров'я. Він н і к о л и не лукавив! Петру Григоровичу притаманна прихильність до людини, з якою він спілкується; бажання знайти порозуміння при вирішенні самих складних питань; доброзичливість. Ось чому період мого ректорства я назвав би світлим і життєстверджувальним. Уся його (П. Г.) багатодесятирічна праця — це праця

ЛЮДЯМ НА ДОБРО

Терешко знав дерево. Знав кожну його жилку й прожилок, вагу і пахощі, знав від кореня до вершечка, мов би сам пішов з пагона, мовби

породичався з усіма деревами, що росли колись і ще zostалися в цьому краї. Терешко різб'ярував. Він різав не прикраси, а те, що потрібне людям на щодень: ложки і кухлі кленові, які звав квартами.

Ніхто ніколи не бачив старого на базарі зі своїм рукотворінням. Наробивши кварт із претонесеньких клепок з двома плетеними обручами та з дивовижними дужками, Терешко розкладав усе те добро на лавочці біля криниці і йшов у повітку різати далі або до Дніпра шукати прибудного дерева.

Трапиться перехожий від села до села або до містечка, нап'ється води з криниці перепочине на лавочці. Вибере собі найлютішу квартиру чи ложок з десятка і, поклавши купкою дрібні гроші, йде далі.

Коли Терешко забачить, що біля криниці вуже не ясніють скарби з його рук, виносить ще і ще, купки монет змітає в долоню, не придивляючись до кожної, як те роблять базарові.

«Людам на добро, а мені на поміч», — сказав якось раз. Це був, либонь, його заповіт. Бо заповіт кажуть усього один раз (Григорій Тютюнник).

Що ж, Петре Григоровичу, нехай завжди з нами звучить

ПІСНЯ

*Чуєш, брате мій...
Б. Лепкий*

Мій краю безмежний, в красі і тривозі
З тобою я завжди, як вітер в маю.
На десь передбачений дивній дорозі
Я в тебе востаю, тобою стаю.
Мій краю єдиний, моя ти родина,
Коли тобі гірко, то гірко й мені.
Бо ти — моя доля, моя Україна
У кожній стеблині, краплині, зерні.
Мій раю безсмертний, дивлюся у вічі.
Мій голос куточка твого не мине.
Ти в серці моєму і нині, і вічно.
Мій краю, а ти не забудь і мене...

О. О. Мороз

Ну що ж, дорогий Петре Григоровичу, у нас сьогодні достатньо вільного часу, щоб не лише констатувати події, явища, факти та різноманітні форми стурбованості, а й розмірковувати: «Иногда у нас возникает желание сказать, что жизнь — это сплошная неразбериха и не имеет абсолютно никакого смысла. Ну что ж, у нас могут быть веские основания так думать! Давайте рассмотрим некую аналогию. Мы можем уподобиться человеку, который попал в театр в тот момент, когда спектакль шел уже довольно долго. Опоздавший не знает начала пьесы и не представляет себе, каким может быть ее конец. Сцена может оказаться совершенно непонятной, и зритель не сумеет разобраться в сюжете.

Подобно этому зрителю в драме жизни мы не всегда знаем или понимаем сюжет. Иногда сцена кажется бессмысленной. Нам не удастся понять масштабность вселенских драм, в которых мы принимаем участие. В этот момент у нас может появиться желание обвинить в этом «режиссера», «постановщика», а может быть, и самого драматурга. Однако во вселенской драме жизни не существует маленьких ролей. И обвинят тут тоже некого! Жизнь может казаться менее запутанной, если мы правильно прочтем текст пьесы и поймем, что обладаем уникальными талантами и можем привнести в «постановку» такие детали, которые не может создать никто другой...

...Человек может спросить: «Как я могу управлять моей жизнью, когда мой дух в таком смятении, а мои проблемы столь серьезны?» Есть одна вещь, которую мы можем сделать немедленно: затратить ту же мысленную энергию, которая пошла на то, чтобы задать этот вопрос, и превратить его в мысль: «Мною руководит мудрость Бога, и я знаю, что надо делать, — и сделаю!» Лучший способ контролировать себя — это решить, что мы избираем веру, а не страх, любовь, а не ненависть, мир, а не враждебность, радость, а не печаль, свободу, а не рабство... (із книги «Всемирные законы жизни» Джона Темплтона).

При цьому важливо пам'ятати й такі (із тієї ж книги)

ОСНОВНЫЕ МОМЕНТЫ

1. Если вы хотите добиться успеха, то вам полезно упорядочить свой образ действий.
2. Подготовленность часто бывает первым шагом к успеху.

3. Успех часто приходит за цепью неудач.
4. Важно изучать свои неудачи, извлекать из них уроки, а потом делать новую попытку добиться цели.
5. Успех или неудача, счастье или горе в конкретной ситуации часто зависят от того как на нее посмотреть.
6. Благодарность усиливает искреннее наслаждение теми чудесами, что дарит вам жизнь.
7. Будьте благодарны за все, что вам даровано.
8. Любовь — это сила, которая в конце концов преодолевает все препятствия.
9. Прогоните мысль о том, будто вашей жизнью управляет кто-то другой.
10. Старайтесь даже самые серьезные трудности встречать спокойно и уравновешено.

А це вже голос з Донбасу, голос моєї однокурсниці та протягом багатьох десятиліть директриси медичного училища Зіни Закордонець:

многоуважаемый
Иван Семенович!
Сегодня получила
22 твою книгу
и сердечно благодарю
за честь и внимание,
оказанное мне —
простой пенсионерке,
за удовольствие видеть
знакомые лица одно-
курсников, узнать о
их судьбе; еще раз
оценить широту твоих
взглядов. Благодарю.
Поздравляю Вас
с Лидой и все Ваше
многочисленное се-
мейство с праздником
Светлым Воскресением
Господним.
Христос воскрес!
Воистину воскрес!

У Свято Свят,
яке несе надію,
Господня ласка
серце хай зігріє.
Нехай добро
панує у родині,
і щастя буде
в кожній днині!

Запацкою нехай буде
Великодня паска.
І добіру буде з Вами,
світла Божої ласка.

бувайте здорові
10/04-2012 рік.

З повагою до
Вас
Зіна Захарченко.

Многоуважаемый Иван Семенович!

Сегодня получила 22 твою книгу и сердечно благодарю за честь и внимание, оказанное мне — простой пенсионерке, за удовольствие видеть знакомые мне лица однокурсников, узнать о их судьбе; еще раз оценить широту твоих взглядов. Благодарю.

Поздравляю Вас с Лидой и все Ваше многочисленное семейство с праздником Светлым Воскресением Господним!

Христос Воскрес!

Воистину Воскрес!

У Свято Свят, яке несе надію,
Господня ласка серце хай зігріє.
Нехай добро панує у родині
і щастя буде в кожній днині.
Запашною нехай буде Великодня паска.
І довіку буде з Вами світла Божа ласка!

Бувайте здорові. 10/04-2012 рік. З повагою до Вас, Зіна Закардонець

Роки, роки... Летять вони... І не зупинити їх лет... Але в думках ми можемо повернутися до всілякої миті минулого. І це чудово. Листівка Зіни нагадала мені, яка вона була

ПЕРШОКУРСНИЦЯ

Скромне плаття, хустка білосніжна,
Погляд несміливий та ясний,
Ледь помітна сонячна усмішка
На лиці, як вогник весняний.
Вперше так схвильована, щаслива
Ти відкрила двері в новий світ,
Де в сім'ї новій трудолюбиво
Будеш вчитись п'ять (шість — І. С.) найкращих літ.
Скільки мрій ти винесла зі школи,
Скільки світлих прагнень і надій...
Вчися ж, юна дочко комсомолу, —
В нас життя прекрасніше від мрій.

Василь Симоненко

Так, колись можна було заявити: «Вчися ж, юна дочка комсомолу...». Із цього приводу, як людина «старого світу», можу сказати, що комсомол нічого поганого зі студентами не робив, якщо комсомолец не критикував політику, а наполегливо оволодівав азами науки. Мабуть, на нашому курсі лише такі й були. Адже жоден студент за 6 років навчання не був притягнутий до будь-якої відповідальності. Не лише педіатри, як правило, аполітичні, це стосується й студентів педіатричного факультету. Розфілософствувався... дід. Мабуть, я забув, що «Є речі між землею і небом, яких не в змозі зрозуміти не лише наші ф

і л о с о ф и, а й самі звичайні дурні» (Г. Гейне). Адже «Слова, ще слова, і лише слова: це все, що нам залишили найбільш відомі ф і л о с о ф и шістдесяти поколінь» (Г. Маколей).

А яке б слово ви додали сьогодні після: вчися ж, юна дочка... Тим більше, коли Владислав Стольников передбачає

ВИБУХ ВІДПЛАТИ

Біснуються хмари,
як біло-блакитні дракони,
що кігтем під себе
гребуть обікрадений люд.
Бо ніби без кари
царює вампір у законі,
а демон, як цербер,
винощує вовчий прелюд.
Чудовиська владні
по людях, немов по скелетах,
зухвало деруться
на вічний престол сатани
і тягнуть безладно
зорю до північної Лети,
а лялька Прокруста
лінчує Богиню весни.
Драконові чати
знекровлюють феніксів Божих,
а кров'ю Предтечі
спалахує судний Майдан.
Бо вибух відплати,
на створення Всесвіту схожий,
зоріє в хуртечі,
неначе воскреслий талан.

Як би критично ми до себе не ставилися, студентські роки залишаються проявом молодості, надій, невсипучої енергії, весни життя:

Весно, ти мучиш мене! Розсипаєшся сонця промінням,
Леготом теплим пестиш, в сині простори маниш!
Хмари вовнисті, немов ті клубочки, шпурляєш по небу

І, мов шовкові нитки, дощ із них теплий снуєш.
Сірюю грудку з землі ти підкинеш під небо блакитне,
І в жайворонкову трель грудка розсиплеться вмить.
Ти журавлиним ключем наvertsаєш нестерпну тугу,
Мрії про вольний простір, щастя далеке моє.
Ти лебединим крилом кришталевії хвилі скородиш —
Чую їх плеск аж у сні на лазуровій ріці.
Бачу, як чайкою ти коливаєшся над глибиною,
Як над широким Дністром гнешся лозою к воді.
Весно! Ти мучиш мене! Міліонами кольорів, тонів,
Ліній і творів кричиш: воля, і рух, і життя!
І, мов безсильне стебло в бистрину ту, ти рвеш мою душу,
В серці зав'ялім, черствім будеш нові почуття.
Будиш бажання, яким не сповнитись; освітлюєш пустку;
Ніжно гойдаєш в гілках осамотіле гніздо;
Пильно схиливши лице, роздуваєш погасле огнище;
Свистом від гаю зовеш, наче мій друг молодий.
Ні, не мені вже гулять по тім гаю, мій друже-соколе!
Ні, не мені вже зайцем в зелень пахучу нирять!
Серце тріпочеться ще, і у груді кров б'ється живіше,
Та напосіли літа, давить життя тягота.
Мрії безумні, немов той табун, вигравають по полю,
Гриви на вітер, і ржуть, дзвінко копитами б'ють.
Ах, та се мрії, чуття легкокрилі, барвистії діти,
Але тверда їх рука в поводах цупко держить.
Хвилька — і ляск батога, і жорстоке, понуре «ніколи»...
Праця! І чар весь мине. Весно, ти мучиш мене!

Іван Франко

Ось так, Зіно, наше життя багате нашою весною, літом, осінню і навіть зимою. Більш того, наше життя багате і тим, що в ньому залишаються загадки: «Хто не вважав би, бачачи нас складеними з уму і тіла, що ця суміш легко осягнена для нас? А проте це річ, яку ми осягаємо найменше; людина для себе самої — найдивовижніший предмет у природі, бо, не в змозі пізнати, що таке тіло, ще менше — що таке розум, а менше, ніж будь-що — у який спосіб тіло може бути поєднане з розумом. Це вершина її труднощів і, тим не менш, то її власна істота:

modus quo corporibus adhaerent spiritus comprehendi ab homine non potest, et hoc tamen homo est (Аврелій Августин, Про місто Боже XXI, 10: «Спосіб, яким єднається тіло з духом, неосяжний для людини, хоча саме цим єднанням і є людина») [Блез Паскаль. «Думки». Київ, 2009].

І все сказане спонукує людину до думки. Чому? Тому що «Велич людини становить її думка» (там же).

А тепер розглянемо послання, яке я вважаю посланням до тисяч і тисяч вихованців Харківського національного медичного університету, а не лише до мене:

УКРАЇНА
МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

пр.с. Лівина, буд. 4, м. Харків, 61022; тел. (057) 707-73-80; факс (057) 700-41-32
e-mail: info@univer.kharkov.ua; web: http://www.kharkov.ua
код ЄДРПОУ 01856866

Члену – кореспонденту
НАМН України
засадженому працівнику
вищої школи
А.М.С.Н., проф.
Смішну І.С.

вул. Івана Франка, 6, кв. 8
м. Тернопіль 46001

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з нагоди Великодніх свят та надані в дар книги з Вашим авторством.

У свою чергу хочу побажати Вам міцного здоров'я, нев'ичуної енергії, щастя та добра, величезного творчого натхнення та нових здобутків. Міцного і щирої надії, успіхів і творчих злетів, здійснення всіх планів і задумів! Нехай у Вашому домі завжди панують злагода та усілякі гаради!

В.М. Лісовий
З повагою

Ректор

В.М. Лісовий

Шановний Іване Семеновичу!

Щиро дякую Вам за привітання з нагоди Великодніх свят та надані в дар книги з Вашим авторством.

У свою чергу хочу побажати Вам міцного здоров'я, нев'янучої енергії, щастя та добра, величезного творчого натхнення та нових здобутків.

Мирного неба над головою, успіхів і творчих злетів, здійснення всіх планів і задумів! Нехай у Вашому домі завжди панує злагода та усілякі гаразди!

З глибокою повагою

Ректор

підпис

В. М. Лісовий

Поза усяким сумнівом, вісточка з вузу, з яким тебе з'єднує пуповина, сприяє цілому рою спогад, спогад молодості, надій, спогад про те, як збагачує тебе

РІДНА ЗЕМЛЯ

За канавою, якою обведений ліс, за кущами ліщини росли сосни. На їхніх високих струнких стовбурах мерехтливо заіскрилися світлячки. Це палахкотіли крапельки свіжої живиці. Її густий і тягучий, наче клей, запах лився в груди. Пахло невидною папороттю, що цвіте лише в народних переказах, і тому з сивої давнини й дотепер її цвіт є свідченням людської долі й щастя.

Бричка поминула ліс. Заблakitніли поля. Біліла серед ланів озимина під місяцем і під зорями. Десь там під селом, на сіножатах, не втихало, пізно розпочавшись, жаб'яче кумкання, а тут залягла велика, мовби повита легкою тугою і радісним смутком, тиша. Польові птахи і польові звірята — все примовкло.

Колеса не гуркотіли, копита не гупали, бо дорога м'яка і не курилася. Зеленіли жита і пшениця. З неба текли молочні зоряні річки. Висів розпечений і зимуватий місяць. Тиша світилася міріадами намистинок: випали роси. Земля зачарувала спокоєм.

Траплялось, трояндно зоріючи, якась шипшина, біліли кущі глоду. Знялася, самотньо височіючи, темноверха тополя.

Бричка поминула тополлю край дороги, виїхала на середохрестя. Польова дорога перетинала обсажену осоками бруківку. Осокори росли густо, крони їх сходилися до купи, заступали небо. Шелестіли сторожки дерева, видзвонюючи крихким листям. Від бруківки потягувало холодком. Дорога під темними осоками як обірвалася (Борис Харчук).

Рідна земля, рідне село, рідна хата, рідний медичний університет —
всім вам з

ДОБРЫМ УТРОМ

Задремали звезды золотые,
Задрожало зеркало затона,
Брезжит свет на заводи речные
И румянит сетку небосклона.
Улыбнулись сонные березки,
Растрепали шелковые косы.
Шелестят зеленые сережки,
И горят серебряные росы.
У плетня заросшая крапива
Обрядилась ярким перламутром
И, качаясь, шепчет шаловливо:
«С добрым утром!»

Сергей Есенин

Я з радістю для себе помічаю, що, незважаючи на постійне людське невдоволення всім і вся, є багато таких людей, як Володимир Миколайович Лісовий, які своєю постійною працею та повагою до інших стверджують смиренномудрість. А тому

ПРО СМИРЕННОМУДРІСТЬ

Ознаки смиренномудрости такі: що той хто має всяку чесноту душевну й тілесну, вважає себе за більшого боржника перед Богом, бо багато чого одержав через благодать, хоч недостойний цього. І коли найде на нього якась спокуса через бісів чи через людей, думає, що заслуговує на таку спокусу і навіть на більші, аби потроху звільнитися від боргу, і знайде на суді полегшу від мук, що чекають його. Коли ж не витримає цього, то багато сумує й горює і шукає, чим би обтяжити себе. Коли ж одержить це знову, як дар від Бога, тоді смиряється і не може нічим відплатити Доброчинцеві. Так і трудиться далі і завжди має себе за боржника (із книги «Добролюбіє» т. 2. Львів: 2009).

І в такі хвилини наступає бажання процитувати Петра Тимочка

ОТЧЕ НАШ

Отче наш, завжди і всюди присутній —
в надрах земних, на землі, в небесах,
славимо ймення Твоє, всемогутній,
царства Твого ми чекаєм в віках.
Хай буде воля Твоя у вселенній,
хліба насущного дай трударям, —
Боже, прощай нам борги нескінченні,
ми ж їх своїм простимо боржникам.
Розуму дай нам, і крихітку цноти,
щоб не зазнати спокус і падінь,
сили все нище в собі подолати
і від лукавого визволь. Амінь.

І, добра чекай... Як ось.

На фірмовому бланку віце-прем'єр-міністра України, міністра охорони здоров'я України написано:

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі вітання з нагоди нашого свята — Дня медичного працівника та теплі слова вдячності за сумлінне служіння ідеалам добра і людяності, благородство душі, лагідні руки, чистоту помислів та безкорисливість вчинків, за Вашу мужність, жертовність, самовідданість, за складну і відповідальну працю на благо громадян України.

Ви щодня, не жаліючи зусиль і часу, берете на себе частину людського болю та страждань хворих, але Ваш високий професіоналізм, мистецтво лікування, безцінний фаховий досвід і майстерність повертають їм втрачене здоров'я та дарують радість повноцінного життя.

У цей урочистий день маю приємну нагоду побажати Вам міцного здоров'я, невичерпних сил і енергії, родинного благополуччя, злагоди, добробуту, безмежного щастя, й душевного комфорту, нових успіхів та вагомих здобутків на ниві служіння Батьківщині.

Нехай милостивий Господь надійно оберігає Вас від усіх негараздів та благословляє Ваші добрі і корисні справи!

З глибокою повагою

Підпис Р. БОГАТИРЬОВА

ВІЦЕ-ПРЕМ'ЄР-МІНІСТР УКРАЇНИ
МІНІСТР ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть щирі вітання з нагоди нашого свята - Дня медичного працівника та теплі слова вдячності за сумлінне служіння ідеалам добра і людяності, благородство душі, лагідні руки, чистоту помислів та безкорисливість вчинків, за Вашу мужність, жертовність і самовідданість, за складну та відповідальну працю на благо громадян України.

Ви щодня, не жаліючи зусиль і часу, берете на себе частину людського болю та страждань хворих, але Ваш високий професіоналізм, мистецтво лікування, безцінний фаховий досвід і майстерність повертають їм втрачене здоров'я та дарують радість повноцінного життя.

У цей урочистий день маю приємну нагоду побажати Вам міцного здоров'я, невичерпних сил і енергії, родинного благополуччя, злагоди і добробуту, безмежного щастя й душевного комфорту, нових успіхів та вагомих здобутків на ниві служіння Батьківщині.

Нехай милостивий Господь надійно оберігає Вас від усіх негараздів та благословляє всі Ваші добрі і корисні справи!

З глибокою повагою

Р.БОГАТИРЬОВА

Дійсно, *mens agitat molem* (розум рухає масу. Вергілій) — дійсно, такий лист змусив мій енергетичний потенціал не просто посилитися, а навіть забриніти в осінній мій час:

Ті журавлі, і їх прощальні сурми...
Тих відлітань сюїта голуба...
Натягне дощ свої осінні струни,
торкне ті струни пальчиком верба.
Сумна арфістко — рученькі вербові! —
по самі плечі вкутана в туман.
Зіграй мені мелодію любові,
ту, без якої холодно словам.
Зіграй мені осінній плач калини.
Зіграй усе, що я тебе прошу.
Я не скрипковий ключ, а журавлиний
тобі над полем в небі напишу.

Ліна Костенко

Цей лист також підтверджує, що Раїса Василівна втілює в життя гасло

ЦІКАВТЕСЯ ЛЮДЬМИ

Чи хотіли б ви, щоб люди виявляли до вас зацікавленість? Для здійснення такого бажання існує єдиний шлях. Цікавтеся людьми, що вас оточують, їхньою роботою, турботами та радощами, і вони, у свою чергу, цікавитимуться вами.

Є люди, які за 50, 60, 70 років свого життя не зрозуміли цієї істини, зачерствіли й озлилися на весь світ, який, на їх думку, недобрий, якому до них нема ніякого діла. А насправді саме їм нема до світу ніякого діла: вони думають і говорять лише про себе, про те, що їх цікавить. Однак, кожній людині, мабуть, подобається, щоб нею, її роботою та справами цікавилися. Тому-то люди так цінують доброго слухача. Чому ж не задовольнити їхньої потреби в цьому?

Але слухати з ввічливості і виявляти зацікавлення до розповіді не одне й те саме. Адже розумна людина завжди відчує, чи цікавить вас те, про що вона вам говорить. Дуже зближають людей розмови про спільні інтереси й заняття. Психологи висловлюють з цього приводу

переконання, що нашу прихильність викликають люди, які поділяють наші інтереси. Така людина відразу ж припадає вам до серця.

Згодом ви переконаєтесь: яка то радість, цікавлячись знайомими, співпереживаючи їм, робити людям приємне! (І. Томан).

Зміст листа Раїси Богатирьової значно перебільшує значення моєї особи в медицині, як, до речі, і зміст листівок, листів, телеграм до мене з приводу різноманітних свят. Але... Але я жива людина, і мені приємні теплі слова прем'єр-міністра та міністра охорони здоров'я Раїси Богатирьової. Мабуть тому, що «Любовь к похвалам кроется более или менее во всех сердцах. Гордец, чтобы заслужить их, готов на тысячу неприятностей, скромный же избегает их лишь с тем, чтобы с большей уверенностью удостоится их» (Р. Шуман).

Я ж про себе з цього приводу зможу сказати лише наступне:

Спасибі, Господи, Тобі,
Що Ти любов послав мені
До Батьківщини, до краян,
До східних й західних слов'ян.
Й за те, що я прийшов на світ
І що продовжив славний рід,
І що не збився із пуття,
За радощі земні життя.

Валерій Дідух

І ось ще що мені хотілося сказати з приводу листа-поздоровлення, листа-похвали Раїси Василівни:

1. «П о х в а л а» завжди целомудренна, одна лесть пахнет лакейской (Ф. Достоевский). А тому (це я до себе)

ТИ ТАК ПИШИ

Слова розкочуєш завзято...
Збагнути схочеш їх? Дарма.
Хоча поетів так багато,
Та грому Божого — нема.
Ні, хизуватися не треба,
Що геній ти, що ти пророк.

Ти так пиши, щоб після тебе
Запам'ятався хоч рядок.

Вадим Крищенко

2. Лист-привітання Раїси Васиївни для мене мав і має надзвичайно велике значення. Мені сьогодні впевнено йде дев'ятий десяток літ... Вік, якому, за визначенням Вольтера, притаманне ось таке: «С т а р о с т ь» створена для того, щоб отримувати огорчення; але вона повинна бути досить благорозумна для того, щоб переносити їх безропотно». Бачите, навіть Вольтер неправий — на мене сиплеться не смуток, журба чи жаль, а, навпаки, радість, піднесення, приємні хвилювання...

А тому я можу сказати: мені 83 роки, а в 2019 році буде лише 90... Хоча «Безразлично, будешь ли ты наблюдать человеческую жизнь в течение сорока лет или даже десяти тысяч лет. Ибо что увидишь ты нового?!» (Марк Аврелий 121-180). Але. Але надія не залишає мене

...Растет поколение новых людей
Со свободным умом и душою,
Без наглого грима и подлых грешков, —
Я все до конца им открою.

Растет молодежь — она поймет
И гордость и щедрость поэта, —
Она расцветет в житнотворных лучах
Его сердечного света.

Безмерно в любви мое сердце, как свет,
И непорочно, как пламя;
Настроена светлая лира моя
Чистейших граций перстами...

Генрих Гейне

3. Сприйняття листа-послання Раїси Васиївни в мене особливе: чуттєво загострене, пронизливо глибоке, вдячно-радісне... Більше того, численні Почесні Грамоти міністерства охорони здоров'я (одна підписана міністром Анатолієм Романенко, дві — міністром Андрієм Сердюком, дві — міністром Василем Князевичем...) не визвали таких різноманітних позитивних емоцій, як наведене послання. А може, це пояснюється просто:

а) Раїса Василівна є жінкою, привабливою жінкою, з урівноваженою вдачею. А переважно з жінками я працював усе своє життя. А тому в мене є всі підстави проголосити: Хай живе жінка! Fiat lux! (Хай буде світло!).

б) Раїса Василівна — не лише міністр, а ще й віце-прем'єр міністр, що з нашими українськими жінками, на превеликий жаль, трапляється рідко. Мабуть, це тому, що «Є два способу керувати жінкою, але ніхто їх не знає» (Френк Хаббард).

в) Раїса Василівна посідала багато років дуже важливі посади, але залишилася людиною, що

НАЙВАЖЧЕ

Що за вибрик природи: і все ж таки людині найважче бути... людиною (Ірина Вільде).

г) Раїса Василівна — зразкова мама двох синів, від імені яких (вони мене про це не просили) прозвучить Валерія Герасимчука

МАТЕРИНСЬКА БАЛАДА

У морозяну ніч... О вишневій порі...
Як душа — то замерзла, то біло цвіла!
Поставали круг мене мої матері
І схилили свої три чола.
Над обличчям своїм —
вже у рамці долонь! —
я нараз упізнав материнське лице.
Нахилилась. Устами спила той вогонь!..
Чи ж віддячу коли
тобі, мамо,
за це?!
Потім я кудись плив. І гойдався мій пліт.
Захлиналася свічка й тонула в очах!
Та в останню хвилину продовження літ
Україна торкнулась мого плеча.
І тримала мене сива мати-Земля.
Тільки криво дививсь на те місяць вгорі,

бо лежав же безпомічний, мов немовля,
і гукав не одну я, а трьох матерів...

Він дивився на мене то з неба, то з дна,
та не міг лиш збагнути чомусь до кінця,
що була кожна мати єдино одна,
без якої мені не підвести лиця!

І якщо ти був сином — вертайся на клич,
не відрікся, не зрадив, от горя зберіг, —
вони прийдуть до тебе в морозяну ніч.
У морозяну ніч... О вишневій порі...

4. У нас з Раїсою Василівною одна alma mater — Харківський медичний університет. А тому в нас може бути багато спільного, закладеного нашими загальними вчителями. Крім того, спільна alma mater підсилює відомий вислів Саллюстія: alter alterius auxilii eget (кожен потребує допомоги від іншої людини). І одночасно стверджує

РОЛЬ ДУМКИ

Найдавніша мудрість Індії говорить: «Думка є першоджерело світобудови». Великий Будда вказував на значення думки, яка становить нашу сутність. Лао-Цзи, Конфуцій, Христос, усі Вчителі духу й великі мислителі вчили тільки цього.

Великий Платон сказав: «Думки управляють світом».

Будемо пам'ятати що мисляча людина ніколи не є самотньою, бо думка її є найсильнішим магнітом і приносить із Простору тотожну відповідь. Думка позбавлена направлення й горіння, — безплідна.

Вічна, безупинна творчість Життя Вселенського оточує нас і ми повинні творити кожну хвилину нашого життя, творити думкою, словом, дією.

Мої молоді друзі, наповнюйте скарбницю духу вашого, збирайте всі звуки, всі фарби, всі ритми з невичерпного джерела Простору. Найтонші вібрації ці, які сприйняті свідомо, витончать ваше сприйняття, витончать вашу думку.

Витончене сприйняття думки надасть вам можливість проникнути у тайники Простору й відкриє шляхи радості досягненням й безперервному й нескінченному сходженню.

Друзі мої, працюйте в напруженні всіх сил, адже лише на межі напружень приходять нові можливості.

І прошу вас, не лякайтеся труднощів, знайдіть готовність пройти всі перешкоди, бо кожне подолання веде до майбутньої перемоги. Полюбіть труднощі і скажіть: «Благословенні є перешкоди, бо ними зростаємо», — мужньо, окрилені духом устремління, у свідомості величі нескінченного вдосконалення творчості життя (О. Реріх).

5. Щойно закінчилося «Спільне засідання колегії Міністерства охорони здоров'я України та Тернопільської обласної державної адміністрації «ЗДОРОВ'Я 2020: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР» ЯК ЕЛЕМЕНТ СОЦІАЛЬНОЇ СКЛАДОВОЇ ВПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ЕКОНОМІЧНИХ РЕФОРМ НА 2010–2014 РОКИ «ЗАМОЖНЕ СУСПІЛЬСТВО, КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНА ЕКОНОМІКА, ЕФЕКТИВНА ДЕРЖАВА».

На цій фотографії учасники цього зібрання на чолі з віце-прем'єр-міністром Раїсою Василівною Богатирьовою та губернатором області Валентином

*Хоптяном... Окремо на фото ми бачимо Раїсу Василівну та Валентина
Хоптяна, губернатора нашої області.*

Яка особливість цього засідання?

а) Уперше на Тернопільщині відбувся такий високий рівень наради, а тернополяни мали нагоду не словами, а на конкретних діях профілактично-лікувальних закладів та навчальних медичних установ показати рівень творчих здобутків. Адже «Що розпишеш, те й залишиш...» (Наталя Терещенко).

б) Організацією цього форуму був ректорат нашого вузу на чолі з ректором та обласна державна адміністрація, які керувалися пророчими словами діда Андрія Ворона (так думаю): «До людей будь рівно добрий і уважний. Кожен з них, навіть найпустіший, чогось навчить. Не роби з людей собі ні ворогів, ні друзів. І тоді не матимеш з ними клопоту».

в) Керівники обласних управлінь охорони здоров'я України, ректори, директори науково-дослідних інститутів ознайомились з роботою університетської лікарні, інших медичних закладів, медичним університетом... При цих оглядинах вони пам'ятали, що «Ми звичайно кохаємо в об'єкті не одну визначальну рису: красу чи соціальні переваги, а сукупність чинників, у яких одні з них відіграють вирішальну, інші — відносну, підпорядковану роль. Закон вибірковості стосується певного співвідношення основних чинників — краси і соціального престижу, оскільки це головні ознаки жінки й чоловіка, все ж інше відіграє допоміжну роль» (Ілько Лемко).

г) Усі засідання проходили у приміщеннях нашого вузу, переважно в чудовому куточку Тернопільщини «НОК (навчально-оздоровчий комплекс) «Червона калина», де навколо буянив зелений ліс, а на просторій, широкій території цього комплексу майоріли численні квіти... Тут же в житлових приміщеннях проживало більшість делегатів цього визначного зібрання, які під впливом краси природи мали змогу відчутти (я сподіваюся)

МОЛИТВЕННИЙ СОНЕТ

Могутній Боже, Творче мудрий, вічний!
Я все життя до Тебе йшов й йду,

аби Твій храм побачити величний,
свою у ньому віднайти звізду.
Ти ввів мене в цей дивний Храм космічний,
в якому я під зорями бреду, —
та бачити увесь, загалактичний,
не вписано людині на роду.
Твою Премудрість, Господи, без краю
у серці і в душі своїй шукаю, —
бо є від неї крихта і в мені,
щоб до Твого високого Престолу
я піднімався від земного долу
дорогою терпіння та борні.

Петро Тимочко

д) І, мабуть, основне при проведенні різноманітних нарад — це спілкування людини з людиною, адже

Зачем неловкой, грубой силе
Над благородным истощаться?
Один алмаз ведь лишь другим
Удачно может шлифоваться.

Фр. Баденишедт

Так як дехто стверджує, що «Нарада — розписана по хвилинам програма втрати часу» («Аксіома Гурда»), то я думаю, що всякий форум несе в собі щось позитивне. Так, мені принесло велике задоволення спілкування з членами колективу нашого вузу, організаторами охорони здоров'я різного рівня усіх регіонів України, які є випускниками нашого вузу, з ректорами та директорами науково-дослідних інститутів... Хоча нарада — це напрацювання різноманітних порад, а

Давать с о в е т ы станет
Лишь тот, кто не изведал горя.
Попался сам, так поглядишь куда
Девались в нем и разум и терпенье.

У. Шекспир

Вважається, що чим більше д у м о к висловлюється на нараді, тим більше вона (нарада) корисна. Хоча Блез Паскаль має свою оригінальну

версію з цього приводу: «Вся гідність людини в її думці, але що таке ця думка? Яка ж вона дурна!

Отже, думка варта захоплення і незрівнянна за своєю природою. Щоб стати предметом зневаги, вона повинна була би мати дивовижні вади, але вони в неї такі, що нема нічого сміховиннішого за неї. Яка вона велика за своєю природою! Яка ница за своїми вадами!»

У висновках кожного зібрання малого чи великого завжди дзвенить головне:

ПЕСНЯ О ПЛАНАХ

Чтобы не попасть в капкан,
Чтобы в темноте не заблудиться,
Чтобы никогда с пути не сбиться,
Чтобы в нужном месте приземлиться, приводниться, —
Начерти на карте план.

И шагай и пой беспечно —
Тири-тири-там-тирам!..
Встреча обеспечена —
В плане все отмечено
Точно, безупорочно и пунктиром.
Тири-тири-там-тирам
Жирненьким пунктиром...

Если даже есть талант —
Чтобы не нарушать, не расстроить,
Чтобы не разрушить, а построить,
Чтобы увеличиться, удвоить и уторить, —
Нужен очень точный план.

Мы не точный план браним, и
Он ползет по швам — там-тирам...

Дорогие вы мои,
Планы выполнимые,
Рядом с вами мнимые —
пунктиром.
Тири-тири-там-тирам —
Тоненьким пунктиром...

Планы не простят обман, —
Если им не дать осуществиться —
Могут эти планы разозлиться
Так, что завтра куколкою станет гусеница, —
Если не нарушить план.

Путаница за разинею
Ходит по пятам — там-тирам, —
Гусеницу Синюю Назовут гусынею.
Гните свою пунктиром!
Не теряйте — там-там-тирам —
Линию пунктира!

Владимир Высоцкий

е) Я ще жодного разу не чув у ЗМІ від якого-небудь міністра охорони здоров'я України, щоб він говорив так щиро,

З ПОВАГОЮ ДО МЕДИКА

Під час прес-конференції, яка відбулася у Тернополі 17 липня, віце-прем'єр-міністр — міністр охорони здоров'я Раїса Богатирьова закликала ЗМІ припинити формувати негативний образ українських медиків. Вона наголосила на тому, що неправильно формувати увагу громадськості лише на недоліках у вітчизняній системі охорони здоров'я, обходячи увагою позитивні моменти. Адже формування негативного образу медиків може призвести до знецінення професії лікаря, а відтак виникнення ще більших кадрових проблем, ніж ті, що сьогодні існують. «Потрібно говорити про лікарів, які рятують людей у драматичних ситуаціях. А у нас про такі випадки майже не згадують. Наприклад, після аварії на Чернігівщині медичні працівники, що надали допомогу постраждалим туристам, не отримали жодної подяки», — сказала Р. Богатирьова. Міністр охорони здоров'я висловила побажання, щоб ЗМІ формували у громадян повагу до лікарів та їхньої праці. Прес-служба МОЗ України («Ваше здоров'я» 27. 07. 2012).

Мій життєвий досвід дозволяє стверджувати, що лише той керівник успішно пройшов випробування на міцність та людяність, котрий може захищати своїх підлеглих. І за таких умов керівник може розраховувати на розуміння А. Ламартіна:

В жемчужине росы, повысшей на стебле,
Узришь ты лик н е б е с в величии их вечном,
Как в синеве стихийной, в море бесконечном.

А нам, медикам, завжди необхідно мати з собою слова
врача-терапевта Христофора Вільгельма Гуфеланда (1762–1836):
«Помышляйте непрестанно о том, что вы и в чем заключается
обязанность Ваша? Бог сподобил вас драгоценного таланта и служения
великого, в охранении священного огня жизни, в раздавании Его даров
неоцененного здоровья и в знание и в употреблении таинственных сил,
влитых Им в природу веществ для пользы человека. Обязанности
священные и возвышенно важные! Исполняйте их в состоянии
безукоризненно чистой совести, не для собственной выгоды, не для
собственной славы, — но во славу Господа и во спасении братии. Знайте,
что некогда вы непреложно должны будете дать отчет о поведении вашем,
об употреблении вверенного вам делания».

А нам, медикам, на старість літ, щоб була лише така

ЗУСТРІЧ

Зустрів сьогодні пацієнта,
котрого довго лікував —
і спогадів з'явилась лента,
немов хтось міток розв'язав.

Ніби зрадів старий, що бачить
мене живого, на ногах...

Це й сил йому дало неначе
на дальший життєвий свій
шлях.

Питань усяких цілу низку —
ніби я йому, він мені.

І дякував мені, як близький,
за лікування всі цінні.

Як мило стрінути людину,
що дяку в пам'яті несе
за мою працю — медицину,
життям, що вела мене все.

Михайло Качалуба (лікар, тернополянин)

6. І, головне, головне для мене... Для мене, впевненого в наближенні
свого фінішу, для всіх оточуючих, також в цьому впевнених — і це
об'єктивна закономірність, яку я ще спокійно сприймаю. І ось, раптово, в
моєму житті спостерігаються неочікувані

ПОВОРОТИ ІСТОРІЇ (МОЄЇ — І. С.)

«Такого ще не було!» Правильно, але на поворотах історії має бути той перший крок і той перший сміливий, що вчинить його (Ірина Вільде). Дійсно «Такого ще не було». Віце-прем'єр, Міністр охорони здоров'я, член-кореспондент національної Академії медичних наук України, доктор медичних наук, професор, лауреат державної премії України, багаторазовий депутат Верховної Ради України... Раїса Василівна Богатирьова робить такий перший і сміливий крок, крок людської гідності: вона перед численними делегатами розширеної колегії, залишає стілець головуючого цього поважного зібрання, коли я в складі ректорату з'являюся на сцені залу, підходить до мене та з хвилюючо-захопленими словам обнімає й цілує мене під шквальні аплодисменти залу. Це не лише вдячність за колишню спільну працю (коли я був ректором), це не лише повага до мого віку, це не лише свідчення моїх позитивних наукових та літературних здобутків, а, насамперед, проява людяності, адже «За нами наша животность, впереди наша человечность; только свет ч е л о в е ч н о с т и может нас согреть и освещать, может эмансипировать нас, сделать нас достойными, свободными, счастливыми и осуществит братство между нами; он сияет всегда не в начале истории, но в конце ее» (М. Бунин).

Така велична подія збурила всі можливі в моєму віці позитивні емоції та спонукала до усвідомлення того, що і я людина, а тому я

Молюся нашій Пресвятій Покрові —
благослови і пера, і шаблі!
Бо лиш народи, явлені у Слові,
достойно жити можуть на землі

Ліна Костенко

Пройшло декілька днів після вищезазначеного дійства, і я подумав, чи дійсно Раїса Василівна так щиро й тепло вітала мене, чи це лише був прояв української народної прозової творчості типу

ДУРЕНЬ ДУМКОЮ БАГАТІС

Лежить циган по обіді й міркує:

— Ет, каже, — як на оцій кобилі одурю, то візьму бариш,
розторгуюся, то куплю хату та хазяйство заведу.

А діти:

— І корову купимо!

А циган:

— Авжеж, купимо, приведе нам корова телятко, а телятко...

— А я сяду верхи, син каже, — та й їздитиму на теляткові.

Циган як схопиться, як почне його чухрати нагаєм:

— А не сідай! А не сідай!.. Бо спину зломиш.

Але то була дійсність, а не марево. А тому мене тягне до народної пісеньки

ВИШНІ, ЧЕРЕШНІ РОЗВИВАЮТЬСЯ

Вишні, черешні розвиваються.

Синє озеро розливається. *(Двічі)*

Ясне сонечко усміхається,

Жито силоньки набирається. *(Двічі)*

Через тин вишня похилилася...

Кума з кумою посварилася. *(Двічі)*

Жовте листячко осипається...

Кума з кумою вже не знається. *(Двічі)*

Тобі яблучко, мені грушечка, —

Не сваримося, моя душечка! *(Двічі)*

Тобі яблучко, мені зернятко, —

Не сваримося кумо-серденько! *(Двічі)*

А це вже після вручення Раїси Василівни диплома Почесного професора нашого університету: зліва від Раїси Василівни — Леонід Якимович Ковальчук, ректор університету.

А тому

Які б нові
Науки
Не виникали,
Найголовнішою буде одна —
Наука Христова.

Богдан Мельничук

Справа від Раїси Василівни — я. Мені сьогодні аж страшно. Ну як я посмів з таким глибоким відчуттям охопити своїми двома руками руку віце-прем'єр-міністра, Міністра охорони здоров'я?! Мабуть, не привітання були головним в цих рухах, а надзвичайне захоплення цією чарівною жінкою, яка проявила рідкісну сьогодні людяність! І мені став прийнятним вислів К. Станіславського: «Зрозуміти — значить відчувти». Зрозуміти і відчувти...

Щаслива мить така мала,
Але ж була вона... Була!

Іван Гермаківський

*А це вже сувора та офіційна фотографія. Вона засвідчує, що: а) ректор та
ex-ректор Тернопільського державного медичного університету раді
зустрічі з високим гостем на своїх теренах; б) дружба в медичних колах не є
переможеною тому, що*

У лісі ліс виходить з-за куліс.
Стоять ансамблі сосен і беріз.
І над медовим подихом галявин
сміється сонце усміхом білявим.
Бджола гойдає квітку на стеблі.
Тріпочуть чорно-сині мотилі, —
Так ніби казка
розплющить очі і заплющить,
розплющить і заплющить...

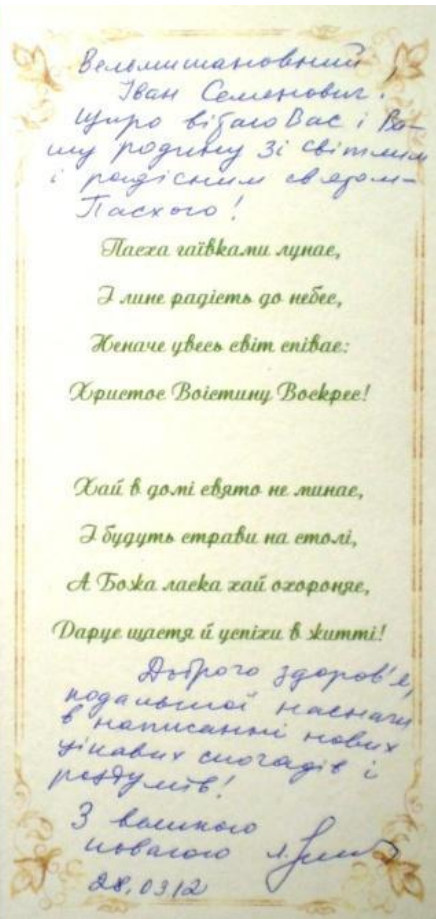
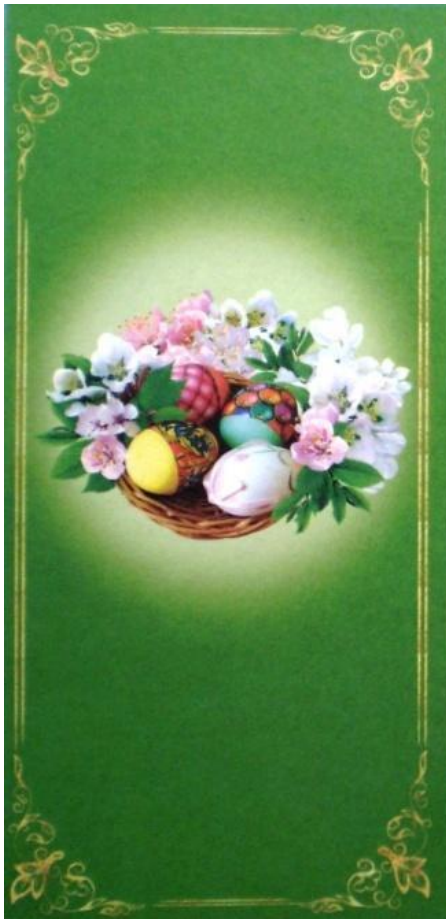
Ліна Костенко

«Я відкрив вікно і серце. Сонячне світло заповнило кімнату, любов — мою душу» (Пауло Коельо). Якраз так. Якраз подібним я керуюсь у своєму житті. І це виправдує моє буття. Мабуть, тому я не відчуваю самотності і навіть не готуюсь до неї, як це радить Андрій Ворон: «Втішаючись у юрбі, в родині, пам'ятай про самотність. Готуйся до неї. Навчайся прийняти її. Самотніми приходимо в цей світ. Самотніми відходимо».

Моє кредо: не пам'ятай про самотність! Нехай вона буде сама з собою, а не зі мною, з тобою...

Про яку можна говорити самотність, коли я спілкуюся з такими чарівними жінками, як Раїса Василівна, Людмила Василівна...

Людмила Василівна вітає мене зі святами та...

Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю Вас і Вашу родину зі світлим і радісним святом —
Пасхою!

Пасха гаївками лунає,
І лине радість до небес,
Неначе увесь світ співає:
Христос Воістину Воскрес!

Хай в домі свято не минає,
І будуть страви на столі,
А Божа ласка хай охороняє,
Дарує щастя й успіхи в житті!

Доброго здоров'я, подальшої наснаги в написанні нових цікавих спогадів і роздумів!

З великою повагою

підпис

28. 03. 12

Людмилу Василівну ні на мить не покидає творча праця, що робить її особистість цікавою та привабливою. Цікавою в трудовому колективі медичної академії, в родині, в спілкуванні з друзями і однодумцями...

Багаторічне спілкування на ниві ректорства з Людмилою Василівною викликає в мене поетичне натхнення:

Вытру слезы средь самого пыла,
И богине своей и врагу
Пламя сердца, как ладан кадила,
Не щадя своих сил, разожгу.
Светозарность ее мне на горе.
В нем она не повинна сама.
Я премудрость ловлю в ее взоре
И схожу от восторга с ума.
Как ей не поклоняться с любовью?
Красоте ее имени нет.
Только ради ее славословья
Я оставляю в поэзии след.

Борис Пастернак

І таке мені хотілось сказати словами Генріха Гейне: «...Пока в сердце моем царит любовь, а в голове моего ближнего — глупость, у меня не будет недостатка в материале для писания. А сердце мое будет любит вечно, пока на свете есть женщины; остынет оно к одной и тотчас воспылает к другой; как во Франции никогда не умирает король, так никогда не умирает королева в моем сердце; лозунг его: «La reine est morte, vive la reine» (Королева умерла, да здравствует королева!). Точно также никогда не переведется и глупость моих ближних. Ибо существует

одна мудрость, и она имеет определенные границы, но глупостей существует тысячи, и все они беспредельны. Ученый казуист и духовный пастырь Шупп говорит даже: «На свете больше дураков, чем людей» (Шуппиевы поучительные творения, с. 1121)...

Людмила Васи́лівна також могла б сказати словами Раїси Пепескул (м. Запоріжжя), що

СВЯТОЕ НАЗНАЧЕНИЕ МОЕ

Как нежно пахнет чистое белье,
Как чистые листы перед строкою.
Все вымыто — сверкает и поет,
И я довольна, кажется, собою.
Пусть называют бабьей эту блажь,
Но я горжусь таким в себе началом:
Чтобы фиалка на окне жила
И на гардинах солнышко качала.
Превкусно пахнуть, плавали блины
В разложенной по блюдецкам сметане.
И мне без этой блажи не нужны
Другие удивительные грани.
Так нежно пахнет чистое белье,
Как чистые листы перед строкою.
Святое назначение мое —
Быть женщиной, а уж потом рекою.
І куди я не піду і куди я не поїду,
ніде не кину я мою,
мою кохану медицину.

Так скажу я, так скаже Людмила Васи́лівна, так скаже Раїса Васи́лівна, так скаже... кожний, хто безмежно любить медицину, хто не уявляє своє життя без постійного спілкування з хворою і здоровою людиною, хто не уявляє своє життя без постійної допомоги страждаючим тілом і душею.

А тому я наведу статтю-біль Катерини Амосової, члена-кореспондента НАМН України, заслуженого діяча науки і техніки

України, лауреата державної премії України, доктора медичних наук, професора:

ВРАНЦІ СТИЛЬЦІ, УВЕЧЕРІ — ТЕНДЕР...

(«ДТ» № 17, 11 ТРАВНЯ 2012)

Охорона здоров'я — тема вічна і багатопланова. Те, що відбувається в ній, хвилює всіх і кожного. Те, чого не відбувається, а мало б відбуватися, — не менш хвилююче. Українська «охорона здоров'я», як «похорон здоров'я» — грікий жарт, на жаль, недалекий від істини. У діапазоні професійному й моральному — від одвічного питання «життя і смерті» до власного досвіду перенесених хвороб і так званого медичного обслуговування. Інколи це те ж саме що вибирати гаманець або життя.

Медицина — наука неточна, це не математика, і, мабуть, тому заведено думати, що кожному під силу в ній розібратися й виправити лікаря. Часто цілком справедливо пацієнта не влаштовують ні результат, ні сам процес. При цьому майже всі, від пенсіонерів до верховних чиновників, знають «як потрібно», — не тільки лікувати, а й реформувати.

Мене, як і багатьох, напевно, колег-лікарів, котрі працюють в українській бюджетній медицині, не тішать результати моєї праці, часто досягнуті не «завдяки», а «всупереч». Гірко усвідомлювати свою більшу або меншу причетність до багатьох її інших «результатів» і частку особистої відповідальності. Знання, як можна і потрібно лікувати ефективно — з міжнародних стандартів та досвіду роботи закордонної охорони здоров'я, — посилює гіркоту безпорадності, коли лікувати — нічим, виконати важливі обстеження — неможливо, а результатам діагностики, зробленої, у тому числі, й за гроші хворого, не можна вірити на 100 відсотків.

Ще важче, коли надія на «краще майбутнє» (принаймні досягне для огляду) того, чому присвятив своє життя, — дуже слабка. На жаль, стан нашої охорони здоров'я залежить не тільки від стану економіки, а й від соціальних чинників — насамперед рівня моралі, що визначає рівень корупції.

Суто теоретично я припускаю, що для якоїсь (невеликої) частини осіб, котрі приймають нині управлінські рішення в нашій нещасній

галузі, на різних рівнях — від національного до лікарняного, спонукальним мотивом є не користь, а суспільне благо. Однак на практиці більшість результатів «перетворень» — виключно негативні. І навіть коли, можливо, «хочуть як найкраще», неминуче виходить «як завжди» — через некваліфіковане втручання в складні системи в ручному режимі, коли не прораховані з допомогою науки ефекти збурень зі знаком «мінус» переважають очікувані «плюси».

Певні сподівання на зміни в медицині на краще я пов'язую з розвитком в Україні громадських організацій — паростків громадянського суспільства. Жодної більш-менш здорової програми з охорони здоров'я ні в опозиції, ні у влади я ще не бачила. Та й звідки їй узятися в людей, котрі знають нинішню бюджетну медицину на прикладі Феофанії! У мене таке відчуття, що як можновладці, так і лідери опозиції **БОЯТЬСЯ** зустрічі з «медициною для народу» — такою собі медициною гетто. І плани реформ охорони здоров'я, як у чинної влади, так і в опозиції, — це реформи сфери, користуватися якою САМІ вони не планують, така реформа «не для себе» — на відміну, скажімо, від КПК і податкового кодексу.

Я рада бачити паростки громадянського руху із завоювання децимі конституційних прав такими громадськими організаціями, як організація хворих на ВІЛ/СНІД. У боротьбі за своє життя (а це саме так!) її активісти «видушують» закупівлю необхідних препаратів і протистоять ліквідації відділення, де вони лікуються, в інституті інфекційних хвороб. Браво! Так тримати!

Очікуючи дуже проблематичного позитиву в майбутньому, я б хотіла висловити свою думку стосовно деяких процесів, які відбуваються нині в українській охороні здоров'я, що може бути корисною для небайдужої і непасивної частини українського суспільства.

Основна проблема — недоступність медичної допомоги для великої частини населення, насамперед допомоги невідкладної, і будь-якої допомоги — у сільській місцевості. На випадок ненадання медичної допомоги лікарем є стаття КК, яка, на жаль, «не працює» для адміністраторів від медицини. А мала б! За незабезпечення засобами надання швидкої допомоги, часто — життєрятівної, що унеможливорює виконання такої необхідної операції — тому що НІЧИМ, а у хворого і

родичів НІ НА ЩО купити необхідне. Як дивитися їм в очі? І яка планка моралі народних обранців, що отримують «законні» гроші «на оздоровлення»?

Перехід на сімейну медицину міг би вирішити проблему тільки за умови початкових величезних бюджетних вкладень, яких немає і не буде: на зарплату медикам (підвищення уп'ятеро-вдесятеро, проти нинішнього рівня, інакше працювати, як і раніше, буде нікому), машину з бензином хоча б у сільській місцевості, елементарне обладнання амбулаторій сімейних лікарів (електрокардіограф, рентген, фіброгастроскоп тощо) і забезпечення ліками. Поки що фінансуються тільки нові вивіски.

Укрупнення лікарень в «округах», де можна зосередити сучасне обладнання і кваліфіковані кадри, — це позитив, але для країни з розвинутою мережею шляхів, достатньою кількістю машин «швидкої допомоги» та бензину, достатнім бюджетним забезпеченням ліками, доглядом, постільною білизною та їжею. У реаліях України і хворих у лікарню нічим везти, і родичі за 100 км щодня автобусом не наїздяться — годувати, поїти, перестилати, перевертати в ліжку і головне — купувати медикаменти. Взагалі, ініціація всіх реформ, якщо, звісно, це не фікція, потребує чималих коштів. «Где деньги, Зин?»

Тепер — про деякі невеликі наявні резерви. У бюджеті на нашу з вами убогу безкоштовну медицину певне фінансування все ж таки закладене — і не тільки на злиденну зарплату медикам і комунальні послуги, а й на закупівлю медикаментів, обладнання та видаткових матеріалів. І зростання кількості громадян, включно з відносно незабезпеченими, які через нестерпність процесу бюджетного лікування переходять лікуватися у приватні структури, поліпшує становище тих, які залишаються. До речі, на руку і еміграція, і коротка тривалість життя українців. Істотне «але» — м'яко кажучи, масові зловживання у процесі бюджетних закупівель на всіх рівнях, від міністерства до лікарні. У вартість закладено «відкоти» — наприклад, в історії з придбанням ангіографічної установки для кардіології Олександрівської лікарні м. Києва: два роки тому це було 600 тис. дол. У «пакеті» цільової програми з ангіографії раптом з'явилися якісь польські стільці для персоналу із зазначеними в тендерній пропозиції розмірами сидінь та висотою в міліметрах. Причому пропозицію на їх поставку отримали за добу до

оголошення тендера у пресі, що з'ясувалося під час наступного «розбору польотів»... До речі, КМДА проводила цей тендер двічі, обидва рази оголошувався «переможець», однак гроші проплачувати побоюлися, — я дійшла до Антимонопольного комітету і заступника голови тендерної палати України... Результат: Олександрівська лікарня, де за «швидкою допомогою» лікується половина хворих з інфарктом міокарда м. Києва, залишилася без ангіографа...

І лікарі регулярно проводять маркетинг — у якому медзакладі м. Києва (три інститути НАМН, один центр МОЗ, одна установа ДУСі та одна муніципальна клініка м. Києва) хворі можуть зробити коронарографію найдешевше, «вилка» приблизно втричі — чим не ринок? До речі, може, комусь із читачів це стане у пригоді — останнім часом найдешевше в інститутах НАМН...

Ще втрати — за завищеною ціною часто купується від «не зовсім того» до «зовсім не того»... Механізм елементарний і відпрацьований ідеально, впіймати за руку — неможливо. Надія — тільки на контроль громадських організацій і публічність... Нечисть боїться світла...

Не втримаюся від розповіді ще про один окремих випадок, м'яко кажучи, нераціонального витрачання бюджетних грошей. Думаю, відомого. Це — санаторне лікування, яке тепер часто називають більш модним і красивим словом «реабілітація». Переконана, що країна, в якій не менше 50% громадян, у котрих «відмовили» нирки, приречені на смерть через недоступність гемодіалізу та трансплантації, і так далі, і так далі, не може дозволити собі оплачувати за немалими й різко завищеними цінами (тут своя корупція) відпочинок найменш хворих громадян, навіть коли вони справно вносять кошти до фонду соціального страхування. Наведу приклад: 24-денне лікування свіжим повітрям і чотирма-шістьма власними пігулками в дуже скромних готельних умовах для обраних, «найміцніших» хворих після інфаркту у санаторії під Києвом оплачується профспілками на суму близько 6000 гривень. Ось звідки можна взяти гроші на виконання коронарографії всім, хто переніс інфаркт, до чого справедливо закликає академік Г. Книшов. Але якщо ці профспілкові гроші переспрямувати на реальне лікування хворих неможливо («кишені» різні), а майбутнє санаторіїв — приватизація за копійки, тоді

хай краще громадяни України, яким недоступні «Ореанда» й Кіпр, продовжують у них відпочивати!

Порівняно зі зловживаннями у процесі витрати «нічийних» бюджетних грошей, поширена, на жаль, практика «підгодовування» дистриб'юторами лікарів, котрі направляють пацієнтів у певну аптеку або лабораторію, блідне. До речі, значно ширші масштаби має «небайдужість» до проблем громадян провізорів в аптеках, які співчутливо коригують призначення лікаря й підказують, препарат котрої фірми краще купити, благо аналогів («копій» брендів) — не злічити, а рецепти необхідні лише на снодійне. Повірте, що, попри всю недовіру (для якої в суспільства, на жаль, є підстави) до лікаря, все-таки краще лікуватися в нього, ніж у провізора.

Ще трохи про українського «бюджетного» лікаря. Якщо говорити про суто матеріальний бік роботи, то, отримуючи зарплату, вдвічі нижчу від середньої у країні (до речі, зверніть увагу, якою сумою держава оцінює життя своїх пересічних громадян!), погодьтеся, лікар сьогодні дуже зацікавлений у тому, аби хворий залишився задоволений результатами лікування і, коли трапиться нагода, прийшов знову й знову. У таких умовах, та ще й при тому, що «зайвих» грошей у хворих, які лікуються в бюджетній медицині, немає (а часто немає й «незайвих»), свідомо призначати непотрібні ліки — просто немає рації. Я не кажу про «мнимих» хворих, яких, повірте, чимало: щоб краще почуватися, їм дуже потрібні пігулки, а краще — крапельниці з «плацебо», адже фізичні тренування та інші складові здорового способу життя вони з обуренням відкидають.

Останніми роками, з припиненням бюджетного фінансування всіх статей, крім зарплати, комунальних послуг, дуже обмеженого харчування хворих і, з перебоями, поставок частини медикаментів (причому не найнеобхідніших — принцип вибору тут інший), у практиці «бюджетної» лікувальної роботи, переважно у стаціонарах, з'явився новий аспект. Щоб пацієнти «лягли» ще раз, завідувачам відділень (більше) і лікарям (менше) доводиться «скидатися» на підтримання мінімальних умов для перебування і лікування. Це дрібні й не дуже поточні ремонти (від лагодження бачка унітаза та паяння проводів-електродів тимчасового електростимулятора серця і монітора — до лагодження УЗД-апарату),

купівля мийних засобів, прального порошку, побутових пральних машин тощо. Частою статтею витрат, принаймні в Олександрівській лікарні, є гумові рукавички собі і медсестрам для захисту від вірусів гепатиту та ВІЛ, розчини для внутрішньовенного введення ліків і набір життєвартівних препаратів в обмінний фонд для тих, кого привозять карети швидкої допомоги. Але, в міру зубожіння населення та переорієнтації середнього класу на медицину приватну, дедалі більше хворих не в змозі поповнювати цей «фонд». Нарешті, в охороні здоров'я нині існує вертикаль «планових» поборів — як у ДАІ...

Кілька років тому у програмі Савіка Шустера, присвяченій реаліям української медицини, чиновниця КМДА І. Кільчицька допитувалася в лікаря, що вирішив висловити наболіле в прямому ефірі, але спиною до камери: «Чому ви боїтеся назвати своє прізвище? Невже можна боятися втратити таку роботу, за яку ви отримуєте копійки?» На жаль, багатьом нашим чиновникам і політикам не дано зрозуміти, що є покликання — бути лікарем, яке, попри все, що відбувається наразі в Україні, міцно тримає у професії... І не хочеться, вмючи лікувати, йти торгувати на ринку (де, до речі, сьогодні не менше проблем) або навіть ходити по провізорах і лікарях як медпредставник фармфірми.

Роль якості підготовки і підвищення кваліфікації лікарів для роботи галузі неможливо переоцінити. Наша система медичної освіти достойна слугувати предметом окремої розмови. Проте тут я хочу порушити тільки одну важливу і, на мій погляд, вирішувану проблему на стику «навчання» з «лікуванням», що стосується роботи клінік медичних вузів і академій (інститутів) післядипломної підготовки лікарів. Це відсутність регламентації взаємодії двох паралельних підлеглих Міністерству охорони здоров'я вертикалей: «медперсоналу» лікувально-профілактичних установ на чолі з головним лікарем і безпосередніх учасників лікувально-діагностичного процесу — викладачів кафедр на чолі із завідувачами, їхніх ординаторів, аспірантів, інтернів і студентів, що перебувають у підпорядкуванні ректорів вузів. Такий стан речей ставить усі три види діяльності кафедри — лікувальну, навчальну й наукову — у залежність від рівня професіоналізму та доброї або (частіше) недоброї волі головного лікаря. При цьому значне обмеження можливостей і прав завідувачів кафедр та доцентів, як

висококваліфікованих спеціалістів, впливати на організацію лікування хворих в установі і його безпосереднє проведення, звісно, позначається на лікувальному процесі. Але не тільки: постійні «наїзди» на навчальний процес — від рейдерського захоплення навчальних приміщень, дуже привабливих із погляду можливості здавання в оренду або облаштування вір-палат, до створення перешкод контактів студентів та інтернів із хворими — ставлять його під загрозу зриву і негативно позначаються на якості практичної підготовки.

Можливість для студентів-медиків працювати у клініці під керівництвом досвідчених викладачів біля ліжка хворого — неоціненна для формування молодого лікаря. Університетські клініки як навчальні, лікувальні та наукові центри існували в Росії ще на початку минулого століття і, після реанімації, успішно діють у Москві й Петербурзі. Аналогічна модель «вдалого поєднання супідрядності» успішно розвивається в країнах Євросоюзу та США як оптимальна для вирішення взаємозалежних завдань. Переконана, що створення університетських клінік не тільки дозволить поліпшити до- і післядипломну підготовку лікарів, а й підвищить якість лікування хворих і рівень науки, забезпечить міжнародну співпрацю з профільними університетськими клініками за кордоном. Створення при університетських клініках піклувальних рад (ще одна успішна на Заході модель) розширює можливості залучення позабюджетних коштів і спонсорської допомоги для модернізації та розвитку, забезпечуючи прозорість і контроль їх використання.

Насамкінець хочу повернутися до початкової тези. Шанс «маленьких українців» реалізувати своє право на достойну медичну допомогу, а українських лікарів — право на цивілізовані умови праці і гідне місце в суспільстві значною мірою залежить від нашої суспільної активності та громадянської позиції. Ми повинні ним скористатися.

І знову жінка, і знову я в піднесенні, і знову мрія перетворюється в дійсність... Прочитайте уважно цього листа та скажіть, будь ласка, чи бувають більш надихаючі, більш приязні послання, які примушують людину творити, жити?..

Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!

Високоповажні
Лідія Василівна
та Іван Семенович!

Вітаю Вас зі світлим
днем Воскресіння Христового!

Нехай ранкові церковні
дзвони сповіщають радісну
звістку про урочисте свято.

Нехай сповняться Ваші
серця радістю, миром, а Божа
ласка наповнює душі приємни-
ми відчуттями дарувати, в
ці дні, дорогі слова:

„Христос Воскрес!
Воістину Воскрес!“

P.S щиро дякую за Вашу
нову творчу стародруков-книж-
ку. Ні в якому художньому
творі не знайти такого своє-
рідного. Тетиво, де поєднано
пошуття, мери, правила, чистоти,
модерної досконалості і мо-
рові до життя, лікарської і
педагогічної етики.

Своїми книжками спога-
дами Ви, Іване Семеновичу,
надихаєте кожного читача

переглянути свій життє-
вий шлях, починаючи з
дитинства.

Ви даруєте багату і
велику спадщину глибоких
творчих знань, умінь, які
давалися Вам нелегко.

Про Ваш життєвий
творчий шлях мені при-
йшли на думку такі
слова: „Ви все життя

шукали нелегких стезок.

Життя проходить.

І Ваше ім'я вкарбоване
у безлічі книжок.“

Нехай ще довго Ваше здо-
ров'я служить такій бла-
городній справі.

Бажаю світлої творчої
думки для подальшої праці,
родинної теплоти,
сімейної злагоди і
любові.

З великою шанобою і вва-
жістю до Вашої родини.

Надія Петрівна
10.04.12р. Олександр Масляк

Христос Воскрес!

Воістину Воскрес!

Високоповажні Лідія Василівна та Іван Семенович!

Вітаю Вас зі світлим днем Воскресіння Христового.

Нехай ранкові церковні дзвони сповіщають радісну звістку про урочисте свято. Нехай сповняться Ваші серця радістю, миром, а Божа ласка наповнює душі приємними відчуттями дарувати, в ці дні, дорогі слова:

Христос Воскрес!

Воістину Воскрес!

Р. С. Щиро дякую за Вашу нову творчу скарбницю — книжку.

Ні в якому художньому творі не знайти такого своєрідного стилю, де поєднано почуття міри правил пристойності, людської доброти і любові до життя, лікарської і педагогічної етики.

Своїми книжками-спогадами Ви, Іване Семеновичу, надихаєте кожного читача переглянути свій життєвий шлях, починаючи з дитинства.

Ви даруєте багату і велику спадщину глибоких творчих знань, умінь, які давались Вам нелегко. Про Ваш життєвий творчий шлях мені прийшли на думку такі слова:

«Ви все життя шукали нелегких стежок.

Життя проходить.

І Ваше ім'я вкарбоване у безліч книжок».

Нехай ще довго Ваше здоров'я служить такій благородній справі.

Бажаю світлої творчої думки для подальшої праці, родинної теплоти, сімейної злагоди і любові.

З великою шаною і вдячністю до Вашої родини.

Надія Петрівна Онищак-Маслюк

10. 04. 12 р.

Я дедалі більше переконуюсь в тому, що людина все ж таки розумна, що в неї закладена тяга до добра, до шляхетних учинків, що з нею

ХРЕСТ

Хреста нас знаменем хрестили,

Ростем під знаменем хреста.

З хреста пливуть всі наші сили

І віра наша пресвята.

Під тим знаком хреста пречудним

Боролись наші предки все

І поступали шляхом трудним

Як Той, що тихо хрест несе.

І під знаком хреста лягали

Вони за віру в тьму могил.

Знаком тим зло перемагали

Як Той, що пекло переміг.

Упали ворота, та тьмою
Покритий наш народ зостав
І в тьмі непевною ногою
Ступав, а куди — й сам не знав.
І знов хреста чудова сила
Проникла помрачений зор
І сонні душі пробудила,
Вказавши нам святий прапор.

Іван Франко

Отже, кожна людина має святий прапор свого життя, який засвідчує і намір, і вчинки, і які визначають мою, твою... сутність.

Надія Петрівна, сумлінна та зразкова вчителька моєї онучки Віки, своїми добрими діями підтвердила думку Мішеля Монтеня (1533–1592), що

НАШІ ВЧИНКИ ТРЕБА СУДИТИ ЗА НАШИМИ НАМІРАМИ

Смерть, так кажуть, звільняє нас від усіх зобов'язань. Знаю: ці слова тлумачили і сяк, і овав. Генріх Сьомий, король англійський, уклав угоду з доном Філіппом, сином цезаря Макиміліана, або (так для нього буде почесніше) батьком цезаря Карла П'ятого, про те, що Філіпп передасть його до рук дука Сефолка, його ворога зі сторонництва Білої Троянди, який утік з батьківщини і знайшов притулок у Нідерландах, а там той натовість присягне не важитися на життя цього дука. А проте, вже на божій постелі, він наказав синові у духівниці негайно згладити дука по своїй кончині.

Недавня трагедія у Брюсселі, яку нам явив дук Альба з графом Горном та Егмонтом, криє в собі чимало такого, що заслуговує на увагу. Так, скажімо, граф Егмонт, який умовив графа Горна віддатися до рук дука Альби і запевнив, що той буде в безпеці, вперто домагався, щоб його стратили першим; він гадав, ніби власна смерть зніме з нього зобов'язання, взяте щодо графа Грона. Але в першому разі смерть не звільняла короля від даного слова, а в другому — граф залишився б невинний у цій справі, навіть якби його дарували горлом. Ми не можемо відповідати за те, що понад нашу силу, спромогу. А що наслідки і виконання самого зобов'язання від нас не залежать і, власне кажучи,

розпоряджатися ми можемо тільки своєю волею, то саме на цій волі з конечності ґрунтуються і в ній містяться всі людські повинності. Ось чому граф Едмонт, почувавшись у душі своєї волі зв'язаним обіцянкою, хоча дотримання її від нього не залежало, безперечно, був би звільнений від свого зобов'язання щодо графа Горна, навіть якби пережив його. Зате облудний король англійський, навмисне зламавши своє слово, не може бути виправданий тим, що відклав скаргу дука до своєї смерті, так само нема виправдання і тому муляреві у Геродота, який, усе життя вірно зберігаючи таємницю скарбів єгипетського короля, помираючи, зарадив її дітям.

На своєму віку я бачив багатьох таких, хто присипляв своє сумління тим, що привласнюючи чуже добро, сподівався загладити цю кривду, відписавши тестамент на користь законних власників. Так чинити нечесно — допускати зволікання в таких пильних справах та ще й намагатися направити кривду таким маленьким відчіпним, таким недорогим коштом. Їм годилося б скласти більшу жертву. Що більшою платиться кривавицею, що дорожчим для себе коштом, то справедливіше було б таке відшкодування. Покута вимагає жертви. Ще гірше коять ті, хто все своє життя тамуючи серце на когось із близьких, виливає лише в духовниці. Цим вони показують, що мало дбають про власну честь, накликаючи прокляття скривдженого на свою пам'ять, а ще менше — про своє сумління, не вміючи, з поваги до самої смерті, усмертити свою злосливість і залишаючи її жити після себе. Ці несправедливі судді відкладають свій вирок і ухвалюють його лише тоді, коли вже не докопатися до суті справи.

Щодо мене, то я докладу всіх зусиль, аби смерть моя не виявила нічого, чого б уже не сказало саме моє життя (розрядка моя — І. С.) (Із книги «Проби»).

Так говорю я, так би сказала і Надія Петрівна — чесний і стійкий та старанний працелюб. Надія Петрівна втілювала в життя моєї онуки Вікторії принципи видатного вчителя Василя Сухомлинського: «...Отже, необхідно, щоб особистість педагога приваблювала вихованців, надихала їх своєю цілісністю, красою ідейно-життєвих поглядів, переконань, морально-естетичних принципів, інтелектуальним багатством, працьовитістю» («Вибрані твори», т. І). Всіма цими якостями Надія

Петрівна володіла та наділяла їх мою онуку, за що ми їй надзвичайно вдячні. І щоб було таких людей, як Надія Петрівна,

ЩОБ У ПОЛІ ВРОЖАЙНО

(УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ОБРЯДОВА ПІСНЯ)

...Щоб у полі — врожайно,
Ой Даждьбоже!
На току буйно, в пасіці — рійно,
Ой Даждьбоже!
У дворі збройно, в коморі — повно,
Ой Даждьбоже!
А в домі склінно на челядоньку,
Ой Даждьбоже!
На дворі щастя на худібоньку,
Ой Даждьбоже!
На худібоньку рогатую та ще й дрібную,
Ой Даждьбоже!
Хай же вам буде бог у дорозі,
Ой Даждьбоже!
На кожному броді, на перевозі,
Ой Даждьбоже!
Ми вас віншуєм щастям-здоров'м!
Ой Даждьбоже!
Цими святами та й різдвяними!
Ой Даждьбоже!

Із книги «Міфи народів світу», Львів, 1997

І знову і знову... приємні слова, чудові побажання...

Шановні Лідіє Василівно та Іване Семеновичу!

Від усієї душі жичу Вам найкращі побажання в переддень найбільшого християнського свята — Божого Воскресіння.

Нехай Ісуса Воскресіння
Із плином Великодних свят
Вам від всяких бід спасіння
Принесе Божа благодать!
Христос Воскрес! Веселих свят!

Хай Божа Мати охороняє всю Вашу дружню родину, а Дух Святий
посилає всім Вам міцного здоров'я на многії і благії літа.

Родинної злагоди, доброї долі,
достатку та радості в рідному домі,
здоров'я міцного, щастя без краю
і паски смачної на свята бажаємо!

Р. С. Низький уклін Вам, Іване Семеновичу, за Ваші книги. Вони
зачіпають душу і серце, мабуть, всіх, хто їх читає. Натхнення, творчості
Вам у цій благородній справі.

З повагою Шевченко Л. І.

Шановні Лідіє Яси-
нівна та Іване Семе-
новичу!

Від усієї душі жінку Яви
найщиріші побажання в
переддень найбільшого хри-
стіанського свята - Вели-
кодня - Божого Воскресіння.

Нехай Господь Воскресіння
з пишном Великодніх свят
Вам від всіх бід спокійно
принесе Божу благодать!
Христос Воскрес! Веселих
свят!

Хай Божя Мати охо-
роняє всю Вашу дружку
родину, а Дух Святий по-
силає всім Вам міцного
міцного здоров'я на мно-
гії і блажії літа.
З повагою Шевченко І.І.

Родинної злагоди,
доброї долі,
достатку та радості
в рідному домі,
здоров'я міцного,
щастя без краю
і паски смачної
на свята бажаємо!

P.S. Щиро уклін Вам,
Іване Семеновичу, за Ваші
книжки. Вони зачіпають
душу і серце, мабуть,
всіх, хто їх читає. Нам
хлема, творчості Вам у
Вашій благородній справі.

Леся Іванівна продовжує благородну справу Надії Петрівни, вчить
мою 8-річну онуку Вікторію та шліфує її розум. Я завжди повторюю, що
мені в житті щастило на добрих людей, а тепер я ще можу й додати, моїй
онуці Вікторії щастить на чудових вчителів: Надію Петрівну, Любов
Богданівну, Лесю Іванівну... І все це жінки, а тому я змушений навести

ЖІНОЧИЙ ПОРТРЕТ

Ти чесна жінка, ти не продаєш
свої вроди й пестошів за гроші,

неширих поцілунків не даєш
за лакомство нещасне, за розкоші.

Ти горда жінка, ти не увійшла
в кубельце, звите дружніми руками,
найтяжчу працю ти собі взяла,
несеш мовчазно довгими роками.

Ти добра жінка, слів терпких нема
у тебе для таких, що «впали низько»,
хоч злидні перетерпіла й сама,
хоч і тобі була спокуса близька.

Ти щира жінка. Тим своє чоло
ти хилиш низько, про таких згадавши,
що продаються; знаєш, як було
їм гірко й солодко, в неволю впавши.

Бо продалась і ти. Не за срібло
і не за ласощі, не за дарунки,
але за те пестливеє тепло,
за любі речі та за поцілунки.

Се ж голод серця гнав тебе за тим,
у кого в очах діаманти ясні,
чий сміх тобі здавався золотим,
а кучері були, мов грона рясні.

Не тіло ти, а душу продала,
свій хист і розум віддала в неволю,
у каторгу довічну завдала, —
і гірко й солодко тобі до болю.

Леся Українка

Визначене розуміння Лесею Українкою жіночого портрету зовсім не дитяче, визначення обмежене тимчасовими почуттями поетеси, але воно є і може сприйматися індивідуально. Більше глибоко відтворена жіноча сутність у міфах, як ось

ДАНА І ЛАДА

Окрім богів-чоловіків, у слов'янській міфології, як і в інших світових міфологіях, були богині жінки.

Особливо прекрасною була в уяві прадавніх слов'ян вічно юна і чарівна Дана, богиня води, — Діванна, Дівонія чи Діва, так її ще називали. Дану вважали дружиною Сонця, тобто Дажбога. Це жінка-річка, жінка-вода.

Образ Дани не такий сяючий, як образ її чоловіка Дажбога. В ньому менше золота — більше срібла, більше блиску смарагдів та перлів. Ті перли в уборі Дани — вранішня роса, дорожча за коштовні камені. Можливо, саме тому деякі слов'янські народи називали Дану богинею Зорею.

Існує повір'я, що Зоря жде додому милого і вистеляє йому стежку дорогими килимами, мостить мости, садить виноградні сади, засіває поля дорогими перлами. І коли нарешті сходить сонце — сам Дажбог приходить до дружини, — увесь світ укривається перлами роси; сади і ліси стоять обсіпані дрібними росяними краплями. От живучої тієї роси ростуть і розцвітають сади та наливається солодким соком виноград. Вогонь і вода продовжують саме життя.

Деякі вчені кажуть, що від імені Дани походять назви найбільших слов'янських річок: Дон, Дніпро, Дністер, Двіна, Дунай. В народних піснях, як згадка про особливу пошану до богині, залишився, на перший погляд, не зрозумілий сьогодні приспів: ой, дана, ой, дана, дана!

Ще однією великою богинею слов'ян, яку поважали і любили в народі, була богиня весни Лада.

Люди уявляли її молодого дівчиною або дівою з дитятком. Часто її зображали з колосом і квітами або з виноградом чи яблуком.

Свято Лади наставало тоді, коли починав танути сніг.

Східні слов'яни кажуть, що богиня Лада тримає на руках дитину і пучечок червоної калини, а не галузки винограду, як вважають інші слов'янські народи.

Багата народна фантазія змалювала Ладу неабиякою красунею. Її прихід — це завжди свято і радість. Люди так люблять сонце і тепло, що особливо нетерпляче очікують приходу богині весни Лади. Вона пробудить природу — земля стрепенеться від сну, зазеленіють поля, сади, і життя забуває з новою силою. Богиня весни у народних переказах — це ще й втілення Любові. Тож не випадково своїх коханих наші предки називали ладами (із книги «Міфи народів світу», Львів, 1997).

І це надихає мене навести білоруську народну обрядову пісню:

СПАСИБІ ТОБІ, БОЖЕ...

Спасибі тобі, Боже,
Що з зимою попрощались,
Що весни діждались!
Поможи нам, Боже,
В добрий час почати
Весну прикликати!
Прийди, прийди, весно,
Прийди, прийди красна,
Принеси нам жита,
Принеси нам цвіту
В наші хороводи,
Щоб сплести віночок!
Їде весна, їде
На золотім коні
В золотім жупані,
Виїздить сохою,
Сиру землю оре,
Везе, везе весна,
Везе, везе красна
Ясні дні,
Часті дощі,
Зеленії трави,
Красні квіточки
Нам на віночки.

І знову, і знову...

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Від щирого серця вітаю Вас із найсвітлішим Християнським святом — Великоднем!

Бажаю Вам Божого благословення, добра, щастя, здоров'я, справдження всіх надій і сподівань, миру, достатку та злагоди! Нехай буде багатим ваш святковий кошик, а Великодні дзвони відзвучать в серці радістю і натхненням, отим не вичерпним, у вас яке є завжди для написання таких чудових книг. Щиро вдячна за Вашу працю та особливо велике спасибі за добре слово про нас, педіатрів.

З глибокою повагою Т. Сорокман

Вельмишановний Іване Семеновичу!

Від щирого серця вітаю Вас із найсвітлішим Християнським святом — Великоднем!

Бажаю Вам Божого благословення, добра, щастя, здоров'я, справдження всіх надій і сподівань, миру, достатку та злагоди! Нехай буде багатим ваш святковий кошик, а Великодні дзвони відзвучать в серці радістю і натхненням, отим не вичерпним, у вас яке є завжди для написання таких чудових книг. Щиро вдячна за Вашу працю та особливо велике спасибі за добре слово про нас, педіатрів.

З глибокою повагою

Т. Сорокман

Таміла Сорокман, скромна наша Лада, професор, доктор медичних наук, завідувачка кафедри педіатрії Чернівецького медичного університету, автор численних статей, посібників, підручників... з педіатрії. Скільки часу нею віддано діткам та їх близьким, скільки часу витрачено в пошуках нових ефективних методів профілактики захворювань та їх лікування, скільки... Який час натхнення в неї був, коли могла сказати:

СТОЛ — ПАРНАС МОЙ

Будто письма пишу, будто это игра,

Вдруг идет как по маслу работа.

Будто слог — это взлет голубей со двора,

А слова — это тень их полета.
Пальцем так колотя, все, что видел вчера,
Я в тетрадке свожу воедино.
И поет, заливается кончик пера,
Расщепляется клюв соловьиный.
А на стол, на Парнас мой, сквозь ставни жара
Тянет проволоку из щели.
Растерявшись при виде такого добра,
Столбенеет поэт-пустомеля.
На чернил мишуре так желта и сыра
Светового столба круговина,
Что смолкает до времени кончик пера,
Закрывается клюв соловьиный.
А в долине с утра — тополя, хутора,
Перепелки, поляны, а выше
Ястреба поварачиваются, как флюгера
Над хребта черепичною крышею.
Все зовут, и пора, вырываюсь — ура!
И вот-вот уж им руки раскину,
И в забросе, забвении кончик пера,
В небрежении клюв соловьиный.

Борис Пастернак

Скільки нас таких, як Таміла Сорокман? Для яких стіл Парнасом залишається на все життя! При цьому нам подобаються слова 104-річного Андрія Ворона: «Не ти для часу, а час для тебе. Не діли хвилину, годину. Не обганяй і не помножуй час. Скорися його звичайному і мудрому плину. І він винесе тебе, куди належить — у Вічність. Увійди в час, як у ріку, розчинися в ньому... Щоб простити минуле, пізнати теперішнє і розгадати майбутнє. І прийде спокій сили. І сила спокою».

Невгамовний та мрійливий академік Любомир Антонович Пиріг не дає спокою не лише собі, а й медичній спільноті та громадському суспільству своїми творчими доробками. Ось лише фрагмент з його останньої просторої статті

«ДЕРЖАВНА ЦІНА» ЗДОРОВ'Я ГРОМАДЯН УКРАЇНИ

(Ж-Л «УНІВЕРСУМ» 1-2, 2012)

Самозахист життя, збереження здоров'я як запоруки життя мають у своїй основі притаманний усім біологічним істотам інстинкт самозбереження. У процесі формування *homo sapiens*, людського суспільства здоров'я людини дедалі більше стає запорукою її існування не тільки як біологічного ества, а й як соціальної істоти, члена суспільства, творця суспільного прогресу, цивілізації. Поступово державницькі правлячі структури починають розуміти значення здоров'я громадян для збереження людності в державі як основи трудового, економічного, творчого, інтелектуального потенціалу. Здоров'я громадян стає одним із усвідомлених елементів державотворення. «Рівень охорони здоров'я відповідає, як правило, рівню розвитку держави» (В. Ф. Москаленко). Тому в усіх країнах світу більшою чи меншою мірою здоров'я населення перебуває під патронатом держави. З іншого боку, забезпеченість, ефективність цього патронату визначає ступінь довір'я громадян до державної влади, до окремих її представників.

Чинники, які визначають стан здоров'я, його якість впродовж еволюції людини як біологічної, соціальної істоти мінялися, мінялась їх питома значущість. Дедалі більше здоров'я громадян починає залежати від соціально зумовлених, антропогенно зумовлених чинників, від самоусвідомлення, самовизначення особистості не тільки як біологічної, а й як соціальної істоти. Від цього залежить ступінь уваги людини до власного здоров'я, дотримання нею «здорового способу життя».

Та яке б місце в суспільній ієрархії не займала людина, настає час, коли вона починає розуміти, що, за українськими народними прислів'ями, «Найбільше багатство — здоров'я», що «Здоров'я всьому голова». Чимало подібних висловлювань можна зустріти у творах учених, класиків світової літератури: «Здоров'я — не все, але все без здоров'я — ніщо» (Сократ); «Здоров'я настільки переважає всі інші блага, що по-справжньому здорова убога людина щасливіша від хворого короля» (А. Шопенгауер). Чи завжди був переконаний Г. Гайне, що «єдина краса... — це здоров'я», а чи збагнув це, коли його долала недуга?..

Традиційно під поняттям «здоров'я» розуміють фізичний стан організму, фізичні можливості його. Сучасний погляд на сенс цього поняття прийнятий ВООЗ, включений в Україні до «Основ законодавства про охорону здоров'я» в новій редакції, інтегративно враховує чинники взаємозалежності, взаємозумовленості: здоров'я — стан повного фізичного, духовного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад.

Щодо «духовного благополуччя» громадян України, то ця складова здоров'я сьогодні небезпідставно займає багато місця у ЗМІ. Це та складова, яка визначає розуміння цінності фізичного здоров'я, його вартості, виправдує піклування про здоров'я, диктує потребу здорового способу життя. На жаль, радість від життя здебільшого більшістю зумовлюється не біологічним значенням цього поняття, а соціальним. Про духовність наших громадян, 78 % яких самоідентифікуються як українці, свідчить і те, що понад 50% їх хотіли б покинути Україну і шукати щастя («духовного благополуччя»?) поза Батьківщиною. Адже 60,5 % нашого населення — на межі бідності, 15,0 % — на межі злиденності. За індексом розвитку людського потенціалу (освіта, охорона здоров'я, дохід на душу населення) Україні в 2010 році із 169 країн ООН відвела 69 місце (в 90-х роках минулого століття Україна займала одне із місць п'ятого десятка).

Наших громадян пригнічує низький ступінь довір'я (загалом — 40 %) до судів (1,2 %), міліції (2,7 %), органів влади (13,6 %), до Верховної Ради (1,8 %). Поки що більше довіряють ЗМІ (30%). Якщо у 1982 році, згідно з даними опитування, чесна праця як запорука успіху і добробуту становила 85 із 100 балів, то 2002 року — 46 балів. Виникає запитання — чи варто жити? Куди тут до здорового способу життя... Чи не приглушити незадоволення, недовір'я алкоголем, тютюновим димом, розпустою? В Україні палить тютюн 36% населення (понад 58 % чоловіків, 7 % жінок). У Європі в середньому у віці понад 18 років — 28,6 % населення. Паління тютюну як питома вага одного із чинників ризику захворювань становить у чоловіків 20,0 у жінок — 3,0.

Зловживають алкоголем в Україні 28,0 % населення у віці 18–29 років і 26,7 % — у віці 40–49 років (8,18). Щотижня в Україні вживають алкоголь близько 32 % 13-річних підлітків (у Росії — 17,34 %) і 52,7 %

15-річних. Питома вага зловживання алкоголем серед чинників ризику виникнення хвороб становить 18,3 у чоловіків і 4,3 у жінок.

У наших «владних верхах» зрозуміли небезпеку масовості паління тютюну, тому у 2009 році була створена «Державна цільова соціальна програма зменшення шкідливого впливу тютюну на здоров'я населення до 2012 року». У ЗМІ почастишали нагадування про шкідливість тютюнопаління, але, крім цього, не відчувається ніяких заходів «з профілактики, діагностики та лікування залежності від тютюну». Щодо ще одного очікуваного в цьому плані у 2012 році результату виконання «Програми» («Підготовка, перепідготовка і підвищення кваліфікації медичних, фармацевтичних, соціальних та педагогічних працівників»), то, судячи з кількості школярів, студентів з цигарками в зубах під час перерв під стінами навчальних закладів, на вулицях, також виникає сумнів у його здійсненні. Дуже дивно, що й медики самі не подають належного прикладу.

Складовою цієї проблеми є зростання поширеності наркоманії в Україні, у зв'язку з чим розроблена «Орієнтовна структура національної стратегії боротьби з наркотиками на період до 2020 року» («Нов. мед. и фарм.», 2011, № 19).

Прямий стосунок до медичної характеристики способу життя має руховий режим. Дефіцит фізичного навантаження організму загрожує ожирінням, виникненням патології серцево-судинної системи, обміну речовин (цукровий діабет) тощо. В Україні малорухливий спосіб життя встановлено у 6,1 % населення, а у віковій групі 18–29 років — у 10,9 % осіб (найвищий відсоток серед країн Європи). Із коефіцієнтів глобального тягара захворюваності відповідно для чоловіків і жінок недостатня фізична активність становить 4,9 і 6,4 %, високий індекс маси тіла — 7,2 і 11,4 %.

Прищеплювати, формувати звичку, схильність до рухливого способу життя слід з дитячого, шкільного віку. На жаль, виховні шкільні наміри в цьому напрямі нерідко завершуються трагічно, у зв'язку з чим «Голос України» наприкінці 2011 року подав серію публікацій під загальною назвою «Урок фізкультури чи фізичне безкультур'я?».

Із чинників буденного життя, що мають значення для здоров'я, не можна не згадати про харчування — набір продуктів (фрукти, овочі),

кількісна сторона (переїдання), режим приймання їжі. За невеликими винятками, незважаючи на матеріальне становище населення, можна все-таки організувати наближене до здорового харчування.

12* Сторінка 1. Сторінка 1. Сторінка 1. Сторінка 1. Сторінка 1.

Спосіб життя значною мірою зумовлюється особливостями професії людини, характеру трудової діяльності, умовами щоденної праці. За останні роки значно послабився санітарний контроль умов праці та медичної допомоги на підприємствах, у зв'язку з чим від 1998 до 2007 року рівень профпатології зріс на 67,7 % і продовжує підвищуватися.

Санітарний контроль стосується не тільки умов праці, а й зовнішнього середовища (повітря, вода, ґрунти), продуктів харчування. Без огляду на нинішні обставини, на здоров'я населення КМ України має намір вдвічі скоротити потужність санітарно-епідеміологічної служби. Недовір'я до її діяльності змусило Прем'єр — міністра М. Азарова заявити: «На превеликий жаль... взагалі відмовляюся від ковбаси, від сосисок і перейшов лише на натуральні продукти. Хоча і в натуральних продуктах може бути все, що завгодно». Ці слова цитуються в численних ЗМІ. Намір скоротити санепідслужбу пояснюють її неефективністю через корупційність. Чи не доцільніше, розумніше створити належні умови для роботи служби, ніж скорочувати її?

У вересні 2011 року відбулася сесія Асамблеї ООН, присвячена питанням здорового способу життя та «епідемії» неінфекційних захворювань як основної причини смертності населення. У резолюції особливу увагу приділено запобіганню патології серцево-судинної системи, органів дихання, цукровому діабету, злоякісним захворюванням.

Однією із головних причин серцевих, судинно-мозкових катастроф у хворих в Україні, як і у світі, є артеріальна гіпертензія. На жаль, у нас понад 20 % жінок і близько 50 % чоловіків з підвищеним артеріальним тиском не усвідомлюють небезпеки, а усвідомивши, відповідно 5 % і 6 % не лікуються.

Завмерла санітарно-освітня робота серед населення. Її замінила масова реклама алкогольних напоїв, медикаментів. Але ж «лікувати має лікар, а не телевізор». До впорядкування законодавства щодо реклами в ЗМІ Верховна Рада ніяк не дозріє.

Здоровий спосіб життя має формуватися, наскільки дозволяють обставини, особисто кожною людиною. Але й «...з боку держави

мотивація здорового способу життя має займати центральне місце у формуванні та збереженні здоров'я кожної людини...

Читач сам визначиться щодо значущості цієї статті, а я лише хотів підкреслити, що даремні сподівання на краще там, де бюрократія панує і де папірець понад усе. Ви, читачу, вдумайтеся в те, що лише до 2003 року «було ухвалено стосовно охорони здоров'я 25 законів, 125 постанов КМ, видано 30 указів Президента, 24 розпорядження КМ». Тому, хто перерахує (лише перерахує) всі ці закони, постанови, укази, розпорядження, пропоную присудити найвищу державну премію. Я вже не кажу про численні письмові вказівки Міністерства охорони здоров'я, які писали 16 міністрів за роки незалежності неньки-України. А накази, розпорядження місцевих керівників різних підрозділів охорони здоров'я — це вже не десятки, не сотні, а тисячі паперової бужетерії, за якою стоять вже мільйони чиновників та їх помічників, які бажають жити краще, ніж медичні працівники, ніж ті, які здійснюють лікувальну та профілактичну роботу. Парадокс! Адже «Ч и с л е н н і с т ь сама по собі має дуже мілке значення для армії, солдати якої позбавлені хоробрості: хіба вовка бентежить кількість овець» (Фр. Бекон). Хіба чиновника хвилює, що про нього думає мільйонна армія медичних працівників?! Або, в минулому організували нікому непотрібні управління охорони здоров'я в таких малих містах, як Тернопіль, Чернівці... Для чого? Якщо без них міська мережа медичних установ (4-5 лікарень) функціонувала нормально. А Президент Ющенко переплюнув усіх — він відновив рудимент старої-престарої системи: районні управління охорони здоров'я, які лише ускладнюють роботу лікувально-профілактичних установ. Колись у лікарні був лише один заступник головного лікаря — сьогодні п'ять чи більше. А скільки появилось заступників на вищих урядових ланках? Море... І все це «море» потребує лестоців, найважливішого фактору існування чиновника, і все це деморалізує армію медичних працівників.

Уж сколько раз твердили миру,
Что лесть гнусна, вредна;
Но только все не впрок,
И в сердце льстец всегда отыщет уголок...

И. А. Крылов

Таким чином, який би відсоток ВВП держави не виділили на медицину, чиновницька рать знайде свої шляхи їх реалізації. Тому вихід: або «вбити» бюрократію:

Ведь Пушкина убили потому
Что своей смертью он никогда
Бы не умер, жил бы вечно.

Марина Цветаева

Або полюбити її, заколисуючи себе тим, що «хибність» — це не «брехня», а «інша правда». Та сподіватися, що:

А путь и далек, и долог,
И нельзя повернуть назад.
Держись, геолог, крепись, геолог,
Ты ветра и солнца брат.

Н. Добронравов, муз. Н. Пахмутова

І найбільша наша біда, якої ми не визнаємо, в тому, що

Ученый раб, над фактами корпящий,
Не поднимающих от них лица,
От страха ошибиться век дрожащий —
Ужель он человек, а не овца?
Я в труженике каждом, сам творящий,
Люблю не тварь, а смелого творца.

Атаалах Аррани

Людина не знає, де початок її роздумів, як не знає й терміну їх закінчення; людина також не може бути впевнено переконаною щодо характеру своїх роздумів сьогодні, завтра, післязавтра... І це закономірно для homo sapiens. А тому немає підстав звинувачувати людину в періодичній зміні своїх поглядів. Якраз незмінність (стабільність) є свідченням того, що людина не зовсім розумна. Людина залишається homo sapiens до того часу, доки її динамізм живе, як ось:

І далі, далі все ми йшли
Серед туману, серед мли,
І враз повів буревій
Весною згублених надій.

Збудилось щось живе в серцях...
Заблисли сльози на очах...
Спинився я... Дивлюсь на бік
І сльози бачу у калік.
Що сталося? Кажуть: «У горі
Проміння сонця чи зорі».
Ждемо. Надходить безліч їх,
І сльози світяться у всіх.
І віддих рідної землі
Почули ми — старі й малі...
І всі ми впали на коліна:
Невже воскресла Україна!?

Олександр Олесь

Та спустимося на землю.

Високоповажний Іване Семеновичу!

З глибокою вдячністю за поздоровлення бажаю щиросердечно й Вам відсвяткувати під Великодні дзвони, зі смачною паскою, барвистими писанками і веселими гаївками, з доброю надією на прийдешні роки.

З повагою підпис

Р. S. Дуже дякую Вам за черговий творчий здобуток, який отримав сьогодні (9. IV) і якому приділю час та увагу із зацікавленням.

Д. І. Пирога відкрито
Вам за невелику
тільки дозволу,
якщо зможете
свідомо (з. п.) і якийсь
мислювати та
увагу і зацікавленості

Висловлюючий Іване Хмелювину!
З великою вдячністю за поздоровлення
вашою щиро-сердечною і Вам
відповідаючи під Великодні звички,
зі смаженою картоплею, барвистими
мисливцями і веселими заїчками,
з доброю надією на прийдешній рік.
З повагою П. Пирога

Отримати листівку від академіка Любомира Пирога з такими щирими та прегарними словами для мене свято, подвійне свято. У Любомира Антоновича не гріх повчитися місткості української мови, що я й роблю. Більше того, його слова можна занести в

ОБЕРЕГИ

У давнину кожне слов'янське плем'я, родина і навіть окрема людина мали свої обереги, тобто предмети, які вважалося, були охоронцями від хвороб, лютого звіра, лісових страховиськ, блискавки, неврожаю. Люди вірили: якщо ти взяв оберег, то сміливо рушай і в далеку дорогу, і на

полювання. Оберег робив людину впевненішою. Навіть добре озброєне запорозьке військо не нехтувало оберегами, йдучи на ворога.

Образи хреста, коня, птаха, символи землі, сонця, води зображали на рушниках, одязі, дверях хати. За обереги вважали і ті речі, які оточували людину в побуті. Однією з найбільших святинь нашого народу є хліб. Його дозволялося різати, тільки тримаючи в руках, не можна було класти догори, залишати недоїдки, бо інакше настане голод. Сіль, часник, вугілля, замотані в ганчірку і прив'язані до ліжка хворої найпочесніше місце в хаті, де висіла ікона. Піч, горщик, Великодня крашанка, обручечка, пучечки лікарського зілля — ці і багато інших речей теж вважалися оберегами. Ще були словесні обереги, ними споконвіку вітали і благословляли на українській землі. Люди вірили що слова ці мають силу.

Не забуваймо ж і ми про обереги, бо заповідані вони нам нашими мудрими пращурами (Н. Крутенко).

Через дев'ять днів після листівки я отримав й листа від Любомира Антоновича.

Шановний Іване Семеновичу!

Київ. 18. IV. 2012

Із зацікавленням ознайомився з Вашим творчим здобутком, який свідчить про Вашу пам'ять і повагу до минулого і активний інтерес до сучасного й прийдешнього. Виклад думок насичений лірико-романтичними ремінісценціями з екскурсами в класичну і сучасну літературу, що засвідчує широкий діапазон Ваших зацікавлень.

Дякую за повагу до моєї статті. Надсилаю Вам чергову (не з претензіями на передрук), яка доповнена свіжими матеріалами і яка, на жаль, не прогнозує оптимізму з боку нас — медиків.

Цікава у Вас згадка про Ларису Ратич. Прізвище рідкісне. Василь Ратич у 30-х роках минулого століття був одним з поважних вчителів української гімназії в Рогатині (створена у 1909 році), його дружиною була одна із 3-х відомих жінок серед січового студентства — Ганна Дмитренко. Зрідка обмінююся поздоровленнями з їх наймолодшим сином (із 4-х) Ростиславом (США). У 2008 р. вийшла книжка «Життєвий шлях галицької родини. Спогади про родину Ратичів» (Львів, 330 стор.). Лариса серед Ратичів, перелік яких в іменному показчику займає 3

188

сторінки великого формату, не згадується. Видно були і є не тільки галицькі Ратичі.

Щиро дякую. Бажаю подальших творчих успіхів при доброму здоров'ї (!) і самопочутті.

З повагою підпис

АКАДЕМІК НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ МЕДИЧНИХ НАУК
ЧЛЕН-КОРЕСПОНДЕНТ НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ
ДОКТОР МЕДИЧНИХ НАУК, ПРОФЕСОР
ЗАСЛУЖЕНИЙ ДІЯЧ НАУКИ І ТЕХНІКИ,
ЛАУРЕАТ ДЕРЖАВНОЇ ПРЕМІЇ УКРАЇНИ
НАРОДНИЙ ДЕПУТАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ І-ГО СКЛИКАННЯ

П И Р І Г

Любомир Антонович

Кафедра нефрології та нирково-замісної терапії Національної
медичної академії післядипломної освіти ім. П.Л. Шупика

01054, Київ-54
Адреса: 23
Тел. факс: 5218599
Тел. факс: 5212153
e-mail – olena_taran@ukr.net

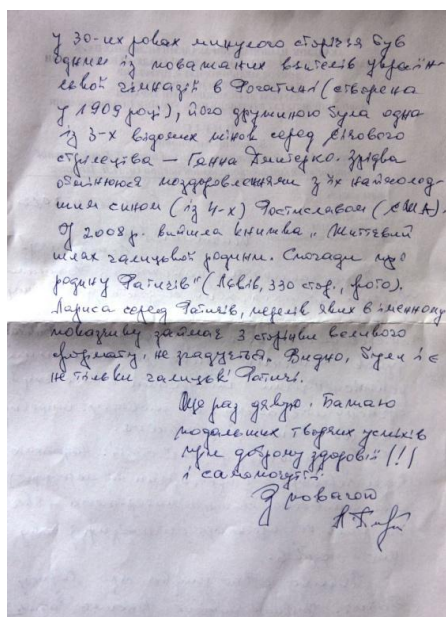
Київ, 18.10.2012.

Шановний Іване
Володимировичу!

Із задоволенням ознайомився з Вашим
творчим здобутком, який свідчить про Вашу
магію і любов до життя і активний
інтерес до сучасного і прийдешнього. Вибір
думок насичений лірико-романтичними
ремінісценціями з есесурсами в невеличкій
сучасній літературі, що засвідчує широкі
драматичні Ваші зацікавлення.

Вдячний за нову до мого статті. Надіслали
Вам чергову (не з метою злими на медіах),
яка довів, що єдиний матеріал і яви,
на якому не можна оптимізувати з боку
нас – медиків.

Вдячна у Вас дякую про Вас
Ваше, фінансово підтримку. Василь Василь

Змістом своїх листів Любомир Пиріг застерігає мене від дрімоти в
 моєму житті, в моїх творчих здобутках...

І я... Все ж — сподіваюся на щось

НАВІЯНЕ ЗИМОЮ

Щось згадалось, щось забулось,

Щось вітрами замело.

Білий сніг мете на вулиці,

Грудень дивиться у скло.

Захололо, заморозило,

Та живуть бажання ті —

Повернуть ногами босими

В дні весняні молоді.

Бо в тих днях ласкаві любощі

І усміхнені вуста...

З давніх літ кохання хлюпає —

І краплинка доліта.

А тепер — вікно морозяне
Розморожує сльозу...
А життя — неначе ковзанка:
Не зогледів — вже внизу.
Вже літа згори скотилися,
Все що мало — відбулось.
Дме журба мені в потилицю.
...Все ж — надіюся на щось.
Ні, печаль нехай не тулиться,
Не страхають холоди...
Щось згадалось, щось забулося,
Щось — у серці назавжди.

Вадим Крищенко

А теперішнє літо за своєю високою температурою — неперевершене. І вдень, і вночі все живе шукає затінку. Найбільше страждає мій друг Ярик. Дихання в нього настільки часте, що його підрахувати неможливо, язик увесь «на вулиці», погляд жалібний...

Але ж і врожай цього року на моїй садибі надзвичайний. Ми зібрали майже десять відер вишень, великих за розміром, янтарних за кольором, смачних до нестями... Заготували на зиму для пирогів, у вигляді варення та... А яблук! Ми не можемо дати їм ради... Так їх багато і вони різні за формою, за кольором, за смаком... Я користуюся лише повидлом з яблук замість цукру, меду, варення... Груші також різні: невеликі й великі, трішки солодкі й зовсім солодкі, твердуваті й м'які-прем'які, жовті-жовті й жовто-червонобокі... А принадливий цьогорічний запашний та з променистим відтінком мед на столі...

І в цей час у нас гостювала онука Катерина із Сум. Онука, яка вже закінчила перший рік стажування за програмою лікаря-інтерна-педіатра

Педіатра... Це вже третє покоління Сміянів-педіатрів. Дитячий лікар. Дитячий... Який це складний фах! Вивчити особливості здорової дитини, пізнати різноманітні методи профілактики, навчитися розпізнавати сотні й навіть тисячі захворювань, які мають свої особливості залежно від віку, знайти найбільш оптимальні комплекси лікування та реабілітації... А як нелегко знайти спільну мову не лише з малюком, а й із численними його близькими... Для абсолютно досконалого оволодіння всім цим мало навіть цілого життя однієї людини... Кожен лікар має вдосконалювати свої знання все життя, а педіатр — усе життя і щодня. Жодна людина, яким би фахівцем вона не була, не несе такої відповідальності перед суспільством, перед майбуттям свого народу, як п е д і а т р. Помітні та «зачухані» організатори охорони здоров'я, разом із ВООЗ (Всесвітня організація охорони здоров'я), стверджують, що рівень здоров'я населення залежить від медицини лише на 10 %. Я ж стверджую, що здоров'я малюка, а в подальшому і дорослої людини, залежить від педіатра в повному обсязі! Я наведу лише два приклади: а) відсутність активної імунізації (вакцинації) в дитячому віці — висока захворюваність і навіть смертність у подальшому часі; б) нераціональне харчування з дня народження — це послаблення захисних сил організму і високий ступінь захворюваності та летальності. І погляньмо в майбутнє, коли всіх педіатрів перетворять на сімейних лікарів (на фельдшерів, за моїм розумінням ролі сімейного лікаря), коли увага до здоров'я дітей буде різко зменшена... Мені навіть страшно про це думати. Опам'ятайтеся, дорогі мої колеги! Знищити педіатрію — це знищити майбуття свого народу!

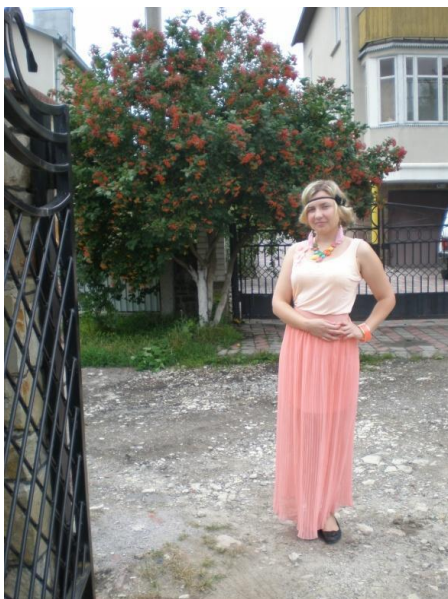
Відволікся... Відволікся від чудес природи, від своєї онуки Катрусі, яка активно опановує різноманітні куточки нашої розкішної садиби з яблунями і грушами, калиною і горіхами, різноманіттям квітів та овочів... Катруся одна й Катруся зі мною, своїм стареньким дідусям. Катруся у квітчастому розквіті своїх юнацьких літ.

Сьогодні розпочався серпень. І

Спиняюсь я і довго буду слухать,
як бродить серпень по землі моїй.
Ще над Дніпром клубочиться задуха,
і пахне степом сизий деревій.
Та верби похилилися додолу,

червоні ружі зблідли на виду,
бо вже погналось перекотиполе
за літом — по гарячому сліду...

Ліна Костенко

Різногалуззя природне, родинне єднання — все це є

ЦІЛІСНІСТЬ ПРИРОДИ

Ми починаємося від наших батьків, від землі. Усвідомлення себе з єдністю з родом і природою спонукає людину уважно ставитися до всього, що її оточує, перейматися світобуттям, задумуючись над його потаємною сутністю. Спостережливість та уважність до оточуючого природного середовища, очевидно, й породили в світогляді наших прашурів розуміння необхідності існування чіткої розміреності та порядку в усьому, або світоладу, потреби Господаря або садівника. Незаперечність цієї істини — абсолютна. Там, де панує лад, усе дихає радістю й повниться квітом любові. Там, де є Господар, там зростає добробут і благополуччя, там у всьому панує лад.

Розуміння того, що будь-яке порушення усталеного природного ладу рано чи пізно обертається лихом та нещастям, спонукало наших предків бути у всьому завбачливими. А сповідуваний ними принцип цілісності та гармонійності світобуття примушував надавати особливого прикметного значення взаємозв'язку між старшим і молодшим поколіннями роду, повсякчас дбати про те, аби якісь зміни в суспільній формації не призвели до викривлень чи щонайменшого розриву в ланках інформаційного зв'язку поколінь. Адже все це веде до порушень ладу, до руйнації. Головним охоронцем ладу тут, як і в усіх інших родових та суспільних взаєминах, виступає звичай, що був законом буття (М. Ткач).

Господи! За що ти так багато обдаровуєш людину!? Чи знайдуться в л ю д и н и слова й справи, якими вона змогла б віддячити за всю цю благодать Господу Богу?! Мабуть, ні. О, л ю д и н о, постійно пам'ятай про це! Адже

Золоті хвилини линуть,
Наче бджоли мед несуть.
Кожну мить нектар солодкий
Я спрагнілим серцем п'ю.
Золота суріпка, ромен,
Скільки бджіл! Як тих хвилин!
Сонце, жайворонки в небі,
Але скільки їх в мені!
Як бджілки, летять хвилини,
Всі блискучі, золоті...

Знаю я: це Ти їх щедро
Випускаєш з рук своїх.

Олександр Олесь

Я говорив лише про частку свого буття, свідомо опускаючи красу численних квітів, овочів, плодів... Їх неможливо перерахувати, їм немає рахунку. В все це «Одухотворена матерія, одухотворена Богом, Святий Дух, духовність, духівник — ці всі поняття є найвищими поняттями, хоча первісно поняття «дух», «дихати» вказує на те, що виділяється вуглекислий газ і в цьому матеріальному об'єкті відбуваються життєві процеси асиміляції і дисиміляції. Тобто етимологічно духовне — це стисло життєве, матеріальне, тобто антидуховне, з усіма прозаїчними атрибутами функціонування матеріального життя» (Ілько Лемке). Отже в кожного з нас настає *tempus diliberandi* (час для роздумів).

Ось уже більше десяти років я пишу свої спогади та роздуми. І їм немає кінця. Чому? Тому що життя дійсно немає меж. І я відношусь до тих, хто не може дати ствердну відповідь на питання: «Хто є такий, що ще до смерті тілесної побачив себе вільним від гріха, і хто є такий, що пізнав себе і свою природу, яка вона, ще до прийдешнього прославлення?» (із книги «Добротолюбіє» т. 2). А тому я можу лише процитувати лауреата Нобелівської премії Івана Буніна:

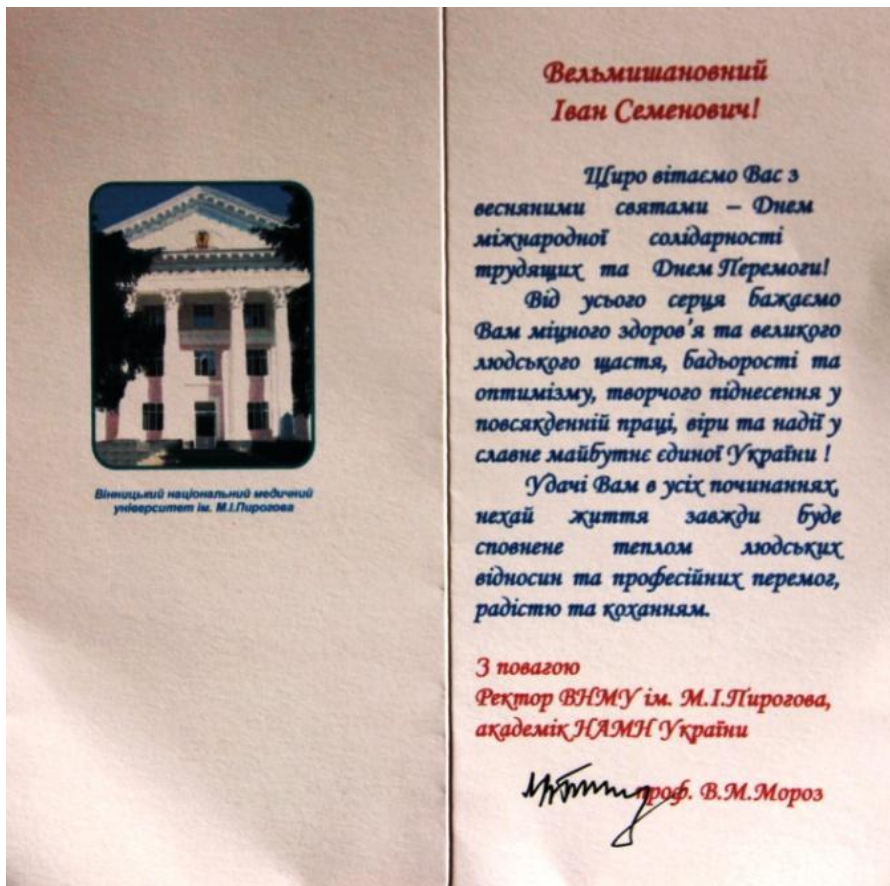
За все Тебя, Господь, благодарю!
Ты, после дня тревоги и печали,
Даруєш мне вечернюю зарю,
Простор полей и кротость синей дали.
Я одинок и ныне — как всегда.
Но вот закат разлил свой пышный пламень,
И тает в нем Вечерняя Звезда,
Дрожа насквозь, как самоцветный камень.
И счастлив я печальною судьбой
И есть отрада сладкая в сознание,
Что я один в безмолвном созерцание,
Что всем я чужд и говорю — с Тобой.

Життєва різнобарвність неосяжна...

Птахи
Продзьобують
Хмари
Для
Сонця.

Богдан Мельничук

А я? Теж намагаюся. А чи вдається? Сам на це питання відповісти не можу. Може ви, Богдане Івановичу, скажете? А я пішов...

Вельмишановний Іван Семенович!

Щиро вітаю Вас с весняними святами — Днем міжнародної солідарності трудящих та Днем Перемоги!

Від усього серця бажаємо Вам міцного здоров'я та великого людського щастя, бадьорості та оптимізму, творчого піднесення у повсякденній праці, віри та надії у славне майбутнє єдиної України!

Удачі Вам в усіх починаннях, нехай життя завжди буде сповнене теплом людських відносин та професійних перемог, радістю та коханням.

З повагою

Ректор ВНМУ ім. М. І. Пирогова,

академік НАМН України

підпис

проф. В. М. Мороз

Василь Максимович таким чином проявляє до мене увагу та таким чином сприяє моїй творчій активності. Він у мені активізує

Віковичний натиск крові,
Серця власного биття.
Біле, чорне, кольорове,
Звуки, запахи. Життя.

Іван Потій

Зовсім недавно ми з ним зустрічалися на вищезгаданій колегії МОЗ України. Мені приємно було бачити, що очі Василя Мороза молоді, що він такий же активний у напрямку вдосконалення вищої медичної школи, як і раніше, що роки не згладили наших добрих взаємовідносин у минулому, що йому не чуже все нове та цікаве, що тягу до життя в нього підвищує навіть спекотний

СЕРПЕНЬ

Яка відрада через літню річку
Йти убрід з сандалями в руці,
Коли вже вечер тулиться до нічки,
І прянощами пахнуть чебреці...
Рожевий тиск заплутався у вербах,
А потім покотився в комиші,
І обійняв за плечі тихий серпень,
Нашіптуючи пустощі й вірші...

Василію Максимовичу все, що він побачив на Тернопільщині, до снаги і, зокрема: «Ректор Вінницького медичного університету професор Василь Мороз висловив своє захоплення від відвідин Тернопільського медуніверситету, який нині по праву можна вважати флагманом медичної науки країни, університетської клініки...» (із газети «Медична академія» від 31 липня 2012 р.).

Так тепло та лагідно ми можемо говорити про життя, про наше спілкування з природою, людьми сьогодні. А вчора — в 40-х роках минулого століття?! Жах, голод, холод, муки фізичні та моральні охопили майже все людство, майже всю планету. Жодна людина не була впевнена, що її життя буде продовжуватися й завтра, жодна людина не була впевнена, що вона не зазнає знущання... Мільйони гинули, мільйони ставали інвалідами, мільйони зазнавали грубих і вишуканих знущань... На цьому фоні навіть така агресивна думка блідла: «Не можна будувати армію без репресій. Не можна вести маси людей на смерть, не маючи в арсеналі командування смертної кари. Доти, доки горді своєю технікою, злі безхвості мавпи, іменовані людьми, будуватимуть армії й воюватимуть, командування ставитиме солдатів між можливою смертю попереду й неминучою смертю позаду» (Лев Троцький, «Моє життя»). Я це пишу лише з метою підкреслити молодому поколінню вагу неоціненного вкладу ПЕРЕМОГИ для їхнього сьогодення і майбуття. Про це необхідно пам'ятати завжди, як і про те, що *Victris causa deis placuit* (Справа переможців була бажана Богом. Лукан).

І лише маленький епізод тих часів:

ПЕСНЯ О ГОСПИТАЛЕ

Жил я с матерью и батей
На Арбате — здесь бы так! —
А теперь я в медсанбате —
На кровати, весь в бинтах...
Что нам слава, что нам Клава —
Медсестра и белый свет!..
Помер мой сосед, что справа,
Тот, что слева, — еще нет.

И однажды, как в угаре,
Тот сосед, что слева, мне
Вдруг сказал: «Послушай, парень,
У тебя ноги-то нет».
Как же так? Неправда, братцы, —
Он, наверно, пошутил!
«Мы отрежем только пальцы» —
Так мне доктор говорил.

Но сосед, который слева,
Все смеялся, все шутил,
Даже если ночью бредил —
Все про ногу говорил.
Издевался: мол, ты встанешь,
Не увидишь, мол, жены!..
Поглядел бы ты, товарищ,
На себя со стороны!

Если б был я не калека
И слезал с кровати вниз —
Я б тому, который слева,
Просто горло перегрыз!
Умолял сестричку Клаву
Показать, какой я стал...
Был бы жив сосед, что справа, —
Он бы правду мне сказал!..

Владимир Высоцкий

Вельмишановний Іван Семенович!

Колектив Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова щиро вітає Вас з професійним святом — Днем медичного працівника!

Бажаємо Вам міцного здоров'я, сил, благополуччя та творчого піднесення, що необхідно у нелегкій повсякденній праці медика.

Хай Вам щастить у роботі, в усіх творчих починаннях, у підтримці славних традицій, нехай Ваше життя завжди буде сповнене теплом людських відносин та коханням.

З повагою

Ректор, академік НАМН України,
професор підпис В. М. Мороз

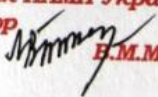
Вінницький національний медичний
університет ім. М.І.Пирогова

**Вельмишановний
Іван Семенович!**

Колектив Вінницького
національного медичного
університету
ім.М.І.Пирогова щиро вітає
Вас з професійним святом –
Днем медичного працівника!

Бажаємо Вам міцного
здоров'я, сил, благополуччя
та творчого піднесення, що
необхідне у нелегкій
повсякденній праці медика.

Хай Вам щастить у
роботі, в усіх творчих
починаннях, у підтримці
славних традицій, нехай
Ваше життя завжди буде
сповнене теплом людських
відносин та коханням.

З повагою
Ректор,
академік НАМН України,
професор

В.М.Мороз

День медичного працівника! Лише один день. Його проводять по-різному. Одні системно відзначають цей день урочинами і неформальними зустрічами на березі річки, ставу..., як-от колектив медичного інституту Сумського університету (два рази і я був учасником цих подій), інші — отримують подяки та повертаються до своїх повсякденних турбот, деякі взагалі не помічають цього свята, як і Дня рибалки, Дня мисливця.... Інша справа — День міліції, Служби Безпеки, прокуратури, суддів... Ці свята знає вся країна, адже на їхніх урочинах

завжди «світяться» перші особи держави, працівників цих установ масово (!) нагороджують чи то орденом, медаллю, чи то грошима... А їхні ратні подвиги наші доблесні та найсправедливіші у світі ЗМІ шалено висвітлюють, щоб ми, бува, про них не забули. Та й фінансування цих органів завжди в центрі уваги. А я лише бажав би додати, що працівників органів правоохрони в Грузії в десять разів менше на душу населення, аніж в Україні, а за рівнем корупції Україна далеко попереду, майже всіх країн світу, не кажучи вже про Грузію. Звідси науковий висновок, звідси закон(омірність): рівень корупції прямо пропорційній кількості працівників в правоохоронних органах. Як легко боротися з нездоланим злом-корупцією, засвоївши цей закон, цю закономірність. Але це тяжка справа, як і не вирішене до сьогодні питання: скільки буде два помножене на два. На старість я став іншим, не зовсім адекватним, якщо не сказати не адекватним. Пишу про серйозні суспільні речі, а сам радію, що рано вранці назбирав в своєму саду велику кількість малих та великих груш і яблук, зібрав з грядок для бабусі моркву, буряк, кріп, петрушку, зелену цибулю, бараболю (чиста, велика, приваблива), там же на грядці зірвав кабачок, зірвав та почистив квасолю (не на кухні, а на огороді)... І все збурення в суспільстві якось міліє (не гарно), мене в цей час не турбує навіть те, де проживає Янукович, Ющенко, Кучма, Кравчук, як вони проводять свій час, у тому числі й вільний... Я просто-напросто «балдію» від ранішньої прохолоди, довершеного вигляду всього, що бачу в своєму, підкресляю, своєму садочку, від промінчиків сонця, які мимоволі викликають посмішку... Адже скрізь пахне літо... А

ЧИМ ПАХНЕ ЛІТО?

А знаєш ти чим пахне літо?
У літа ніжний запах квітів.
Смородини, суниць, малини,
Ромашки, м'яти і ожини.
Ще пахне літо огірками,
Яблуками і грушками.
Але найкраще пахне в полі,
Де колоситься хліб на волі.

*Вікторія Беш (Бережани, Тернопілля;
«Вільне життя» 1. 08. 2012)*

Пробачте мені, що я такий самозакоханий егоїст, що почуття від спілкування з природою для мене понад усе... Таке відчуття прийшло до мене з віком, на схилі свого життя, і я радію цьому, радію, що зі мною

БІОРОЗМАЇТТЯ

Усе життя на землі виступає величезною взаємозалежною системою. Біорозмаїття є проявом цього багатства життя. Воно присутнє всюди, охоплює всі гени, види рослин і тварин, екосистеми та ландшафти. Воно вміщує ліси, прісноводні водойми, морське і помірне середовище, ґрунт, культурні рослини, різні види тварин і мікроорганізми. Краса, втілена в біорозмаїтті, є величезним джерелом насолоди. Хоча цю естетичну цінність не можна виміряти кількісно, вона є надзвичайно важливою для людства. Люди потребують різноманітного природного середовища, яке збагачує життя. Збереження біорозмаїття — це водночас етична проблема. Природа з усіма її компонентами відіграє надзвичайно важливу роль у формуванні наших ідеалів і натхнення. Багато з нас зазнає певного відчаю, сорому, коли природа навколо зникає в наслідок людської діяльності. Ми маємо обов'язок перед нашими нащадками: передати їм безліч форм існування, які ми самі успадкували, в усій красі, дивовижності та складності. Ми несемо в собі бажання захищати та поліпшувати довкілля для теперішніх і майбутніх поколінь. Кожний вид є унікальним і незмінним результатом мільйонів років еволюції. Сама краса кожного виду дарує йому велику цінність, він є самоцінним, а не лише корисним для людини. Мудре, зважене, бережливе ставлення до біорозмаїття є важливим обов'язком кожної людини (3 документів Ради Європи).

Якось так само собою вийшло, що не було випадку в моєму житті, коли б мій сон тривав до 9–10-ї години ранку. Я завжди бадьорий уже рано-вранці: тепер — о 6-й годині, раніше — о 7-й. А тому моє спілкування з природою завжди розпочинається взимку ще в темряві, влітку — зі сходом сонця. І я раджу і своїм, і не своїм людям не просипати кращі години життя — вставати рано. Адже:

Ще сонечко за горою,
А пташки уже не сплять,
І піснею гомінкою
Будять наш вишневий сад.
І чого встають раненько,
Коли спати солоденько? —
Ранок росами іскриться
І спішать вони умиться,
Щоб сонечко не гнівати,
Бо не любить неумитих.
Встань і ти, росою вмийся.
З раннім сонечком зустрінься.

Лідія Шевело

14 березня 2012 року в Тернополі відбулася науково-практична конференція «Сучасні проблеми клінічної педіатрії» під егідою НАМН, МОЗ, Асоціації педіатрів України, національного медичного університету ім. О. О. Богомольця, Тернопільського державного медичного університету ім. І. Я. Горбачевського, головного управління охорони здоров'я Тернопільської державної адміністрації, яку організував мій давній друг, академік Віталій Григорович Майданник. Я мав честь привітати конференцію від імені Асоціації педіатрів Тернопільської області. Сьогодні конференцій різного напрямку багато, дуже багато. До незалежності України науково-практичні конференції з педіатрії проводилися, як правило, один раз на рік, сьогодні кількість їх підрахувати важко. Я думаю, що це тимчасове явище, як і те, коли дитині щось забороняють, а потім дозволяють, то вона (дитина) якийсь час дуже активно тішиться раніше забороненим. Колись потішити вчених було чим:

ТОВАРИЩИ УЧЕНЫЕ (ПЕСНЯ)

Товарищи ученые, доценты с кандидатами!
Замучились вы с иксами, запутались в нулях,
Сидите, разлагаете молекулы на атомы,
Забыв, что разлагается картофель на полях.

Из гнили да из плесени бальзам извлечь пытаетесь
И корни извлекаете по десять раз на дню, —
Ох, вы там добалуетесь, ох, вы доизвлекаетесь.
Когда сгниет, заплесневеет картофель на корню!

Автобусом до Сходни доезжаем,
А там — рысцей, и не стонать!
Небось картошку все мы уважаем, —
Когда с солью ее намять.

Вы можете прославиться почти на всю Европу, коль
С лопатами проявите здесь свой патриотизм, —
А то вы все кагалом там набросились на опухоль,
Собак ножами режете, а это — бандитизм!

Товарищи ученые, кончайте поножовщину,
Бросайте ваши опыты, гидрит и ангидрит:
Садитесь в полуторки, валяйте к нам в Тамбовщину, —
А гамма-излучение денек повременит.

Полуторкой к Тамбову подъезжаем,
А там — рысцей, и не стонать!
Небось картошку все мы уважаем, —
Когда с солью ее намять.

К нам можно даже с семьями, друзьями и знакомыми —
Мы славно тут разместимся, и скажете потом,
Что бог, мол, с ними, с генами, бог с ними, с хромосомами,
Мы славно поработали и славно отдохнем!

Товарищи ученые, Эйнштейны драгоценные,
Ньютоны ненаглядные, любимые до слез!
Ведь лягут в землю общую остатки наши бранные, —
Земле — ей все едино: апатиты и навоз.

Так приезжайте, милые, — рядами и колоннами!
Хотя вы все там химики и нет на вас креста,
Но вы ж ведь там задохнетесь за синхрофазотронами, —
А тут места отличные — воздушные места!

Товарищи ученые, не сумлевайтесь, милые:
Коль что у вас не ладится, — ну, там, не тот эффект,

Мы мигом к вам заявимся с лопатами и с вилами,
Денечек покумекаем — и выправим дефект!

Владимир Высоцкий

А тепер? У час успішного спотворення капіталістичного розвитку в
нашій країні — Україні, коли

Читати лекції у США,
Доляри файні зароб'єти —
Це добре, та моя душа
Уже сховалася у п'єти —
Тебе нема, і я тужу —
А тут ще Зварич впав із моста,
У банку має він маржу,
І два диплома — цього доста,
І вороги його жеруть,
Так ніби всі вони з Нью-Йорку;
Уважним будь, правдивим будь,
Бо попадеш і сам на шворку;
Нікому не кажи, що ти
Читав три лекції в Нью-Джерсі,
Отак собі усе спусти,
Як той, що на смереку дерсі,
Але не виліз! Скорбна річ,
Та не про це я мав сказати —
Я чув, що мав ти гарний спіч,
Про це дзвонили демократи.
Було б чудово, якби ти
Дістав у США нам ор'єнтири,
Як і куди йти до мети,
І на кого справ'єти гвири,
Кого любити, а кого ні,
Бо українці, як герої,
Не здатні жити без борні;
Вони, як греки біля Трої,
Вбиваються. За що — спитай,

Ніхто відповісти не може...
Отож, вертайся в рідний край,
Впади до Пенелопи в ложе,
А про Гелену ні мур-мур,
А все про Стахіва Євгена
Мені розкажеш, то є мур,
Двійкар, донецька сталь іскренна;
Його у Відні я зустрів,
Ще бувши, ніби в комсомолі,
Я приєднався до двійкарів,
Хоч був відмінником у школі...
Я думав, що двійкар — це той,
Що слабо вчиться, втім
дівнався —
Двійкар — борець, майже герой,
Я на такий гачок попався.
Діаспора — то не музей,
Що не торкнеш, все руки коле,
Будь мудрим, наче Одиссей,
Та все ж наткнешся на розколи
У партіях; і нас пани
Приїжджі, начебто зі Львова,
Насправді з тої сторони,
Де є Нью-Джерсі та Айова,
Так само колять, наче дрова.
Вертайся цілим, не схибни,
Вдавай глухого, як немова.

Дмитро Павличко
(Розділ 17 з «Листи до Романа»)

Бачите, як багато не визначеного сьогодні, а тому моя порада — керуйтеся думкою Епіктета: «Совершенство характера выражается в том, чтобы каждый день проводить, как последний в жизни, быть чуждым суетливости, бездеятельности, лицемерия».

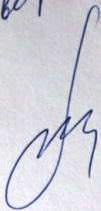
Опустимся на землю сухую. На цій конференції академік Майданник Віталій Григорович подарував мені щойно видані ними книги, на одній з яких написав: «Дорогому Ивану Семеновичу на память о «научных» встречах. 14. 03. 12». Підпис.

В.Г. Майданник, Н.В. Хайтович,
Г.Г. Юхименко

Гельминтозы у детей

Киев - 2012

Дорогому Ивану
Спасибо за
на голубою ручку
'каймух' вперев
14.03.10

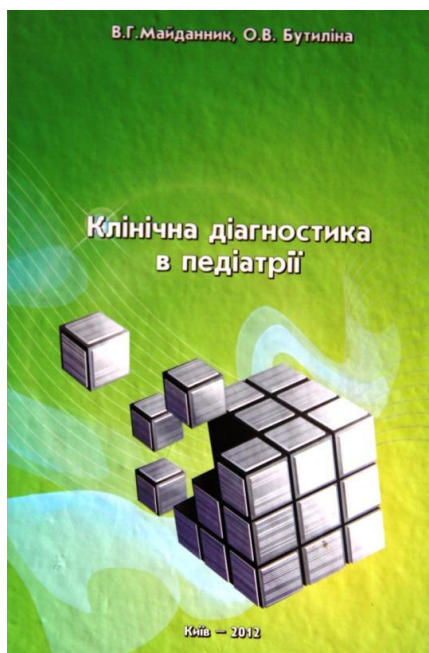

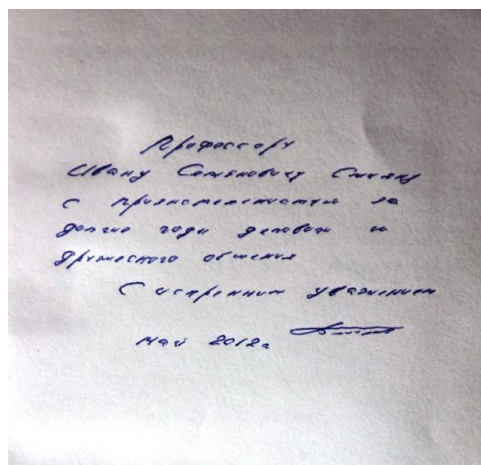
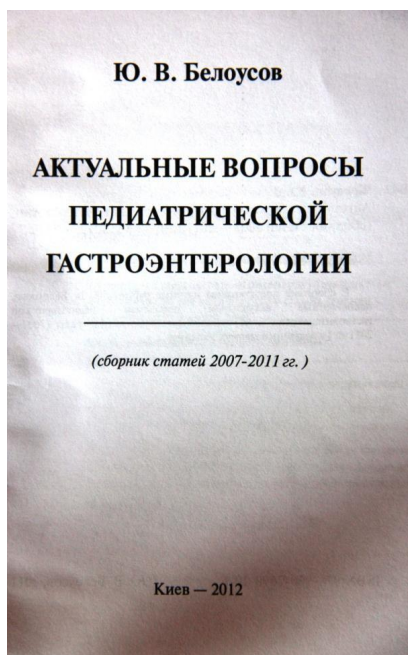
В.Г. Майданник

**Антибиотико-
ассоциированная
диарея у детей**

Киев — 2011

Завжди заслужений діяч науки і техніки, професор, доктор медичних наук Юрій Володимирович Белоусов, син мого вчителя Володимира Олександровича, надсилав мені теплі листи з приводу чергової моєї книги. Лише на дві останні я не отримав листів, а наостанок, як підсумок своєї наукової діяльності, Юрій Володимирович надіслав ось цю свою книгу, де висвітлюються його наукові здобутки за п'ять останніх років (2007–2011 рр.).

Профессору Ивану Семеновичу Смияну с признательностью за долгие годы делового и дружеского общения.

С искренним уважением, подпись.
май 2012 г.

Я сподіваюся, що важка недуга, яка охопила його, буде подолана, і наше листування засяє знову. Хоча

Все уже круг. Воспоминаний дух
По-прежнему тревожит наши души.
Когда-то сократится круг до двух,
Законов мирозданья не нарушив.
Потом из двух останется один
И, собственно, уже не будет круга.
Нам суждена недалняя разлука,
Но нашим душам — встреча впереди.
Тем и живем...

Юрий Белоусов
(останній з відомих мені його віршів)

Як завжди, Григорій Іванович Корицький від імені колективу обласної дитячої клінічної лікарні вітає мене зі святами. Ніби звичайне явище. Це якщо говорити взагалі. А якщо говорити конкретно, то це явище незвичайне, адже вітають людину, якій за 83 роки, яка перебуває на останньому колі (за професором Ю. Белоусовим) та «дивує» навколишніх. А вже в моєму віці для багатьох характерне таке:

вранці, біля хлібного кіоску,
поки вигрібаю копійки,
день новий виліплюється з воску,
а вчорашній тане, навпаки.
ніздрі підлюскочує кориця.
— дайте ще малесенький пакет...
— п'ять відняти три — яка різниця?
— ...і отой підпечений багет.
люди хмурі, у задумі кожен,
зиркають на випічку за склом,
сонце вже на піхлібини схоже,
але ще не ділиться теплом.
раптом — ти! потилиця і плечі...
куртка... привітатися мені б.

ось і очі, мов гарячі печі!
(і мої у них, неначе хліб.)
привіталася — і зніяковіла.
привітався, начебто зрадів,
у твоїх руках ватрушка біла
і вівсяне... прямо, як тоді...
— як ти?
— я нормально.
— ти як?
— добре.
— досі ображаєшся?
— та ні.
чи твоє «привіт», чи тісто здобне
гріє душу зболену мені...
...в дядька у руках лаваш-хустина,
в бабці булка у пакет не влезить...
продавщиця чергу «відпустила»,
відпустили ми свої образи.

Наталія Гомель

А в мене такі собі звичайні привітання викликають живу зацікавленість, і я вчитуюся в кожне слово, відчуваючи приємне збудження. Ну, а як же інакше:

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найщиріші вітання зі світлим і радісним святом
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ!

Хай у ці Великодні дні Божа благодать зійде у Вашу оселю, принесе щастя і благополуччя.

Зичимо Вам та Вашій родині здоров'я, миру, затишку та тепла. Нехай Христове Воскресіння благословляє усі Ваші справи, добрі наміри та задуми, а освячені крашанки і Великодня Паска принесуть Вам любов, радість та злагоду на довгії літа.

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

З пошаною

Головний лікар КУТОР «ТОДКЛ»

підпис Г. І. Корицький

Такі приємні привітання раз за разом підкреслюють, що час «біжить, вічність залишається (незмінна)» — *tempus fuqit, aeternitas manet*. Вічність людяності.

Шановний Іване Семеновичу!

Прийміть найкращі вітання з нагоди професійного свята Дня медичного працівника!

Бажаю міцного здоров'я, добробуту, професійних здобутків, здійснення усіх планів і задумів.

Плідних справ Вам на шляху служіння Україні, а людська вдячність нехай додає сил, оптимізму і натхнення.

З пошаною

Головний лікар КУТОР «ТОДКЛ»

підпис

Г. І. Корицький

**ШАНОВНИЙ
ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ !**

**Прийміть найщиріші вітання
із світлим і радісним святом
ХРИСТОВОГО ВОСКРЕСІННЯ !**

*Хай у ці Великодні дні Божої благодаті
зійде у Вашу оселю, принесе щастя і
благополуччя.*

*Широ зичимо Вам та Вашій родині
здоров'я, миру, затишку та тепла.
Нехай Христове Воскресіння благословляє
усі Ваші справи, добрі наміри та задуми,
а освячені крашанки і Великодня паска
принесуть Вам любов, радість та злагоду
на довгій літа.*

ХРИСТОС ВОСКРЕС !

**З пошаною
Головний лікар
КУТОР „ТОДКЛ”**

Г.І.Корицький

**ШАНОВНИЙ
ІВАНЕ СЕМЕНОВИЧУ !**

**Прийміть найщиріші вітання
з нагоди професійного свята
Дня медичного працівника !**

*Бажаю міцного здоров'я,
добробуту, професійних
здобутків, здійснення усіх
планів і задумів.*

*Плідних справ Вам на шляху
служіння Україні, а
людська вдячність нехай додає сил,
оптимізму і натхнення.*

**З пошаною
Головний лікар
КУТОР „ТОДКЛ”**

Г.І.Корицький

Що я можу сказати? З віком себелюбство збільшується, а не зменшується. Це підтверджується й тим, що такі послання я сприймаю з піднесенням, чого не було в розквіті моїх творчих сил. Незважаючи на те, що багато сказано

ПРО МАРНОТУ СЛІВ

Один старосвітський ритор казав, що його ремесло в тім, щоб речі малі роздувати до великих. Швець уміє зробити великі черемиська на малу ногу. У Спарті його пірили б сировицею за те, що він чинить зі

208

свого шевства дурисвітство і підману. Я гадаю, що Архидам, який царював у цьому краю, не без подиву почув Тукидідову відповідь на питання, хто дужчий борець, він чи Перикл. «Це, — відповів Тукидід, — було б важко справдити; бо коли я, борючись, кинув його на землю, він потрапив би переконати глядачів, що він не упав, а взяв гору».

Ті, хто накладає маски і рум'яна білій челяді, завдають меншої шкоди, бо не бачити їхньої природної подоби — втрата невелика. Куди більші шкідники ті, хто намагається замилити не наші очі, а розум і спотворити і перекрутити саму істоту речі. Панства, де було запроваджено статечний і розумний лад, як-от критське чи лакедемонське, не дуже заважали на ораторів.

Аристон мудро називав риторику штукаю переконувати людей, Сократ і Платон штукаю ошукувати і язиком грати; а ті, хто заперечує таку загальну дефініцію, підтверджує, що так воно і є, своїми усовіщаннями.

Магометани забороняють викладати дітям риторику через її даремність. Атенці (у яких вона була в пошані), побачивши, який згубний справлений нею вплив, розпорядилися вилучити з неї головне — все, що викликало емоції, а заодно вступи і закінчення.

Це зняряддя, винайдене на те, аби збуджувати натовп і заряджати над безладною громадою, вживається як ліки лише в нездорових панствах. У таких панствах, де низота, темнота, підла підлота мала всю владу, як-от в Антенах, на Радосі або в Римі, і де громадське життя вирувало, там аж роїлося від ораторів. І справді небагато бачимо в тих республіках мужів, які вибилися б у люди без допомоги красномовства. Помпей, Цезар, Крас, Лукулл, Лентул, Метелл, спираючись на неї, висунулись нагору, вона їм підобила більше, ніж зброя, всупереч переконанням кращих часів. Луцій Волумній, агітуючи вибрати Квінта Фабія і Публія Деція консулами, сказав: «Це люди, народжені воїнами, великі в чині, суворі в словесних герцях, правдиві консульські уми; мужі вишукані, вимовні і вчені, вони добрі на преторів у місті, аби чинити суд правий».

Ораторство пишало у Римі найбільше тоді, коли державні справи йшли найгірше, коли його хитала буря горожанських воєн, подібно до того як поле, лежачи перелогом, найпишніше родить бур'ян. А з цього

впливає висновок, що монарший устрій менше потребує уміння говорити проречисто. Глупоту і легковірність маси, удачею своєю такої податливої на те, аби вести себе куди заманеться, приспаної солодкими речами і нездатної розумом зважити і розпізнати правду, таку легковірність, куди рідше можна знайти в одній особі, яку легше застерегти добрим вихованням і доброю порадою від цієї трутизни. Світ не бачив, аби з Персії чи Македонії вийшов хоч один славетний промовець.

Ці уваги спали мені після розмови з одним італійцем, який служив небіжчикові кардиналові Карафі аж до його смерті маршалком двору. Я викликав його на розмову про його посаду. Він виклав переді мною таємниці тієї піднебінної науки з повагою і статечністю ученого, ніби розправляв про якийсь важливий теологічний догмат. Розтлумачив мені різницю в апетитах: який апетит, натще, який після другої і третьої переїни; мовив про засоби, якими його можна або просто вгамувати, або збудити і загострити; поділився мистецтвом приправ, спершу загальним, а потім окремим, характеризуючи властивості їхніх складників і дію на смакові відчуття; дав опис салат за порами року, які з них слід подавати гарячими, а які холодними, спосіб їх оздоблювати і прикрашати, щоб вони брали на себе очі. Потім перейшов до порядку страв, розводячись у гарних і важливих настановах:

*...Небайдуже мені до того,
Як зайця кряти, а як печену курку.*

Ювенал, Сатири, I; 123

І все це в таких доладних і прегарних висловах, яких не уживають, трактуючи про державне урядування. Цей чоловік навів мені на пам'ять такі вірші:

*Те пересолене, те підгоріле, те мало полите,
А оце от вийшло! Надалі так і роби!
Так їх навчаю в міру, як можу, мудрості.
Словом, Демеа, я велю їм мити полумиски,
Щоб світили як люстро, і наставляю
У всьому.*

Теренцій, Брати, 439

До речі, самі греки хвалили порядок і лад бенкету, який урядив їм Павло Емілій, повернувшись із Македонії. Але я маю на увазі не справу, а слова.

Не знаю, як інші, але коли я чую, як наші будівничі набирають повну губу таких великих слів, як пілястр, архітрав, карниз, коринфський і доричний орден і таке інше з їхнього жаргону, мені уявляється палац Аполідона, а насправді бачу тут лише жалюгідний одвірок моєї кухні.

Ви чуєте розправу про метонімію, метафору, алегорію та інші граматичні тропи, і чи не здається вам, що означають вони якусь форму рідкісної і чужинецької мови? Так от ці форми, які криються за цими гучними титулами, уживає щодня своєю торохтінні ваша покоївка!

Подібне циганство — називати наші державні посади пишними титулами римлян, хоча ці посади не мають нічого спільного з римськими у своїй чинності, а ще менше в обсязі влади. Вкажу ще на одне циганство, яке колись, на мою думку, наводитиметься на сором нашої добі — це роздавати без ніяких заслуг і кому завгодно преславні прізвиська, які старожитні ушановували лише одну чи дві особистості за кілька віків. Платон дістав ймення боговитий за повсюдним визнання і ніхто не спокусився йому в цьому заздрити. Проте італійці, які хваляться (і цілком слушно) тим, що вони бистріші на розум і тверезіші на суд, ніж нинішні народи, свіжо вшанували цим самим йменням Аретіно, в якого я, поза пишною і гострою манерою, не позбавленою вишуканості, але кучерявою і дивацькою, а також звичною елоквенцією, я не бачу нічого, що вивищувало б його над іншими авторами його часу; а вже до боговистості, в тому значенні, яке надавали цьому слову старожитні, йому як куцо́му до зайця. А прізвисько великий ми часто чіпляємо державцям, які нітрохи не вибиваються над будь-якою пересічною людиною (Мішель Монтень).

Ну що ж?! Будемо й у подальшому відзначати професійні свята, не помічаючи марноти більшості слів.

друковані здобутки в ділянці педіатрії. Людина невтомної енергії. Чутлива до новацій. Постійно в пошуках. Щедрий на тепло до оточуючих. Він віддає свої знання і досвід найважливішому — оздоровленню малюків. Незважаючи на деякі особисті та суспільні негаразди.

Коли нас сніг не зміг убить,
Вітри не вирвали з корінням,
Нас сонце може відродить,
О будьмо сонячним промінням.

Коли ж даремно ми жили,
Коли страждали не химерно,
(Ми) ниви кров'ю полили,
З плугом посіймо зерно.

Коли не заглушили нас
Громи, і регіт, і прокльони,
Брати, в глухий, північний час
Удармо тихо в дзвони.

Коли серця у нас живі
І теплі наші груди,
Рубіни іскр, вогонь крові
Потиху киньмо в люде.

Олександр Олесь

...Потиху киньмо в люде, пам'ятаючи, що «З кожною людиною трапляється і буде траплятися те ж саме, що й з мільярдами інших істот: вона народжується, одружується, в неї народжуються діти, вона помирає, в один прекрасний день вона пізнає красу мистецтв (я б додав — красу природи — І. С.). Усе це трапляється з мільярдами, але це анітрохи не говорить про те, що кожна з цих подій не є чимось надзвичайно особливим, навпаки — це все надважливі, суперважливі події. «Ось я помру, ось я пізнав музику Баха...». Тому кожна людина — найважливіша істота у світі» (Ілько Лемко). ...Найважливіша істота у світі! Це по-перше. І по-друге: *brevis nodis vita data est, at memoria bene redditae vitae sempiterna* (нам дане коротке життя, але пам'ять про добре прожите життя вічна. Ціцерон).

То рік Щура,
То Тигра,
То Дракона.

Мигтить життя в калейдоскопі Вічності...

Ліна Костенко